

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Mgr. Dana Hokrová

Společné oddlužení manželů

Rigorózní práce

Pověřený akademický pracovník: JUDr. Tomáš Pohl

Tematický okruh: Občanské právo procesní

Datum uzavření rukopisu: 23. 3. 2021

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 224 904 znaků včetně mezer.

Mgr. Dana Hokrová
rigorozantka

V Chotěmicích dne 23. 3. 2021

Děkuji vedoucímu mé rigorózní práce, JUDr. Tomáši Pohlovi, za vstřícný přístup a podnětné připomínky při psaní této práce.

Obsah

Úvod.....	1
1. Insolvenční řízení a jeho obecná charakteristika	3
1.1 Konkurs	4
1.2 Reorganizace	5
1.3 Zvláštní způsoby řešení úpadku	6
1.4 Oddlužení	6
2. Oddlužení v období od 1. 1. 2008 do 31. 12. 2013.....	8
2.1 Průběh oddlužení.....	8
2.2 Majetková podstata a společné jmění manželů	13
2.3 Počátky společného oddlužení manželů.....	15
2.4 Vybrané problémy společného oddlužení manželů	25
2.4.1 Úmrtí jednoho z manželů během společného oddlužení manželů ..	25
2.4.2 Rozvod manželů během společného oddlužení manželů	26
2.4.3 Odměna a náhrada hotových výdajů insolvenčního správce.....	28
2.4.4 Insolvenční rejstřík	30
2.5 Oddlužení manželů v praxi	32
2.5.1 KSCB 26 INS 9308/2009	32
2.5.2 KSCB 27 INS 23719/2012	37
2.5.3 KSCB 27 INS 5100/2009	40
2.5.4 KSPH 40 INS 10341/2010, KSPH 40 INS 11660/2010	42
2.5.5 KSPH 40 INS 5210/2010, KSPH 40 INS 5211/2010	44
2.5.6 KSOS 33 INS 11987/2010	46
3. Oddlužení v období od 1. 1. 2014 do 30. 6. 2017.....	48
3.1 Revizní novela.....	48
3.2 Společné oddlužení manželů po účinnosti revizní novely	52
3.2.1 Rozvod manželů	62
3.2.2 Úmrtí jednoho z manželů	63
4. Oddlužení v období od 1. 7. 2017 do 31. 5. 2019.....	66
4.1 Akreditační novela	66
4.2 Společné oddlužení manželů po účinnosti akreditační novely	70

4.2.1	Úmrtí jednoho z manželů	72
4.3	Oddělené oddlužení manželů	73
5.	Oddlužení v období od 1. 6. 2019 do současnosti	76
5.1	Oddlužovací novela.....	76
5.2	Společné oddlužení manželů po účinnosti oddlužovací novely.....	85
5.2.1	Úmrtí jednoho z manželů	86
5.3	Oddělené oddlužení manželů po účinnosti oddlužovací novely.....	87
5.4	Lex COVID justice a společné oddlužení manželů	89
6.	Transpoziční novela aneb výhled do budoucna	91
	Závěr	95
	Seznam zkratk	98
	Seznam použitých zdrojů	99
	Abstrakt.....	112
	Klíčová slova.....	112
	Abstract	113
	Key words	114

Úvod

Při výběru tématu rigorózní práce mě ovlivnila právní praxe v kanceláři insolvenčního správce, kde působím již od počátku roku 2015. Oddlužení a konkursy jsou běžnou náplní mé práce, a pokud jsem si měla vybrat, kterým tématem z oboru úpadkového práva se zabývat podrobněji, zvolila jsem společné oddlužení manželů, neboť se dle mého názoru jedná o téma stále aktuální. Přestože je společnému řešení úpadku manželů oddlužením v insolvenčním zákoně věnován jen jeden paragraf, je celá problematika společného oddlužení manželů mnohem rozsáhlejší.

Ačkoli bylo společné oddlužení manželů legislativně upraveno až novelou insolvenčního zákona provedenou zákonem č. 294/2013 Sb., účinným od 1. 1. 2014, již téměř čtyři roky předtím dala vzniknout tomuto institutu judikatura. Právě judikatura představuje nosný pilíř celého oddlužení manželů a zákonodárce se jí při vytváření právního rámce v mnohém inspiroval. Společné oddlužení jako společné řešení úpadku manželů je aplikováno již od konce roku 2009. I po 11 letech, kdy se s ním soudy a dlužníci setkávají, však stále vznikají nejasnosti ohledně některých postupů, na které zákon nedává odpověď a tuto mezeru musí vyplňovat soudní tvorba práva.

Rigorózní práci jsem rozdělila do šesti kapitol a postupuji v ní chronologicky od přijetí nového insolvenčního zákona účinného od 1. 1. 2008 až do současnosti. První kapitola se zabývá obecnou charakteristikou insolvenčního řízení včetně představení všech způsobů řešení úpadků. V druhé kapitole se podrobně věnuji počátkům nejen společného oddlužení manželů, ale i oddlužení jako celku. V další kapitole se zaobírám novelou insolvenčního zákona č. 294/2013 Sb., která poprvé legislativně upravila společné oddlužení manželů. Čtvrtá a pátá kapitola jsou věnovány dalším významným novelám insolvenčního zákona dotýkajících se průběhu oddlužení i znění ustanovení o společném oddlužení manželů. V poslední kapitole se věnuji osudu oddlužení v blízké budoucnosti, neboť ke dni odevzdání této práce v Poslanecké sněmovně již čeká na projednání vládní návrh zákona, který se má opět významnou měrou dotknout konceptu oddlužení. Napříč všemi kapitolami dostává velký prostor judikatura. Rozhodnutí, zejména vrchních soudů, měla a stále mají nepopíratelný vliv (nejen) na společné oddlužení manželů. Závěry, které vzešly z rozhodovací činnosti soudů, byly v mnohém inspirací pro zákonodárce.

Cílem mé práce je zabývat se vývojem společného oddlužení manželů včetně soudní judikatury. Nedílnou součástí mé práce budou odkazy na bohatou soudní judikaturu vztahující se k uvedenému tématu. V neposlední řadě během práce upozorním na klady a zápory společného řešení úpadku manželů a předeštru některé problematické otázky společného oddlužení. Celou práci bych ráda obohatila i o své praktické zkušenosti.

1. Insolvenční řízení a jeho obecná charakteristika

Dne 9. 5. 2006 byl ve Sbírce zákonů vyhlášen zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen „insolvenční zákon, nebo InsZ“). Insolvenční zákon je založen na čtyřech základních zásadách.¹ První z nich je zásada spravedlivého insolvenčního řízení a maximálního uspokojení věřitelů. Insolvenční řízení musí být vedeno tak, aby žádný z účastníků nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn, a aby se dosáhlo rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení věřitelů. Další zásadou je poměrné uspokojení věřitelů. Věřitelé, kteří mají podle insolvenčního zákona zásadně stejné nebo obdobné postavení, mají v insolvenčním řízení rovné možnosti. Neméně důležitá je i zásada, dle které, nestanoví-li insolvenční zákon jinak, nelze práva věřitele nabytá v dobré víře před zahájením insolvenčního řízení omezit rozhodnutím insolvenčního soudu ani postupem insolvenčního správce. Poslední zásada, o které hovoří insolvenční zákon, cílí na věřitele. Věřitelé jsou povinni zdržet se jednání směřujícího k uspokojení jejich pohledávek mimo insolvenční řízení, ledaže to dovoluje zákon.

Vedle těchto zásad stojí zásady ústavní a také základní zásady civilního procesu, označované jako procesní zásady či právní principy. *„I tyto jsou prostoupeny celým insolvenčním řízením a jejich význam nelze bagatelizovat. Jednak tyto zásady spočívají v tom, že žádný ze subjektů insolvenčního řízení není oprávněn užívat svých práv způsobem, který by na úkor ostatních znemožňoval či oddaloval rychlé a úspěšné ukončení insolvenčního řízení. Dále insolvenční zákon vychází z toho, že všichni účastníci insolvenčního řízení mají rovný přístup k informacím o úkonech insolvenčního soudu, případně věřitelského orgánu a je nezbytné jim ze strany rozhodujících osob poskytnout potřebnou součinnost k získání těchto informací. Co se týče přístupu k informacím i možnosti informovat se o průběhu toho kterého insolvenčního řízení, náleží česká právní úprava mezi nejotevřenější v rámci celé Evropské unie.“*²

---

¹ § 5 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

² HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 46.

Jedním z nejdůležitějších pojmů celého insolvenčního práva je úpadek. K naplnění definice úpadku dle insolvenčního zákona³ musí být kumulativně splněny tři základní podmínky - pluralita věřitelů, peněžité závazky po splatnosti déle než 30 dnů a neschopnost tyto závazky splnit. Platební neschopnost je založena na vyvratitelné právní domněnce, že „*dlužník není schopen plnit své peněžité závazky, jestliže u něj nastane jedna z níže uvedených možností:*

- a) *zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo*
- b) *je neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti, nebo*
- c) *není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo*
- d) *nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1 insolvenčního zákona, kterou mu uložil insolvenční soud.“⁴*

U dlužníka podnikatele či právnické osoby jsou navíc tyto podmínky mírně modifikované.

Insolvenční řízení může být zahájeno i v případě, že dlužníkovi úpadek teprve hrozí, tj. „*lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků.“⁵*

Jednotlivými způsoby řešení úpadku či hrozícího úpadku jsou konkurs, reorganizace, zvláštní způsoby řešení úpadku, které insolvenční zákon stanoví pro určité subjekty nebo pro určité druhy případů a oddlužení. Jak název práce napovídá, my se dále budeme zabývat pouze oddlužením, přesto je na místě se alespoň okrajově zmínit i o dalších formách řešení úpadku.

1.1 Konkurs

Konkurs je likvidačním způsobem řešení úpadku. Jeho cílem je dosažení zásadně poměrného uspokojení zjištěných (řádně přihlášených a nepopřených) pohledávek věřitelů ze zpeněžení dlužníkovy majetku.⁶ Pro svou povahu je konkurs označován za obecný, základní či univerzální způsob řešení úpadku. Může jím být řešen

³ § 3 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů

⁴ § 3 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů

⁵ § 3 odst. 5 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů

⁶ HÁSOVÁ, Jirina, MORAVEC, Tomáš a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 945.

úpadek jak právnické, tak fyzické osoby. Po ukončení konkursu právnická osoba ve většině případu zaniká. Ukončením řízení nedochází k zániku neuspokojené pohledávky nebo její části. Dojde-li však ke zrušení konkursu podle § 308 odst. 1 písm. c) a d) InsZ a následně k zániku dlužníka, který je právnickou osobou bez právního nástupce podle zvláštního právního předpisu, neuspokojené pohledávky nebo jejich neuspokojené části zanikají, pokud nebudou uspokojeny ze zajištění.⁷ Po skončení insolvenčního řízení, kde byl konkursem řešen úpadek fyzické osoby, se dlužníkovi navrátí právo disponovat s jeho vlastním majetkem (od prohlášení konkursu jím disponoval insolvenční správce). I závazky fyzických osob po ukončení konkursu nadále trvají v neuspokojené výši a k jejich vymožení může být opět proveden výkon rozhodnutí či exekuce.

V případě, kdy je dlužníkem fyzická osoba, která není podnikatelem, nebo nebyl zjištěn celkový obrat dlužníka podle zvláštního právního předpisu za poslední účetní období předcházející prohlášení konkursu přesahující 2 000 000 Kč a dlužník nemá více než 50 věřitelů, je konkurs projednávám ve formě konkursu nepatrného.⁸

1.2 Reorganizace

Zatímco právní úprava konkursu vycházela ze zrušeného zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, reorganizace je novým způsobem řešení úpadku zavedeným až insolvenčním zákonem. Reorganizace je definována jako soudní forma restrukturalizace spočívající ve změně kapitálové a majetkové struktury podnikatele, která mu umožňuje reagovat na aktuální poměry na trhu, vyřešit staré dluhy a přitom nadále pokračovat v podnikatelské činnosti.⁹ Z povahy věci lze reorganizaci vyřešit pouze úpadek dlužníka, který je podnikatelem, neboť reorganizace se týká podniku dlužníka.

Na rozdíl od konkursu nemá být likvidačním, nýbrž sanačním řešením úpadku dlužníka. Věřitelé dlužníka mají být uspokojováni při zachování provozu podniku dlužníka. Základním pojmem této formy úpadku je reorganizační plán. Plán, jehož cílem je náprava podnikání dlužníka do té míry, aby byl schopen uspokojovat své

---

⁷ KOZÁK, Jan, BROŽ, Jaroslav a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 917.

⁸ § 314 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů

⁹ KOZÁK, Jan, BROŽ, Jaroslav a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 1106.

věřitele. Obsahem tohoto dokumentu je způsob provádění reorganizace, rozdělení věřitelů do skupin, nakládání s majetkovou podstatou, vliv na zaměstnanost podniku atd. Insolvenční soud reorganizační plán schvaluje a dozírá na jeho plnění. V případě porušení pravidel reorganizačního plánu může soud rozhodnout o přeměně reorganizace na konkurs. Pokud je reorganizační plán, či jeho podstatné části, splněn, vezme insolvenční soud toto na vědomí a vydá o tom rozhodnutí, kterým reorganizace končí.

1.3 Zvláštní způsoby řešení úpadku

Pod zvláštní způsoby řešení úpadku řadí insolvenční zákon jednak úpadek finančních institucí jako jsou banky, spořitelni a úvěrní družstva, některé zahraniční banky, obchodníci s cennými papíry a jiné osoby, a jednak úpadek pojišťoven a tuzemských zajišťoven provozujících svoji činnost na území České republiky.

Insolvenční řízení, kdy dlužníkem je finanční instituce, bývá zpravidla velice složitým procesem. Jeho výsledek má vliv na stovky subjektů. O jeho specifičnosti hovoří i objem přihlášených pohledávek a majetek, který se často pohybuje v miliardách korun. Z uvedených důvodů je úpadek těchto organizací systémově odlišen od ostatních způsobů řešení úpadku a je řešen zvláštním způsobem řešení úpadku. V takovém řízení je důraz kladen zejména na ochranu třetích osob, na zvýšenou informační povinnost insolvenčního správce vůči věřitelům a na jeho odbornost. Insolvenčním správcem finanční instituce může být ve smyslu § 3 odst. 2 zákona č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, pouze insolvenční správce se zvláštním povolením.¹⁰

1.4 Oddlužení

V dnešní době širokých možností úvěrů a snadného přístupu k půjčkám se lidé snadno dostanou do finančních problémů. Pokud tyto problémy narůstají tak, že je již lidé nezvládají sami řešit, je na místě využít dobrodiní zákonodárce a vyřešit situaci posledním ze způsobů řešení úpadku, oddlužením.

Oddlužení je, stejně jako reorganizace, řazeno mezi sanační způsoby řešení úpadku. Cílem je uspokojit věřitele v co nejvyšší možné míře a po ukončení oddlužení

---

¹⁰ KOZÁK, Jan, BROŽ, Jaroslav a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 1279.

a splnění všech podmínek dosáhnout osvobození od placení zbývající výše dluhů dle § 414 InsZ. O vývoji oddlužení vč. společného oddlužení manželů je pojednáváno v následujících kapitolách.

2. Oddlužení v období od 1. 1. 2008 do 31. 12. 2013

2.1 Průběh oddlužení

Insolvenční zákon ve znění účinném do 31. 12. 2013 nepřipouštěl, aby oddlužením řešil svůj úpadek dlužník, který měl i podnikatelské dluhy. Dle tehdejšího znění § 389 InsZ¹¹ platilo, že jen „*dlužník, který nebyl podnikatelem, mohl insolvenčnímu soudu navrhnout, aby jeho úpadek nebo jeho hrozící úpadek řešil oddlužením*“. Zákon tehdy ještě nerozlišoval mezi dlužníkem jako fyzickou nebo právnickou osobou. Oddlužení bylo vymezeno pro oba druhy těchto nepodnikatelských subjektů.¹² My se dále budeme zabývat pouze oddlužením fyzických osob.

Od počátku účinnosti insolvenčního zákona platilo, že insolvenční řízení bylo zahájeno doručením insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na povolení oddlužení. Zatímco insolvenční návrh mohl být podán volnou formou a mohl jej kromě dlužníka podat i věřitel (s výjimkou hrozícího úpadku dlužníka), návrh na povolení oddlužení směl podat pouze dlužník, a to na předepsaném, bezplatně přístupném formuláři. Podobu formuláře upravoval § 23 vyhlášky č. 311/2007 Sb.¹³

Návrh na povolení oddlužení musel kromě základních náležitostí obsahovat označení dlužníka a osob oprávněných za něho jednat, údaje o očekávaných příjmech dlužníka v následujících pěti letech, údaje o příjmech dlužníka za poslední tři roky a návrh způsobu oddlužení nebo sdělení, že dlužník takový návrh nevznáší.¹⁴ Spolu s návrhem na povolení oddlužení musel být insolvenčnímu soudu předložen seznam majetku a seznam závazků dlužníka. V seznamu majetku musel dlužník, kromě náležitostí uvedených v § 104 odst. 2 InsZ, u každé položky uvést údaj o době pořízení majetku, o jeho pořizovací ceně a odhad obvyklé ceny majetku ke dni pořízení seznamu. Nešlo-li o nemovitosti nebo o majetek, který slouží k zajištění, ocenění znalcem se nevyžadovalo. V seznamu závazků dlužník u každého závazku musel přesně označit svého věřitele, údaj o poslední splátce dluhu, kdy se stal dluh splatným, a jaká je

---

¹¹ Zákon č. 182/2006 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2013

¹² KOZÁK, Jan, BUDÍN, Petr a kol. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 210.

¹³ Vyhláška č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona

¹⁴ § 391 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2013

odhadovaná výše dluhu ke dni podání návrhu. Další nezbytnou přílohou návrhu na povolení oddlužení byly listiny dokládající údaje o příjmech dlužníka za poslední 3 roky. Insolvenční soud si tak mohl udělat lepší představu o výdělečných schopnostech dlužníka. Pokud dlužník nesplňoval předpoklad uspokojení věřitelů v míře 30 %, musel doložit písemný souhlas nezajištěného věřitele, který s dlužníkem dohodl, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží, bude nižší než 30 % jeho pohledávky. V písemném souhlasu věřitele muselo být uvedeno, jaká bude nejnižší hodnota plnění, na které se s dlužníkem dohodl a podpis věřitele musel být úředně ověřen.¹⁵

Návrh na povolení oddlužení musel svým úředně ověřeným podpisem kromě dlužníka opatřit i ručitel dlužníka a osoba ochotná zavázat se při povolení oddlužení jako spoludlužník. Na formuláři byla pro tyto podpisy vytvořena zvláštní kolonka.

Pokud byl dlužník ženatý, musel úředně ověřeným podpisem návrh vybavit i dlužníkův manžel, který měl navíc povinnost výslovně uvést, že s povolením oddlužení souhlasí. Obligatorním schválením návrhu na povolení oddlužení dlužníkovým manželem zákonodárce vyřešil situaci, kdy o oddlužení požádal dlužník, k jehož majetku náleželo stejné právo ještě někomu dalšímu. Podpisem manžel dlužníka stvrzoval, že si je vědom toho, že součástí majetkové podstaty bude dle § 205 odst. 3 InsZ i majetek patřící do společného jmění manželů, ať už insolvenční řízení dopadne jakkoliv. Jestliže oddlužením nemohl být dotčen majetek z nevypořádaného společného jmění manželů, nebo rozsah vyživovacích povinností dlužníka vůči jeho manželu a nezaopatřeným dětem anebo rozsah vyživovacích povinností dlužníkovy manžela, nebyl souhlas druhého manžela nutný.¹⁶ K tomu v praxi příliš nedocházelo a podpis manžela dlužníka byl součástí návrhu téměř vždy.¹⁷

Insolvenční soud nejprve posoudil, zda návrh na povolení oddlužení splňuje všechny zákonné náležitosti, a poté, zda je osvědčen dlužníkův úpadek či hrozící úpadek a zda může být oddlužení povoleno. V usnesení o povolení oddlužení ustanovil insolvenční soud dlužníkovi insolvenčního správce a určil termín přezkumného jednání a schůze věřitelů. Oboje se konalo v sídle insolvenčního soudu. Součástí rozhodnutí o povolení oddlužení bylo i stanovení konce lhůty k přihlašování pohledávek věřitelů. Přihlášky bylo možné podávat již od zahájení insolvenčního řízení a bylo-li

---

¹⁵ § 392 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2013

¹⁶ § 392 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2013

¹⁷ DVORÁK, Tomáš. Společné jmění manželů a insolvenční zákon. *Právní fórum*, 2010, roč. 7, č. 2, s. 63

s rozhodnutím o úpadku spojeno rozhodnutí o povolení oddlužení, činila lhůta k přihlášení pohledávek 30 dnů od zveřejnění rozhodnutí v insolvenčním rejstříku.¹⁸

Po uplynutí lhůty k podání přihlášek sestavil insolvenční správce seznam přihlášených pohledávek a spolu se zprávou pro přezkumné jednání jej zaslal insolvenčnímu soudu. Přezkumné jednání se konalo za obligatorní účasti insolvenčního správce a dlužníka. Účast věřitele byla možná, nikoliv však nutná. Na přezkumném jednání mohli insolvenční správce, dlužník i přihlášení věřitelé popírat pravost, výši a pořadí všech přihlášených pohledávek. Bezprostředně po přezkumu přihlášených pohledávek se konala schůze věřitelů, na které se rozhodovalo o schválení oddlužení a způsobu jeho provedení. V případě absence přítomnosti věřitelů převzal funkci věřitelského výboru či zástupce věřitelů insolvenční soud.

Dle původního znění insolvenčního zákona bylo možné provést oddlužení dvěma způsoby – plněním splátkového kalendáře, či zpeněžením majetkové podstaty. Při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty *„se postupovalo obdobně podle ustanovení o zpeněžení majetkové podstaty v konkursu. Nebylo-li stanoveno jinak, při tomto způsobu oddlužení do majetkové podstaty nenáležel majetek, který dlužník nabyl v průběhu insolvenčního řízení poté, co nastaly účinky schválení oddlužení“*.¹⁹

Při oddlužení plněním splátkového kalendáře *„byl dlužník povinen po dobu pěti let měsíčně splácet nezajištěným věřitelům ze svých příjmů částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohly být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky. Tuto částku rozvrhl dlužník prostřednictvím insolvenčního správce mezi nezajištěné věřitele podle poměru jejich pohledávek způsobem určeným v rozhodnutí insolvenčního soudu o schválení oddlužení. Zajištění věřitelé se uspokojovali jen z výtěžku zpeněžení zajištění; při tomto zpeněžení se postupovalo obdobně podle ustanovení o zpeněžení zajištění v konkursu.“*²⁰

Mimo tyto dva způsoby určené přímo zákonem byl judikaturou²¹ definován nový způsob, který obě již známé formy oddlužení zkombinoval. Při oddlužení plněním splátkového kalendáře se současným zpeněžením majetkové podstaty se navzájem oba způsoby doplňovaly, neboť ani jedním z uvedených způsobů by dlužník nezvládl

---

¹⁸ § 136 odst. 4 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2013

¹⁹ § 398 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2013

²⁰ § 398 odst. 3 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2013

²¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 9. 2011, č. j. 1 VSPH 993/2011-B-33, KSLB 76 INS 13739/201, KSLB 76 INS 13740/2010

uspokojit věřitele v zákonem požadované míře 30 %. K oddlužení formou kombinace obou způsobů oddlužení přistupovaly soudy jen po předchozím souhlasu dlužníka. Novou formu vítali i věřitelé, neboť zvyšovala pravděpodobnost alespoň částečného uspokojení jejich pohledávek.

Kromě řádného odevzdání majetku ke zpeněžení a svědomitého plnění splátkového kalendáře zákon dlužníkům uložil, aby v průběhu schváleného oddlužení plnili i další povinnosti. Jejich taxativní výčet byl uveden v § 412 InsZ a patřila mezi ně povinnost:

- a) *„vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost a v případě, že je nezaměstnaný, o získání příjmu usilovat; nesmí rovněž odmítat splnitelnou možnost si příjem obstarat,*
- b) *hodnoty získané dědictvím a darem zpeněžit a jejich výtěžek, stejně jako jiné své mimořádné příjmy, použít k mimořádným splátkám nad rámec splátkového kalendáře,*
- c) *bez zbytečného odkladu oznámit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru každou změnu svého bydliště nebo sídla a zaměstnání,*
- d) *vždy k 15. lednu a k 15. červenci kalendářního roku předložit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru přehled svých příjmů za uplynulých 6 kalendářních měsíců,*
- e) *nezatajovat žádný ze svých příjmů a na žádost insolvenčního soudu, insolvenčního správce nebo věřitelského výboru předložit k nahlédnutí svá daňová přiznání za období trvání plánu oddlužení,*
- f) *neposkytovat nikomu z věřitelů žádné zvláštní výhody,*
- g) *nepřijímat na sebe nové závazky, které by nemohl v době jejich splatnosti splnit.“*

Po zpeněžení majetku a po uplynutí doby trvání splátkového kalendáře předvolal insolvenční soud dlužníka ke slyšení. Pokud dlužník splnil řádně a včas všechny své povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, přiznal dlužníku dobrodíní zákonodárce osvobození od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny.²² O osvobození bylo rozhodováno jen na návrh dlužníka.

---

²² § 414 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2013

Povahou pohledávek, které nebyly uspokojeny v plné výši a od jejichž placení byl dlužník osvobozen, se v roce 2010 zabýval Nejvyšší soud ČR: „rozhodnutí vydané podle § 414 odst. 1 insolvenčního zákona, jímž insolvenční soud osvobodí dlužníka od placení pohledávek v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny, nezbavuje povinnosti k úhradě těchto pohledávek dlužníkovým věřitelům ani ručitele, ani jiné osoby, které měly vůči dlužníku pro tyto pohledávky právo postihu. Pohledávka, na kterou se vztahuje rozhodnutí o osvobození dlužníka od placení, vydané podle § 414 odst. 1 insolvenčního zákona, v neuhrazeném rozsahu nezaniká, v soudním či jiném řízení ji však již nelze věřiteli přiznat; ve vykonávacím řízení má taková pohledávka stejný režim, jako promlčená pohledávka.“²³ Závazkům dlužníka, na něž se vztahuje osvobození dle § 414 InsZ, přiznal Nejvyšší soud charakter naturální obligace

Jednání nařídil insolvenční soud i v případě, že rozhodoval o zrušení oddlužení pokud „dlužník neplnil podstatné povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, nebo se ukázalo, že podstatnou část splátkového kalendáře nebude možné splnit, nebo v důsledku zaviněného jednání vznikl dlužníku po schválení plánu oddlužení peněžitý závazek po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti, anebo to navrhl dlužník.“²⁴ O zrušení schváleného oddlužení a prohlášení konkursu na majetek dlužníka mohl insolvenční soud rozhodnout jen dokud nevzal na vědomí splnění oddlužení dlužníka.

Prohlásit na sebe úpadek a řešit jej oddlužením připouštěl insolvenční zákon původně jen dlužníkovi – jednotlivci. Krátce po účinnosti nového insolvenčního zákona se objevil problém, jak řešit oddlužení v případě, kdy byli v úpadku oba manželé, jejichž všechny závazky, nebo jejich podstatná část, spadaly do společného jmění manželů, a proto stáli o to, aby i úpadek mohli řešit společně.

Znění insolvenčního zákona před rokem 2014 zcela opomíjelo možnost společného oddlužení manželů, proto byla chybějící úprava dotvářena soudní praxí. Na problém narazili dlužníci manželé hned při podání návrhu na povolení oddlužení, neboť formulář byl stavěn pouze pro podání jednotlivců. Situaci vyřešili dlužníci tak, že každý z nich podal svůj insolvenční návrh s návrhem na povolení oddlužení a uvedli v něm, že všechny závazky i majetek náleží do SJM a že žádají o společné řešení úpadku. Z důvodu chybějící úpravy vedle sebe probíhala insolvenční řízení se stejnou

---

²³ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3509/2010

²⁴ § 418 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2013

majetkovou podstatou a závazky až do vydání přelomového rozhodnutí Vrchního soudu v Praze na konci roku 2009.

2.2 Majetková podstata a společné jmění manželů

Složitou záležitostí bylo v případě oddlužení manželů vymezit majetkovou podstatu. Podle § 205 InsZ v případě, *kdy podal insolvenční návrh dlužník, náležel do majetkové podstaty majetek, který dlužníkovi patřil ke dni zahájení insolvenčního řízení, jako i majetek, který dlužník nabyl v průběhu insolvenčního řízení. V případě věřitelského insolvenčního návrhu náležel do podstaty majetek, který dlužníkovi patřil v době, kdy insolvenční soud nařídil předběžné opatření, kterým zcela nebo zčásti omezil právo dlužníka nakládat s jeho majetkem, majetek, který dlužníkovi patřil v době, kdy insolvenční soud vydal rozhodnutí o úpadku dlužníka, a majetek, který dlužník nabyl v průběhu insolvenčního řízení po vydání těchto rozhodnutí. Tento majetek náleží do majetkové podstaty i tehdy, je-li ve společném jmění dlužníka a jeho manžela.*

Závazky a majetek náležející do společného jmění manželů tehdy upravoval zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník. Dle § 143 občanského zákoníku do SJM spadal *majetek nabytý některým z manželů nebo jimi oběma společně za trvání manželství, s výjimkou majetku získaného dědictvím nebo darem, majetku nabytého jedním z manželů za majetek náležející do výlučného vlastnictví tohoto manžela, jakož i věci, které podle své povahy slouží osobní potřebě jen jednoho z manželů, a věci vydaných v rámci předpisů o restituci majetku jednoho z manželů, který měl vydanou věc ve vlastnictví před uzavřením manželství, nebo jemuž byla věc vydána jako právnímu nástupci původního vlastníka. Součástí SJM dále byly závazky, které některému z manželů nebo oběma manželům společně vznikly za trvání manželství, s výjimkou závazků týkajících se majetku, který náleží výhradně jednomu z nich, a závazků, jejichž rozsah přesahuje míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů, které převzal jeden z nich bez souhlasu druhého. Stal-li se jeden z manželů za trvání manželství společníkem obchodní společnosti nebo členem družstva, nezakládalo nabytí podílu, včetně akcií, ani nabytí členských práv a povinností členů družstva, účast druhého manžela na této společnosti nebo družstvu, s výjimkou bytových družstev.*²⁵

---

²⁵ § 143 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Pokud nebyl prokázán opak, platilo, že majetek a závazky vzniklé za trvání manželství tvoří společné jmění manželů.

Jak již bylo uvedeno, insolvenční zákon vyžadoval při vstupu do oddlužení souhlas dlužníkovy manželky. Tento souhlas byl judikaturou vykládán jako společný projev manželů o trvání SJM a jejich srozumění, že majetek, který je jeho součástí, bude navrženým oddlužením postižen a z výtěžku budou uspokojeny jejich závazky.²⁶

Osud společného jmění manželů se lišil způsobem provedení schváleného oddlužení. Pokud bylo oddlužení provedeno zpeněžením majetkové podstaty, došlo k zániku SJM a při jeho vypořádání se uplatnila pravidla stejná jako při prohlášení konkursu dle ust. § 268 InsZ a následující. V případě, že se jednalo o předlužené SJM,²⁷ k jeho vypořádání dojít nemohlo a celý majetek náležející do SJM se dle § 274 InsZ zahrnul do majetkové podstaty dlužníka bez ohledu na to, že o oddlužení požádal pouze jeden z manželů. Není s podivem, že v praxi případy předluženého SJM převažovaly. Jak později uvedl místopředseda Krajského soudu v Ostravě Rostislav Krhut,²⁸ „*vychází tento paragraf z nezpochybnitelného principu, že primárně mají právo na uspokojení věřitelé přihlášení do insolvenčního řízení a teprve poté má na řadu přijít vypořádání SJM a případná zbývající aktiva mají být rozdělena mezi manžele.*“

Na trvání SJM naopak nemělo vliv schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře. Pokud se však jednalo o majetek v SJM, na němž vázlo zajišťovací právo, jež věřitel uplatnil v podané přihlášce, či byl manželé získán do SJM dle § 412 odst. 1 písm. b) InsZ, tak ani při oddlužení plněním splátkového kalendáře nebyl majetek dlužníka v SJM od zpeněžení uchráněn vždy.

Co se týče mzdového nároku manželky dlužníka, ustálila se soudní praxe²⁹ na názoru, že mzda povinného není součástí společného jmění manželů. Součástí SJM je až mzda, která byla manželce povinného již vyplacena (hotovostně i bezhotovostně), a jako takovou ji lze postihnout výkonem rozhodnutí či exekucí.³⁰

Primárně byl splátkový kalendář plněn srážkou z příjmu dlužníka (nikoli jeho manželky), popř. nezřídka se stávalo, že úspěšnost oddlužení závisela na plnění,

---

²⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 4. 2011, č. j. 3 VSPH 325/2011-B-16, KSPH 40 INS 10341/2010

²⁷ Pasiva byla vyšší než aktiva.

²⁸ KRHUT, Rostislav. Společné jmění manželů v oddlužení. *Bulletin advokacie*, 2019, č. 5, s. 26.

²⁹ Např. usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. 20 Cdo 1642/2004, uveřejněné pod C 3349 Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu.

³⁰ Srov. § 711 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

ke kterému se dlužníkovi zavázala jiná osoba darovací smlouvou. Tyto darovací smlouvy byly ve většině případů jen formální. Darovací smlouvou dlužníci obcházeli skutečnost, že výše jejich příjmů nebyla dostatečnou zárukou k uspokojení věřitelů v míře 30 %. Dlužníci už od počátku počítali s tím, že uvedenou částku budou plnit sami ze svého nezabavitelného minima, které bylo primárně určeno pro obstarání jejich potřeb. Často se jednalo o vyšší částku, tudíž pro dlužníky nebylo její pravidelné placení do majtkové podstaty dlouhodobě udržitelné a oddlužení pak bývalo rušeno. V darovací smlouvě museli být jako obdarovaní uvedeni oba manželé. Darování jednomu z manželů nespadlo dle § 143 odst. 1 písm. a), zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, do SJM. Dar byl považován za výlučný majetek obdarovaného dlužníka a v rámci společného splátkového kalendáře obou manželů mohl být použit k úhradě případných výlučných závazků druhého manžela jen se souhlasem obdarovaného.³¹

2.3 Počátky společného oddlužení manželů

Insolvenční zákon ve znění účinném do 31. 12. 2013 o společném oddlužení manželů nehovořil. V letech 2008 a 2009 podávali všichni dlužníci, bez ohledu na svůj rodinný stav, návrh na povolení oddlužení jednotlivě. I úpadek manželů byl řešen zvlášť. Nezřídka se stávalo, že návrhy každého z manželů nebyly podány současně, nýbrž i s delší časovou prodlevou. Insolvenční řízení jednoho manžela existovalo nezávisle na řízení manžela druhého. Zvlášť bylo u manželů posuzováno splnění podmínek pro povolení oddlužení. Manželé dlužníci měli každý svou vlastní majtkovou podstatu, seznam závazků i insolvenčního správce; osoba insolvenčního správce byla často odlišná. U každého z dlužníků bylo posuzováno, zda je schopen uspokojit věřitele v minimální výši 30 %. Odděleně u nich bylo rozhodováno o schválení oddlužení a způsobu jeho provedení, stejně tak jako o plnění podmínek oddlužení a o splnění oddlužení.

Tento stav nebyl uspokojující. Časem praxe ukázala naléhavou potřebu řešit úpadek manželů společným oddlužením. Logické to bylo zejména v případech,

---

³¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 4. 2011, č. j. 3 VSPH 325/2011-B-16, KSPH 40 INS 10341/2010

kdy měli manželé jen závazky, které náležely do SJM a zároveň i jen společný majetek, ze kterého by tyto závazky mohly být hrazeny.

Až rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 12. 2009, č. j. 1 VSPH 669/2009-A-21, KSPL 54 INS 4966/2009 vdechlo život společnému oddlužení manželů. Vrchním soudem bylo řešeno odvolání dlužnice J. V. proti rozhodnutí Krajského soudu v Plzni, kterým byl na její majetek prohlášen konkurs. Dlužnice podala dne 3. 8. 2009 ke Krajskému soudu v Plzni insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení (sp. zn. KSPL 27 INS 4966/2009). Stejného dne byl témuž insolvenčnímu soudu doručen i insolvenční návrh manžela dlužnice. I dlužník manžel usiloval o řešení svého úpadku oddlužením. Důležitým faktem bylo, že oba manželé ve svém návrhu uvedli stejný majetek a stejné dluhy. Tedy všechna jejich aktiva i pasiva byla součástí společného jmění manželů. K oběma návrhům byl dle § 392 odst. 3 InsZ připojen úředně ověřený podpis druhého manžela a souhlas s povolením oddlužení druhého manžela. Zatímco v případě dlužníka L. V. vydal insolvenční soud usnesení, kterým deklaroval dlužníkuv úpadek a zároveň povolil řešení jeho úpadku oddlužením, u dlužnice insolvenční soud sice zjistil úpadek, ale její návrh na povolení oddlužení zamítl a na její majetek prohlásil konkurs. Rozhodnutí bylo odůvodněno tak, že dlužnice neměla dostatečný příjem a nebyla by schopna splnit zákonné kritérium 30 % uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů. Proti tomuto rozhodnutí se dlužnice odvolala. V odvolání argumentovala mj. tím, že soud při posouzení splnění podmínek povolení oddlužení nepřihlédl i k insolvenčnímu řízení jejího manžela. Odvolací soud odvolání vyhověl a usnesení insolvenčního soudu ve výroku o zamítnutí návrhu na povolení oddlužení a prohlášení nepatrného konkursu na majetek dlužnice zrušil.³²

V odůvodnění shora citovaného rozhodnutí vrchní soud uvedl, že *„manžel dlužníka svým podpisem na návrhu dlužníka na povolení oddlužení dává souhlas k tomu, aby pro účely oddlužení byl použit veškerý majetek ve společném jmění jeho a dlužníka, včetně příjmů, které budou v budoucnu vyplaceny. Jestliže dlužníkuv manžel svůj podpis a souhlas na návrh na povolení oddlužení nepřipojí ani přes výzvu soudu, soud návrh odmítne podle § 393 odst. 3, ledaže bude doloženo, že oddlužením nemůže být dotčen majetek z nevypořádaného společného jmění manželů a rozsah vyživovacích*

---

³² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 12. 2009, č. j. 1 VSPH 669/2009-A-21, KSPL 54 INS 4966/2009

povinností dlužníka vůči jeho manželu a nezaopatřeným dětem. Jde-li o oddlužení plněním splátkového kalendáře, zavazuje se dlužníkův manžel svým podpisem poskytnout po celou dobu i veškerou součinnost potřebnou k tomu, aby se věřitelům dostalo prostřednictvím insolvenčního správce z jeho příjmů plnění v rozsahu podle § 398 odst. 3 IZ. Nedostatek takové součinnosti bude zpravidla bránit tomu, aby proces oddlužení byl ve vztahu k oběma manželům (i ke každému z nich zvlášť) úspěšně dovršen rozhodnutím insolvenčního soudu o jejich osvobození od placení zbývajících částí pohledávek, tedy, podle toho, v jaké fázi řízení vyšel najevo, by tvořil překážku povolení nebo schválení oddlužení, popřípadě by mohl vést ke zrušení již schváleného oddlužení.“

Téměř po dvou letech účinnosti nového insolvenčního zákona byl soudní tvorbou práva vytvořen nový institut, který dával manželům možnost společně vyřešit jejich úpadek. Celé usnesení, zejména pak citovaná právní věta, byla podkladem pro rozhodování insolvenčních soudů o společném oddlužení manželů až do přijetí novely insolvenčního zákona č. 294/2013 Sb., účinné od 1. 1. 2014. Ve svém rozhodnutí vrchní soud určil základní právní rámec společného oddlužení manželů.

Vrchní soud byl toho názoru, že „nelze připustit, aby majetek v SJM, který by podle zásad vyjádřených v § 262a o. s. ř. byl k dispozici jednotlivému věřiteli k vymožení jeho peněžité pohledávky jen vůči dlužníku, by nebyl k dispozici všem věřitelům při uspořádání majetkových vztahů k dlužníku cestou oddlužení. Bylo by v rozporu se zásadou spravedlivého insolvenčního řízení, vyjádřenou v § 5 písm. a), kdyby ten majetek, který typicky dlužník pořídil za finanční prostředky získané půjčkou či úvěrem (prodejem na splátky), nemohl být zdrojem úhrady pohledávek financujících věřitelů. Jinak řečeno, dlužníku nelze vytvořit právní prostor k tomu, aby mohl dosáhnout osvobození od placení zbytku neuspokojených pohledávek věřitelů podle úpravy v ustanovení § 414 IZ jen splácením dluhů ze svých příjmů, ačkoliv plněním i z vyplacených příjmů dlužníkova manžela by věřitelé dosáhli vyšší míry uspokojení svých pohledávek. Významné je, že ani v případném pozdějším individuálním výkonu rozhodnutí nebo exekuci proti manželu povinného by věřitel nemohl dosáhnout

uspokojení zbývající části své pohledávky, odpovídající společnému dluhu manželů ve smyslu § 262a o. s. ř., která by takto zůstala neuspokojena.“³³

Jinak řečeno, pokud měli vinu na úpadku oba manželé, bylo spojení jejich řízení namísto, zejména s ohledem na zásadu spravedlivého insolvenčního řízení a na zásadu hospodárného a co nejvyššího uspokojení věřitelů.

V souvislosti s tímto pojetím se odvolací soud chopil interpretace významu podpisu manžela dlužníka dle § 392 odst. 3 InsZ. Vrchní soud použil extenzivní výklad podpisu manžela a vysvětlil jej jako souhlas s použitím veškerého majetku ve společném jmění manželů.³⁴ Taková interpretace umožnila při oddlužení plněním splátkového kalendáře postihnout i příjem dlužníkovy manžela a považovat manžela též za účastníka řízení. Vrchní soud postavil naroveň řízení zahájené společným návrhem manželů s řízením, kdy o oddlužení žádá každý z manželů svým vlastním návrhem, a i s řízením, kdy o oddlužení žádá jen jeden z nich a druhý manžel návrh opatřil jen svým úředně ověřeným podpisem.

Ke společnému oddlužení nebylo dle názoru pražského vrchního soudu nutné, aby insolvenční návrh s návrhem na povolení oddlužení podali oba manželé; stejného účinku mělo být dosaženo i jen pokud byl na návrhu dlužníka uveden zákonem požadovaný úředně ověřený podpis manžela dlužníka (kolonka č. 18 formuláře).

Odvolací soud zároveň uložil insolvenčním soudům povinnost na toto nové pojetí procesně reagovat. Měl tím na mysli, aby soudy s přihlédnutím k osobám žádajícím o povolení oddlužení upravily své zavedené postupy. Pokud návrh na povolení oddlužení podával jen jeden z manželů a druhý připojil podpis (aniž by u něj došlo k zahájení jeho vlastního insolvenčního řízení), měly insolvenční soudy již ve vyhlášce dle § 101 InsZ informovat věřitele o tom, že oddlužení se bude týkat i manžela dlužníka, tedy aby své pohledávky do tohoto insolvenčního řízení přihlašovali i věřitelé tohoto manžela. V případě, kdy návrh na povolení oddlužení podávali oba manželé, ale každý zvlášť, měly insolvenční soudy již zahájená řízení spojit v jedno, pod jedinou spisovou značku. Spojením řízení mělo dojít k odstranění duplicity majetkových podstat a ustanovení jediného, společného, insolvenčního správce.

---

³³ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 12. 2009, č. j. 1 VSPH 669/2009-A-21, KSPL 54 INS 4966/2009

³⁴ Obdoba dnes účinného § 394a odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb.

Zde se pozastavme nad prvním ze zamýšlených postupů vrchního soudu. Je bezpochyby na odpovědnosti každého věřitele zajímat se o stav svého dlužníka. Mám tím na mysli zejména pravidelnou kontrolu insolvenčního rejstříku. Jistě i v době před 12, 13 lety tento dozor věřitelé prováděli, ale v případě, že věřitel měl pohledávku pouze za jedním z manželů, prováděl lustraci insolvenčního rejstříku nejspíš pouze k osobě tohoto manžela. Dosavadní praxe nic jako společné řízení dosud neznala. Pokud nebyl druhý z manželů věřiteli ničím zavázán, neměl věřitel důvod kontrolovat i jeho. Není mi tedy zcela jasné, jak se měl věřitel dlužníka, jehož manžel usiloval o oddlužení, dozvědět, že má svou pohledávku přihlásit do tohoto insolvenčního řízení. Manželovo jméno nebylo uvedeno nikde jinde než v návrhu na povolení oddlužení (v kolonce pro označení manžela) a příslušné vyhláše. Mohlo se tedy stát, že věřitel bez své viny zmeškal insolvenční řízení svého dlužníka. Naštěstí, jak uvádím dále, vrchní soud svůj názor na účast manžela, který jen připojil svůj podpis na návrh na povolení oddlužení, přehodnotil. Navíc pokud i pouhý podpis stavěl druhého manžela na pozici účastníka insolvenčního řízení, znamenalo to, že se společné oddlužení manželů konalo vždy, pokud byly splněny i ostatní podmínky (veškeré závazky i majetek v SJM). Tedy i v případě, že o oddlužení druhý z manželů z jakýchkoli důvodů neměl zájem. Jelikož si nemyslím, že by společné oddlužení bylo univerzální variantou pro řešení úpadku manželů, nebyl tento výklad výhodný ani pro samotné dlužníky.

Situace při spojení již zahájených insolvenčních řízení manželů už nebyla tak nepřehledná. Jména a ostatní identifikační údaje obou manželů byla v insolvenčním rejstříku uvedena a ideálně měl být u záznamu každého dlužníka uveden odkaz na řízení, s nímž bylo spojeno. Věřitelé se tak mohli snadno dostat k informacím o spojení řízení a o dalším pro ně důležitém postupu, jak a kam přihlásit svou pohledávku. Jak ale dále uvádím, ani na propojenost obou řízení v insolvenčním rejstříku se nešlo vždy zcela spolehnout.

Původní insolvenční zákon o možnosti spojení dvou řízení nehovořil.³⁵ Klíčovým se při společném oddlužení manželů stal nenápadný § 7 InsZ. Tento paragraf umožňoval za splnění určitých podmínek použít pro insolvenční řízení a pro incidenční spory přiměřeně ustanovení zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

---

³⁵ Srov. s § 83a zákona č. 182/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

K aplikaci občanského soudního řádu v insolvenčním řízení se vyjádřil i Nejvyšší soud České republiky,³⁶ dle kterého platí v insolvenčním řízení zákonná restrikce o přiměřené použitelnosti o. s. ř. tam, kde insolvenční zákon nestanoví jinak. Při aplikaci musí být dodržena podmínka, že použití o. s. ř. nesmí být v rozporu se zásadami uvedenými v § 5 InsZ.

Vrchní soud vytvořil právní rámec pro spojování řízení manželů. Apeloval na insolvenční soudy, aby využívaly možnosti zákona a v případě úpadku obou manželů použily ustanovení § 112 o. s. ř. o spojení řízení, dle kterého *v zájmu hospodárnosti řízení může soud spojit ke společnému řízení věci, které byly u něho zahájeny a skutkově spolu souvisí nebo se týkají týchž účastníků. (odst. 1) Jsou-li v návrhu na zahájení řízení uvedeny věci, které se ke spojení nehodí, nebo odpadnou-li důvody, pro které byly věci soudem spojeny, může soud některou věc vyloučit k samostatnému řízení. (odst. 2).*

Hlavním cílem, kterého mělo být společným oddlužením dosaženo, bylo komplexní oddlužení domácnosti manželů. Tím by došlo k odstranění problémů týkajících se souběhu insolvenčního a exekučního řízení u jedné majetkové podstaty.

Podle vrchního soudu takového výsledku nemohlo být dosaženo, „*pokud se bude řešení úpadku oddlužením domáhat jen jeden z manželů a pokud jen tento manžel bude režimu oddlužení podroben a jen on se bude na jeho plnění (bez obdobné spoluúčasti druhého manžela) podílet. Pak může dosáhnout osvobození od zbytku dluhů jen tento manžel-dlužník.*“³⁷

V případě, že by oddlužením prošel jen jeden z manželů, dostali bychom se zpět do doby před rozhodnutím pražského vrchního soudu z roku 2009, kdy docházelo ke střetu insolvenčního řízení jednoho manžela a vykonávacího či exekučního řízení druhého manžela. V situaci, kdy byl v oddlužení jeden z manželů a druhý ne, bylo za tehdejší úpravy i nadále možné na majetek druhého manžela (tedy i na majetek v SJM) nařídít výkon rozhodnutí či exekuci. Typicky se jednalo o provádění exekučních srážek z příjmu manžela insolvenčního dlužníka, ze kterých byly hrazeny jeho závazky.

Po úspěšném procesu oddlužení dlužníka manžela přiznal insolvenční soud osvobození od placení zbývající výše pohledávek pouze tomuto dlužníkovi. Právní mocí rozhodnutí o osvobození dlužníka pohledávky věřitelů nezanikaly, nýbrž se vůči

---

³⁶ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 2. 2009, sp. zn. 29 NSČR 7/2008

³⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 9. 2011, č. j. 3 VSPH 813/2011-B-37, KSHK 34 INS 9061/2009

oddluženému stávaly naturálními obligacemi. Věřitelé se ve zbytku svých nároků mohli dál obracet na manžela dlužníka a přistoupit i k jejich vymáhání. Domácnost manželů se tak mnohdy ocitla v začarovaném kruhu.

Podmínkou ke spojení řízení manželů byla shoda v majetku i závazcích dlužníků. Počáteční oddlužení manželů vycházelo z principu, že ke společnému oddlužení manželů mohlo docházet pouze za předpokladu, že manželé neměli mimo majetku v SJM ještě majetek výlučný. Výlučný majetek jednoho z manželů narušoval majetkovou jednotu dlužníků. Vliv to mohlo mít i při rozhodování věřitelů (příp. soudu) o způsobu schváleného oddlužení. U manžela, který měl mimo majetku v SJM ještě svůj vlastní majetek, mohlo být pro věřitele výhodnější provést oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, na rozdíl od oddlužení manžela disponujícího pouze majetkem tvořícím součást SJM.³⁸

Stejně tak bylo původně společné oddlužení manželů umožněno pouze v případě, že manželé měli jen společné závazky. Výlučný závazek jednoho z manželů nebylo možné hradit ze společných prostředků, jako tomu bylo u společných závazků. Tento názor vrchní soud později zpřesnil tak, že *„úvaha o společném oddlužení manželů může být z hlediska § 395 odst. 1 písm. b) IZ založena jen na předpokladu (pro oba stojí a padá na podmínce), že ekonomická nabídka manželů dlužníků umožňovala uspokojit v minimálním zákonném rozsahu každý z jejich závazků podléhajících oddlužení, tj. jak jejich závazky tvořící SJM, tak i případný výlučný závazek jednoho z manželů.“*³⁹

Bylo-li výsledky insolvenčních řízení manželů osvědčeno, že uvedený majetek a závazky spadají do SJM považoval odvolací soud za povinnost insolvenčních soudů, aby dle § 112 OSŘ vždy spojily a posoudily společný úpadek manželů, vydaly jediné rozhodnutí o povolení oddlužení, ustanovily společného insolvenčního správce, nařídily jedno přezkumné jednání, jednu schůzi věřitelů a rozhodly o schválení společného oddlužení, vč. způsobu, jakým bude provedeno.⁴⁰ I posouzení splnění oddlužení a následné rozhodnutí o osvobození dle § 414 InsZ se mělo vždy činit s ohledem na oba dlužníky.

---

³⁸ SMOLÍK, Petr. *Oddlužení v právním řádu ČR*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 252.

³⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 4. 2011, č. j. 3 VSPH 325/2011-B-16, KSPH 40 INS 10341/2010

⁴⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 4. 2011, č. j. 3 VSPH 325/2011-B-16, KSPH 40 INS 10341/2010

Shora uvedeným usnesením Vrchní soud v Praze připustil společné oddlužení manželů a stanovil základní principy tohoto řízení. V žádném případě se ale nejednalo o ucelený a přesný návod, jak v daném řízení postupovat. Aplikací tohoto institutu vznikaly nové a nové otázky, jak se mají soudy zachovat v nově vzniklých situacích. A protože ze strany zákonodárce stále nepřicházela žádná odezva v podobě novely, záležel i další vývoj společného oddlužení manželů na rozhodovací činnosti soudů.

Stěžejní postavení v tvorbě zásad při oddlužení manželů zůstávalo i nadále Vrchnímu soudu v Praze, který s narůstající agendou společného oddlužení manželů reguloval a zdokonaloval své původní rozhodnutí z prosince roku 2009.

Vývojem prošel zejména postoj vrchního soudu ohledně významu podpisu manžela na návrhu dlužníka na povolení oddlužení. Vrchní soud ve svém rozhodnutí v roce 2010 zpřesnil, že *„takový podpis znamená souhlas druhého manžela, aby byl majetek náležející do jejich společného jmění manželů pro účely oddlužení použit, a tedy aby v případě splátkového kalendáře byly pro jeho plnění použity i případné jeho budoucí příjmy. Dlužníková manželka se tak svým souhlasem s oddlužením zavázala poskytovat po celou dobu splátkového kalendáře veškerou součinnost potřebnou k tomu, aby se věřitelům dostalo prostřednictvím insolvenčního správce i z jejich příjmů plnění v rozsahu podle § 398 odst. 3 IZ, a zavázala se též usilovat o zajištění maximálního možného uspokojení společných nezajištěných závazků stejně, jako je k tomu povinen sám dlužník. Jen za podmínky takovéto spoluúčasti manželky dlužníka mohou oba dosáhnout osvobození od placení zbytku společných dluhů dle § 414 a násl. IZ.“*⁴¹ Pozice manžela dlužníka nebyla ani po vydání tohoto rozhodnutí pasivní. Insolvenční soudy měly manžela předvolávat k přezkumnému jednání a v rozhodnutí o schválení oddlužení splátkovým kalendářem zavázat k jeho plnění oba manžele společně.

O dva roky později upustil vrchní soud od svého původního přesvědčení, že ke společnému oddlužení manželů má docházet vždy (ať už se druhý manžel řízení účastní napřímo, či pouze podpisem na návrhu na povolení oddlužení manžela dlužníka). V rozhodnutí z roku 2011 uvedl: *„pokud manželé, kteří mají majetek a závazky náležející do SJM (viz § 143 odst. 1 písm. b/ IZ), chtějí svůj úpadek řešit oddlužením, je namístě, aby se toho domáhali oba společně, tedy aby oba podali insolvenční návrh spojený s návrhem na oddlužení. Pak budou oba - v pozici dlužníků - účastníky takto*

---

⁴¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 8. 2010, č. j. 3 VSPH 535/2010-B-34, KSHK 45 INS 8999/2009

zahájených insolvenčních řízení, kdy po spojení těchto řízení bude společně projednán a posouzen jejich úpadek i navržené (společné) oddlužení. Při schválení společného oddlužení budou oba manželé-dlužníci podrobeni jeho režimu, a dojde-li k řádnému splnění všech jejich povinností podle schváleného způsobu oddlužení (jinak výjimečně za okolností stanovených v § 415 IZ), mohou oba manželé dosáhnout osvobození od placení pohledávek svých věřitelů zahrnutých do oddlužení v rozsahu, v jakém nebyly v jeho rámci uspokojeny (§ 414 a 416 IZ).“⁴²

Nově neměla vzniknout účast druhého manžela na společném oddlužení pouhým podpisem na návrhu na povolení oddlužení. Pro společné oddlužení manželů bylo nutné, aby insolvenční návrh s návrhem na povolení oddlužení podali oba manželé, i když stále každý na svém vlastním formuláři.⁴³ Taková změna smýšlení vrchního soudu byla krok správným směrem. Vrchní soud znovu nastolil věřitelům pocit právní jistoty a rozhodnutí zcela jistě posloužilo i ke zpřehlednění úpravy společného oddlužení manželů.

I novodobá rozhodovací praxe Nejvyššího soudu potvrdila, že původní názor Vrchního soudu ohledně účasti druhého manžela v oddlužení nebyl správný. „Skutečnost, že manžel „insolvenčního“ dlužníka opatřil dlužníkův návrh na povolení oddlužení v souladu s ustanovením § 392 odst. 3 insolvenčního zákona (ve znění účinném do 31. prosince 2013) úředně ověřeným podpisem stvrzujícím jeho výslovné prohlášení, že s povolením oddlužení souhlasí, z něj nečiní osobu, pro niž platí účinky osvobození od placení zbytku dluhů přiznaného insolvenčním soudem dlužníku podle § 414 insolvenčního zákona.“⁴⁴

V základních rysech společného oddlužení manželů byla rozhodovací praxe obou našich vrchních soudů relativně konstantní. Naproti tomu se jim podřízené insolvenční soudy ne vždy tohoto rámce držely. Vrchní soud proto i v dalším svém významném rozhodnutí v roce 2011⁴⁵ znovu apeloval na insolvenční soudy, aby řízení manželů spojovaly, rozhodovaly o společném úpadku a konaly společná přezkumná jednání a schůze věřitelů. V případě schváleného oddlužení plněním splátkového

---

⁴² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 9. 2011, č. j. 3 VSPH 813/2011-B-37, KSHK 34 INS 9061/2009

⁴³ Společný formulář pro návrh na povolení oddlužení manželů byl vytvořen až v roce 2014.

⁴⁴ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 2. 2018, č. j. 29 Cdo 2055/2016-103

⁴⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 9. 2011, č. j. 3 VSPH 813/2011-B-37, KSHK 34 INS 9061/2009

kalendáře měl být společný i splátkový kalendář a závazky v něm měly být rozděleny podle třech kategorií.

Do první kategorie spadala „*skupina společných závazků obou manželů (tj. těch, které jsou povinni splnit oba, ať již solidárně nebo subsidiárně, např. při ručení jednoho z manželů za závazek druhého, a to bez ohledu na to, zda dle § 143 odst. 1 písm. b/ObčZ náležejí do SJM či nikoli). Tyto závazky zásadně lze uspokojit z veškerého společného i výlučného majetku manželů, zde příslušných sražených částí jejich postižitelných příjmů.*“⁴⁶

Druhou skupinu měly tvořit „*závazky vzniklé za trvání manželství jen manželu nebo jen jeho manželce, které jsou vymahatelné postihem majetku tvořícího SJM (§ 262 odst. 1 o. s. ř. a § 42 exekučního řádu). Tyto závazky jsou uspokojitelné z téhož zdroje jako závazky předešlé skupiny, s výjimkou výlučných peněžních přínosů jednoho z manželů nespádajících do SJM (ledaže i s jejich použitím na úhradu všech závazků dotčený manžel souhlasil).*“⁴⁷

A poslední měl být „*skupina výlučných závazků manžela nebo jeho manželky nespádajících do SJM, které lze uspokojit jen z výlučných zdrojů zavázaného manžela a jeho vlastních příjmů.*“⁴⁸

Existence výlučných dluhů některého z manželů již nebyla překážkou ke společnému oddlužení manželů. Takové dluhy musely být ve splátkovém kalendáři jasně odlišeny od dluhů společných. Společnému oddlužení nebránil ani výlučný majetek jednoho manžela, pokud ten dal souhlas s jeho použitím (zpeněžením) ve společném oddlužení.

Zásady ohledně rozdělení přihlášek pohledávek ve splátkovém kalendáři, na kterých trval vrchní soud, pomohly vyřešit další průběh řízení v případě úmrtí jednoho z dlužníků manželů.

---

⁴⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 9. 2011, č. j. 3 VSPH 813/2011-B-37, KSHK 34 INS 9061/2009

⁴⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 9. 2011, č. j. 3 VSPH 813/2011-B-37, KSHK 34 INS 9061/2009

⁴⁸ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 9. 2011, č. j. 3 VSPH 813/2011-B-37, KSHK 34 INS 9061/2009

2.4 Vybrané problémy společného oddlužení manželů

2.4.1 Úmrtí jednoho z manželů během společného oddlužení manželů

Insolvenční zákon žádný zvláštní postup při úmrtí dlužníka jednotlivce nestanovil. Mezi soudy vznikaly dohady, jak dále postupovat při úmrtí jednoho z manželů v průběhu společného oddlužení. Úmrtím dlužník ztratil způsobilost být účastníkem řízení. Jelikož se jednalo o společné řízení, nebylo zřejmé, zda může v oddlužení pokračovat jen druhý manžel, či má být řízení jako celek zastaveno.

U Vrchního soudu v Praze převládal názor, že celé řízení má být zastaveno a pozůstalý manžel si má o oddlužení požádat znovu až po ukončení dědického řízení.⁴⁹ Konečné řešení předložil až Nejvyšší soud ČR. Na rozdíl od názoru pražského vrchního soudu měl za to, že „z žádného ustanovení insolvenčního zákona nelze dovodit, že by nevypořádané společné jmění manželů (ať již zaniklo z jakéhokoliv důvodu) bránilo některému z manželů podat insolvenční návrh, že by bránilo insolvenčnímu soudu jej projednat, rozhodnout o úpadku dlužníka a uskutečnit přezkumné jednání. Rovněž takovou překážku nezakládá okolnost, že k zániku společného jmění manželů došlo po zahájení insolvenčního řízení v případě, kdy je řízení vedeno vůči jednomu z manželů.“⁵⁰

Základním předpokladem pro pokračování pozůstalého dlužníka v oddlužení bylo znovurozdělení dříve spojených řízení. Každé z oddělených řízení pak mělo svůj osud. Jelikož insolvenční zákon neupravoval žádný zvláštní postup při úmrtí dlužníka, bylo na základě § 7 InsZ přiměřeně použito ustanovení o. s. ř. a řízení zemřelého dlužníka bylo zastaveno. Dle § 107 odst. 5 o. s. ř. „neumožňuje-li povaha věci v řízení pokračovat, soud řízení zastaví. Řízení zastaví soud zejména tehdy, zemře-li manžel před pravomocným skončením řízení o rozvod, o neplatnost manželství nebo o určení, zda tu manželství je nebo není, pokud zákon nedovoluje, aby se v řízení pokračovalo, řízení též zastaví, zemře-li partner před pravomocným skončením řízení o zrušení, neplatnosti nebo neexistenci partnerství; bylo-li již o věci rozhodnuto, soud současně toto rozhodnutí zruší.“

⁴⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 9. 2011, č. j. 3 VSPH 574/2011-B-24, KSPH 41 INS 14739/2010

⁵⁰ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. 29 NSČR 120/2014

Pro další trvání oddlužení pozůstalého manžela muselo být nejdříve zjištěno, zda tento dlužník bude splňovat podmínky schváleného oddlužení i nadále. Zejména bylo důležité posoudit, zda dosáhne třicetiprocentní hranice uspokojení věřitelů jen se svými příjmy. Byl vytvořen nový seznam závazků, do nějž byly zařazeny jen výlučné pohledávky pozůstalého dlužníka a pohledávky spadající do SJM. V novém řízení již neměly být uspokojovány výlučné pohledávky zemřelého dlužníka. V případě, že insolvenční soud došel k závěru, že i za nových podmínek je oddlužení dlužníka možné, upravil původní splátkový kalendář a oddlužení běželo dál v upravené podobě. Pokud měl dlužník dostatečný příjem a v oddlužení byly jen dluhy, které spadaly do společného jmění manželů, proběhlo rozdělení naprosto bez problémů.⁵¹ Tak tomu bylo například i v řízení vedeném Krajským soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB 26 INS 9795/2011⁵² a KSCB 26 INS 9796/2011.⁵³ Po předložení úmrtního listu insolvenčním správcem insolvenční soud zastavil řízení vůči zemřelému dlužníku a řízení pozůstalé manželky vyloučil k samostatnému projednání.

V případě, že by pozůstalý dlužník sám dále již nesplňoval podmínky pro oddlužení, musel by soud rozhodnout o zrušení jeho oddlužení a o prohlášení (nepatrného) konkursu na majetek dlužníka.

2.4.2 Rozvod manželů během společného oddlužení manželů

Případný rozvrat manželství dlužníků účastnících se společného oddlužení neměl ani před rokem 2014 na trvání společného oddlužení žádný vliv. Pokud však měli manželé společné děti a opatrovnickým soudem byla jednomu z nich stanovena povinnost hradit na ně výživné, mohla být ovlivněna míra uspokojení pohledávek přihlášených věřitelů.

Výživné bylo již za účinnosti tehdejšího insolvenčního zákona považováno za pohledávku za majetkovou podstatou (§ 169 odst. 1 písm. e) InsZ). V oddlužení

---

⁵¹ Uvedenou problematikou se zabývá Vrchní soud v Praze v usnesení ze dne 30. 9. 2014, č. j. 2 VSPH 873/2014-B-14, KSPL 52 INS 4551/2013.

⁵² Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB 26 INS 9795/2011. [online] [cit. 2021-01-11] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=3c927082-5aa1-4719-9a19-e59095d28209.

⁵³ Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB 26 INS 9796/2011. [online] [cit. 2021-01-11] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=ae8c3545-11f8-4b70-bbba-e4b48465f300.

manželů mělo být jako přednostní pohledávka hrazeno z majetkové podstaty hned po úhradě odměny a náhrady hotových výdajů insolvenčního správce. Novým pravidelným závazkem mohlo být ohroženo konečné dosažení zákonné třicetiprocentní hranice a dlužník na to musel reagovat, např. mimořádnými vklady. Naproti tomu rozvodem došlo u dlužníka ke snížení počtu vyživovaných osob, tedy i ke snížení jeho nezabavitelné částky.⁵⁴ Do oddlužení tak byla z příjmu dlužníka odváděna vyšší srážka, což mohlo uvedený rozdíl částečně pokrýt.

Z praxe uvádím řízení vedené u Krajského soudu v Českých Budějovicích, ve kterém po rozvodu manželů došlo k rozdělení společného oddlužení. Impuls k oddělení věci však nebyl jen rozvod, nýbrž i celkový stav řízení a snaha soudu ochránit poctivou dlužnici. Řízení byla vedena pod sp. zn. KSCB 28 INS 28600/2012⁵⁵ a KSCB 28 INS 28602/2012.⁵⁶ Dlužník prokazatelně porušoval podmínky schváleného oddlužení, když nezasílal určené měsíční platby ve výši 24 000 Kč, nekomunikoval s insolvenčním správcem, nedokládal přehled příjmů a nakonec se ani nedostavil k jednání o zrušení oddlužení. Soud poté, co zjistil, že manželství dlužníků bylo rozvedeno, vydal s přihlédnutím k chování dlužníka usnesení, jímž věc dlužníka vyloučil k samostatnému řízení. Učinil tak s odůvodněním, že důvody, pro které byla řízení spojena, pominuly. Rozdělení umožnilo ponechat oddlužení dlužnice dál v platnosti a netrestat ji za chyby svého již bývalého manžela. Dlužnice pokračovala v plnění stejného splátkového kalendáře a její příjmy stačily k uspokojení věřitelů v míře 36 %. Dlužnice řádně splnila i ostatní podmínky schváleného oddlužení, a proto dosáhla úspěšného oddlužení a přiznání osvobození dle § 414 InsZ. I v případě odděleného řízení dlužníka manžela mělo oddlužení probíhat splácením stále stejného splátkového kalendáře. Dlužníkův nedbalý a nezodpovědný přístup k plnění povinností v oddlužení pokračoval i po rozdělení věci. Jeho oddlužení bylo po pár měsících

---

⁵⁴ Dle nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postížitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách).

⁵⁵ Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB 28 INS 28600/2012. [online] [cit. 2021-01-12] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=7646df77-b7d6-4f31-ae4-2e7c267423bf.

⁵⁶ Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB 28 INS 28602/2012. [online] [cit. 2021-01-12] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=07e34901-0bad-4077-8cf8-0a029be86552.

samostatné existence zrušeno a na majetek dlužníka byl prohlášen konkurs, který byl projednáván jako nepatrný.

Vidíme, že ani na postup po rozvratu manželství dlužníků neexistoval jednoznačný návod a rozhodnutí insolvenčních soudů se lišila podle okolností konkrétního případu. Důležité bylo a stále je, aby soudy všechna rozhodnutí vydávaly s přihlédnutím k základním zásadám insolvenčního řízení uvedených v § 5 InsZ, jako tomu bylo i v případě výše uvedeném.

2.4.3 Odměna a náhrada hotových výdajů insolvenčního správce

V souvislosti se spojováním insolvenčních řízení manželů se vyskytla i otázka na výši odměny a náhrady hotových výdajů insolvenčního správce. Měla insolvenčnímu správci náležet odměna a náhrada hotových výdajů za každé ze spojených řízení, nebo jen jedna za jeden splátkový kalendář? Nebo měly snad soudy zvolit zlatý střed a odměnu a náhradu hotových výdajů insolvenčního správce, jenž má na starosti dva dlužníky, přiměřeně zvýšit? Insolvenční zákon ani vyhláška č. 313/2007 Sb., o výši odměny insolvenčního správce, odpověď na tyto otázky nedávaly.

Vrchní soud se dotkl odměny insolvenčního správce v případě, kdy řešil případ spojených řízení manželů, kteří byli oba poživatelé starobního důchodu. Dlužníci měli totožné závazky, majetkovou podstatu i totožného plátce mzdy. Vrchní soud došel k závěru, že v tomto konkrétním případě nebylo „*kvantitativně ani kvalitativně zásadního rozdílu mezi činnostmi insolvenčního správce, kterou by vykonával ve vztahu ke každému dlužníku zvlášť v samostatných insolvenčních řízeních a činností, již by vykonával při správě majetkové podstaty dlužníků v jediném, spojeném insolvenčním řízení. Tak tomu bude pravidelně při spojeném insolvenčním řízení manželů, jejichž majetek tvoří jedinou majetkovou podstatu. V takovém společném (míněno spojeném) insolvenčním řízení náleží insolvenčnímu správci odměna vypočtená podle § 3 vyhlášky č. 313/2007 Sb.; při oddlužení plněním splátkového kalendáře tedy odměna ve výši 750 Kč měsíčně za každý započatý kalendářní měsíc trvání účinků oddlužení plněním splátkového kalendáře. Případné kolize s vysloveným předpokladem lze řešit zvýšením odměny insolvenčního správce podle § 38 odst. 3 IZ. Obdobná východiska platí i pro náhradu hotových výdajů insolvenčního správce. Zásadně insolvenčnímu správci náleží*

*ve společném insolvenčním řízení náhrada měsíčně ve výši 150 Kč (§ 7 odst. 4 cit. vyhlášky); případné kolize lze řešit v konkrétním měsíci přiznáním této náhrady ve vztahu k oběma oddlužením plněním splátkového kalendáře.*⁵⁷

Vrchní soud vzpomenu na § 38 odst. 3 InsZ, který připouštěl možnost přiměřeného navýšení odměny insolvenčního správce (příp. i hotových výdajů). Dle vrchního soudu se má jednat o případy, kdy je činnost insolvenčního správce ztížena např. rozdílným plátcem mzdy či majetkovou podstatou, v níž figuruje i majetek mimo SJM. Z rozhodnutí vrchního soudu vyplynulo, že společné oddlužení manželů automaticky nezakládá nárok insolvenčního správce na vyšší odměnu a náhradu hotových výdajů. Tento dnes již překonaný názor pražského vrchního soudu považuji za nepoměrně tvrdý. Z praxe vím, že s řízením manželů bylo a je vždy spojeno větší administrativní zatížení insolvenčního správce. Namátkou lze uvést např. zpracování a přezkoumání většího množství přihlášek než u jednotlivců; náročnější byla i kontrola příjmů a komunikace s více plátcem mzdy. Více zatěžující byla i kontrola plnění dodržování splátkového kalendáře a ve větší míře se hromadily i dotazy od dlužníků či věřitelů. Navíc v době rozhodnutí vrchního soudu bylo vedení společného oddlužení manželů v začátcích a i to ztěžovalo insolvenčnímu správci práci. Časově náročné bylo jistě i rozdělování závazků manželů dlužníků na společné a výlučné. Tím, že odvolací soud nepřijal stanovisko, aby byla základní odměna i náhrada hotových výdajů insolvenčního správce v případě společného oddlužení zvyšována automaticky, nechal možnost úvahy o její výši na jednotlivých insolvenčních soudcích.

Odměna a náhrada hotových výdajů mohla být s ohledem na konkrétní řízení a dle úvahy insolvenčního soudu zvyšována. Podle mé zkušenosti vím, že k tomu nedocházelo vždy. V řízeních společného oddlužení manželů vedených u Krajského soudu v Českých Budějovicích bylo rozhodováno o odměně odlišně případ od případu. V praxi jsem se setkala s případy, kdy odměna insolvenčního správce byla z počátku ponechávána na základní výši 1 080 Kč vč. DPH (resp. 1 089 Kč po zvýšení DPH). Až s narůstající agendou společného oddlužení manželů, zejména v roce 2013, docházelo ke zvyšování odměny. V navyšování neexistoval žádný systém, i ve skutkově podobných případech (důchodci, zaměstnanci, plnění oddlužení darovací smlouvou) byla výše odměny a náhrady hotových výdajů různá. K rozdílu docházelo i v řízeních

---

⁵⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 1. 2011, č. j. 3 VSPH 514/2010-A-13, KSUL 77 INS 5859/2010

stejného senátu. Soud vždy rozhodoval ad hoc. Pro představu uvádím případy, kdy českobudějovický krajský soud rozhodl o výši odměny a náhrady hotových výdajů různě: usnesení ze dne 6. 12. 2012, č. j. KSCB 28 INS 19180/2012-B-4 (navýšeno o 1/3); usnesení ze dne 3. 1. 2013, č. j. KSCB 26 INS 16033/2012-B-5 (navýšeno o 30 %); usnesení ze dne 11. 3. 2013, č. j. KSCB 26 INS 29371/2012-B-4 (navýšeno o 25 %); usnesení ze dne 4. 6. 2013, č. j. KSCB 26 INS 30359/2012-B-5 (navýšeno o 15 %) a usnesení ze dne 27. 5. 2013, č. j. KSCB 26 INS 32658/2012-B-4 (navýšeno o 25 %).

Na libovůli soudu záležela odměna a náhrada hotových výdajů insolvenčního správce až do roku 2014, kdy byla novelizována vyhláška upravující výši odměny insolvenčního správce.

2.4.4 Insolvenční rejstřík

Páteřním bodem celého insolvenčního řízení je bezesporu insolvenční rejstřík. Jde o elektronickou, veřejně a bezplatně přístupnou databázi, v níž jsou obsaženy veškeré dokumenty vztahující se ke konkrétnímu insolvenčnímu řízení. Má být věrnou podobou listinného soudního spisu. Věřitelé se z něj dozvědí všechny pro ně relevantní informace o svých dlužnících a je na jejich zodpovědnosti sledovat události v jednotlivých řízeních.

V případě společného oddlužení manželů v praxi vyvstal problém provázanosti spojovaných řízení. Na počátku společného oddlužení manželů stály dva samostatné insolvenční návrhy spojené s návrhem na povolení oddlužení, na základě kterých byla zahájena dvě insolvenční řízení se samostatnými spisovými značkami.

Z počátku docházelo k tomu, že soud spojil řízení manželů pod jednu spisovou značku a pod tou pak dál zakládal a zveřejňoval veškeré dokumenty týkající se obou řízení. Do původního spisu, jenž byl připojen, nebyly listiny zakládány buď vůbec, nebo s časovou prodlevou. Věřitelé se dle zadaných identifikačních údajů dlužníka či původní spisové značky řídili písemnostmi uvedenými v původním řízení. Stalo se (a jak ukazuje judikatura, ne jednou), že například rozhodnutí o úpadku, které je stěžejní pro konec lhůty k podání přihlášek pohledávek, bylo v připojeném insolvenčním spise zveřejněno později (v řádu dnů), než ve spojeném spise. Na pozdějším zveřejnění se

odrazilo i pozdější podání přihlášek, které byly insolvenčními soudy jako opožděné odmítány s odůvodněním, že lhůta počala běžet od doby zveřejnění rozhodnutí o úpadku dlužníků ve spojeném spise. Proti rozhodnutí o odmítnutí pozdě podané přihlášky se věřitelé odvolali k vrchnímu soudu, avšak o včasnosti podané přihlášky rozhodl kladně až Nejvyšší soud ČR. Ten, aby se situace už neopakovala, stanovil, v případě, že soud spojil „*insolvenční řízení manželů (dlužníků) ke společnému projednání, je tento soud po spojení věci povinen zakládat všechna rozhodnutí nejen do spisu, pod jehož spisovou značkou je v daném řízení nadále pokračováno, ale též do „připojeného“ spisu, včetně připojeného elektronického spisu zveřejňovaného v insolvenčním rejstříku. Po spojení insolvenčních věcí ke společnému řízení musí být z údajů obsažených v insolvenčním rejstříku v „připojeném“ elektronickém spisu již v pohledu „Detail insolvenčního řízení“ patrné, že došlo ke spojení věci a pod jakou spisovou značkou jsou spojené věci dále vedeny.*“⁵⁸ Náhledem do insolvenčního rejstříku je zřejmé, že stanovisko Nejvyššího soudu ČR nebylo všemi insolvenčními soudy dodržováno.

V insolvenčním rejstříku stále existují případy, ze kterých z prostého náhledu, bez zkoumání příslušných dokumentů, není zřejmé, že se jedná o spojená řízení. U Krajského soudu v Českých Budějovicích se jedná například o řízení vedené pod spisovými značkami KSCB 27 INS 29286/2012 s KSCB 27 INS 29281/2012⁵⁹ nebo KSCB 27 INS 16372/2013 s KSCB 27 INS 16371/2013.⁶⁰ Naopak jako bezchybné uvádím provázanost řízení vedených Krajským soudem v Hradci Králové pod sp. zn. KSHK 35 INS 37139/2013 a KSHK 35 INS 37144/2013.⁶¹

⁵⁸ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31. 8. 2011, č. j. 29 NSČR 39/2011-P10-17

⁵⁹ Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB 27 INS 29286/2012. [online] [cit. 2021-01-20] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=8979cd77-83fb-41c5-ad96-5d99f61f040e. A insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB 27 INS 29281/2012. [online] [cit. 2021-01-20] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=8eba4a1d-1c58-47ff-a2a3-9040dadbe10c.

⁶⁰ Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB 27 INS 16372/2013. [online] [cit. 2021-01-20] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=c36b9e7d-99a8-4fbc-b4b3-1a4850f532a2. A insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB 27 INS 16371/2013. [online] [cit. 2021-01-20] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=c36b9e7d-99a8-4fbc-b4b3-1a4850f532a2.

⁶¹ Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Hradci Králové pod sp. zn. KSHK 35 INS 37139/2013. [online] [cit. 2021-01-20] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=8fe9427e-4cd4-43a2-8a8b-48b8effa858f. A insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Hradci Králové pod sp. zn. KSHK 35 INS 37144/2013.

2.5 Oddlužení manželů v praxi

Ke sjednocení pravidel pro společné oddlužení manželů přispěla judikatura vrchního soudu a zejména novela insolvenčního zákona účinná od 1. 1. 2014. Do té doby postupovaly při řešení úpadku manželů insolvenční soudy různě a často velmi originálně.

V kontextu dnes účinných právních předpisů se mohou zdát postupy jednotlivých insolvenčních soudů i insolvenčních správců nejisté a někdy až zmatečné. Nezapomínejme však, že úprava společného oddlužení manželů byla neznámá a soudy se jen vlastními silami musely snažit najít tu správnou cestu. Tvorba práva ohledně celého společného oddlužení manželů záležela na soudní judikatuře. O tom, že se soudy při oddlužení manželů nakonec vydaly správnou cestou, svědčí to, že zákonodárce formu řešení společného úpadku manželů převzal a zakotvil ji do insolvenčního zákona. Každý z níže uváděných postupů měl jistě přínos pro následnou tvorbu práva zákonodárce, ať už v pozitivním či negativním slova smyslu.

2.5.1 KSCB 26 INS 9308/2009

Jedno z prvních řízení, kde českobudějovický krajský soud řešil společný úpadek manželů, bylo vedeno pod sp. zn. KSCB 26 INS 9308/2009.⁶² Manželé, o jejichž úpadek se jednalo, se nejprve samostatnými návrhy doručenými Krajskému soudu v Českých Budějovicích domáhali rozhodnutí, kterým by soud zjistil jejich úpadek a současně povolil řešení úpadku oddlužením. Insolvenční řízení dlužnice A. H. bylo zahájeno dne 22. 12. 2009 pod sp. zn. KSCB 26 INS 9308/2009. Usnesením ze dne 23. 2. 2010, č. j. KSCB 26 INS 9308/2009-A-8, zjistil soud úpadek dlužnice, povolil jeho řešení oddlužením a insolvenčním správcem ustanovil JUDr. J. Š. Následně pak soud usnesením ze dne 20. 5. 2010, č. j. KSCB 26 INS 9308/2009-B-8, schválil způsob oddlužení dlužnice plněním splátkového kalendáře.

[online] [cit. 2021-01-20] Dostupné z:

https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=478c4e34-a9f5-4ffe-9b36-a4e8ff662aba.

⁶² Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB 26 INS 9308/2009. [online] [cit. 2021-01-20] Dostupné z:

https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=60482e46-d2d1-459f-a650-bc5158c54116.

Insolvenční návrh manžela dlužnice M. H. byl soudu doručen dne 27. 5. 2010, tedy až po pěti měsících od zahájení insolvenčního řízení jeho manželky. Řízení dlužníka byla přiřazena sp. zn. KSCB 26 INS 5835/2010.⁶³ Usnesením ze dne 3. 8. 2010, č. j. KSCB 26 INS 5835/2010-A-6, zjistil soud úpadek dlužníka, povolil jeho řešení oddlužením a do funkce insolvenčního správce ustanovil totožného insolvenčního správce jako v případě manželky dlužníka.

Klíčové ve věci bylo usnesení ze dne 4. 2. 2011, č. j. KSCB 26 INS 5835/2010-B-14, kterým soud spojil insolvenční řízení manželů, když v obou případech se do jednotlivých insolvenčních řízení přihlásili věřitelé s pohledávkami, které spadají do společného jmění manželů dlužníků. Společné řízení bylo nadále projednáváno pod sp. zn. KSCB 26 INS 9308/2009. V insolvenčním rejstříku byli pod jednou spisovou značkou uvedeni oba dlužníci.

V kontextu dnes účinných předpisů je velmi zajímavé sledovat úvahy soudu, kterými se řídil při rozhodování o spojení obou řízení. Uvedené řízení stojí za pozornost, zejména pro následující úryvek z odůvodnění usnesení o schválení společného oddlužení: *„Soud se tak ocitl v procesní situaci, kdy zde již bylo schváleno oddlužení dlužnice plněním splátkového kalendáře a v případě jejího manžela bylo rozhodnuto o jeho úpadku, povoleno oddlužení a proběhlo soudem nařízené přezkumné jednání. Je-li vedeno samostatné řízení, soud po přezkumném jednání s ohledem na rozhodnutí věřitelů o způsobu oddlužení buď povolené oddlužení schválí, nebo jej neschválí a rozhodne o způsobu řešení dlužníkovy úpadku konkurzem. Ve spojeném řízení soud bude postupovat stejně, avšak s tím rozdílem, že podmínky pro schválení oddlužení bude posuzovat společně u obou manželů.“*⁶⁴

Důležité je připomenout, že oddlužení manželky plněním splátkového kalendáře bylo již schváleno a rozhodnutí o tom nabylo právní moci. Přesto insolvenční soud znovu pristoupil k přezkumu podmínek pro schválení oddlužení i u dlužnice.

Nemyslím, si že by se jednalo o správný postup soudu. Na mysl se mi vkrádá hned několik otázek. Jak by se soud vypořádal se situací, kdy by další závazky manžela dlužnice byly v takové výši, že by příjmy obou manželů nestačily k úhradě věřitelů ani

---

⁶³ Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB 26 INS 5835/2010. [online] [cit. 2021-01-20] Dostupné z:

https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=0ab58a69-e398-4749-ae44-8213e723de0e.

⁶⁴ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 2. 2011, č. j. KSCB 26 INS 9308/2009-B-14

v minimální hranici 30 %? Rozdělil by opět soud řízení a prohlásil konkurs na oba manžele, či by pokračoval alespoň v oddlužení dlužnice? Jak bude uvedeno dále, toto nebyly jediné problémy v řízení.

Co se týče závazků dlužníků, tak i ty doznaly změn oproti původnímu splátkovému kalendáři dlužnice. U dlužnice proběhl přezkum přihlášených pohledávek dne 21. 4. 2010. Přihlásilo se 11 věřitelů, přičemž výše zjištěných nezajištěných pohledávek činila 580 277,72 Kč a zajištěné pohledávky dvou věřitelů činily celkem 1 398 730,28 Kč. Přezkumné jednání ve věci dlužníka proběhlo dne 15. 9. 2010, tedy téměř po roce a půl od přezkumného jednání jeho manželky. Do dlužníkova insolvenčního řízení přihlásilo pohledávky celkem 6 věřitelů. Nezajištěné pohledávky představovaly částku 753 842,42 Kč a zajištěnou pohledávku tentokrát přihlásil jen 1 věřitel, a to ve výši 1 289 033,99 Kč.

Zajímavé bylo, že ačkoliv veškeré závazky uvedené v návrzích měly být součástí SJM, přihlášení věřitelé ani jejich nároky v obou řízeních nebyly totožné. Jednota nepanovala ani u zajištěných věřitelů. U dlužníka se přihlásil již jen jeden z původních dvou. Z toho lze usuzovat, že i pro věřitele byla celá záležitost společného oddlužení velkou neznámou a panovala u nich nejistota a zmatek, zda svou pohledávku přihlásit znovu a v jaké výši. Věřím, že mnozí věřitelé mohli považovat věc za vyřízenou, když se řádně přihlásili do původního řízení dlužnice a několik měsíců jim již na účet byly insolvenčním správcem zasílány splátky dluhu. Věřitelé, kteří znovu svou přihlášku nepodali, se ochudili o část úroků, které si mohli vyčíslit až do doby prohlášení úpadku dlužníka. Uvedené nekoresponduje se základními zásadami insolvenčního řízení.

Shrňme, že do obou řízení se přihlásilo 12 různých věřitelů, z nichž se pouze pět přihlásilo jak do řízení dlužníka, tak do řízení jeho manželky, a jen dva z těchto pěti věřitelů uplatnili v obou řízeních pohledávky vzniklé ze stejného právního titulu. Soud duplicitně přihlášené pohledávky správně zahrnul do celkové výše přihlášených a zjištěných pohledávek pouze jednou. V případě jedné ze zajištěných pohledávek se jednalo o pohledávku ze stejného titulu a přihlášená částka se lišila pouze ve výši úroku, vzhledem k rozdílné době rozhodné pro výpočet úroku.

Nejzásadnější otázkou, která vyvstala po spojení řízení, byla celková výše závazků obou manželů. Bylo nutné revidovat pohledávky těch věřitelů, kteří se

přihlásili do obou řízení, tedy jak do řízení dlužníka, tak i do řízení jeho manželky. Když odbočíme, lze i toto podřadit pod další důkaz, že činnost insolvenčního správce byla náročnější, než v případě oddlužení jednotlivců a nárok na zvýšenou odměnu byl oprávněný.

Celková výše společných nezajištěných závazků obou dlužníků činila 1 032 544,22 Kč a výše zajištěných pohledávek dvou věřitelů byla celkem 1 425 217,99 Kč.⁶⁵ V porovnání s původním řízením se zvedla o 452 266,50 Kč výše nezajištěných a o 26 487,99 Kč výše zajištěných pohledávek.

Při schválení společného oddlužení se soud musel vypořádat s faktem, že někteří z věřitelů nového splátkového kalendáře byli již 9 měsíců v rámci oddlužení dlužnice uspokojováni. Insolvenční soud se k tomu postavil následovně: *„Nelze připustit situaci, kdyby se tato skutečnost nezohlednila a pětiletá zákonná lhůta pro plnění splátkového kalendáře by se počítala až od první splátky podle tohoto nového společného splátkového kalendáře obou manželů. Na druhé straně žádný z věřitelů, jejichž nezajištěné pohledávky se uspokojují plněním tohoto splátkového kalendáře, nesmí být oproti ostatním poškozen nebo naopak zvýhodněn. Soud má na mysli především věřitele, kteří přihlásili své pohledávky až do druhého, pozdějšího řízení ve věci dlužníka. I oni mají právo, aby splátkový kalendář byl vůči nim plněn rovněž po celou zákonnou pětiletou lhůtu. K řešení této situace by nepochybně napomohla zákonná úprava společného oddlužení manželů. Ta však v současné době v insolvenčním zákoně obsažena není, proto soud ve výroku II. stanovil pětiletou lhůtu tak, že již běží od června loňského roku, tedy od doby, kdy byla provedena první splátka z příjmů dlužnice. Věřitelé, kteří se přihlásili již do prvního insolvenčního řízení a jejich pohledávky byly uspokojovány pouze z příjmů jednoho z manželů, nemohou být tímto postupem poškozeni, a to i vzhledem k faktu, že dlužník v této době neměl žádné příjmy, které by bylo možné na splátkový kalendář použít (od roku 2004 je v plném invalidním důchodu). Co se týká věřitelů, jejichž pohledávky začnou být uspokojovány až tímto společným splátkovým kalendářem a nebude u nich tedy dodržena pětiletá lhůta, bude soud v budoucnu pravděpodobně nucen i tuto otázku řešit. Protože však může v budoucnu dojít k tomu, že pohledávky všech věřitelů budou zcela uspokojeny nebo schválené oddlužení bude zrušeno a úpadek obou manželů řešen konkurzem, případně návod*

---

⁶⁵ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 2. 2011, č. j. KSCB 26 INS 9308/2009-B-14

poskytne zákonná úprava společného oddlužení manželů, je soud toho názoru, že není nutné, aby o této otázce rozhodl již nyní.“⁶⁶

Soud tedy určil běh nového splátkového kalendáře zpětně a přiznal, že nově přihlášené pohledávky budou o tuto dobu ochuzeny. Naprosto alarmující je, že soud si byl vědom nerovného uspokojení věřitelů a bez ohledu na zásadu rovného uspokojení věřitelů a princip právní jistoty odsunul řešení na pozdější dobu. Celou věc ještě zhoršuje jeho přiznání, že doufal, že se věc vyřeší sama stoprocentním uspokojením věřitelů či prohlášením konkursu na majetek dlužníků.

Z přehledu plnění oddlužení předloženého soudu insolvenčním správcem plyne, že za celou dobu trvání oddlužení ani insolvenční správce na nerovné uspokojování věřitelů nijak nereagoval (např. dorovnáním plnění všech věřitelů jako tomu bylo v řízení KCSB 27 INS 23719/2012). Dalo by se říct, že bez rozmyslu plnil soudní rozhodnutí a po právní moci změněného splátkového kalendáře začal přijaté platby rozpočítávat mezi věřitele podle nového distribučního schématu.

V průběhu řízení došlo ke změně insolvenčního soudce, a možná i právě proto upadl v zapomnění odsunutý problém a na konci oddlužení byli věřitelé uspokojeni v různé procentuální míře. Ve zprávě insolvenčního správce je uvedeno, že věřitelé byli uspokojeni ve výši 48 %. Po přepočtu konkrétních podílů jednotlivých věřitelů dojdeme ale zcela k jinému závěru. Ve skutečnosti byli věřitelé, kteří byli uvedeni již v původním splátkovém kalendáři, a výše jejich pohledávky se po celých pět let neměnila, uspokojeni téměř ve výši 55 %. Věřitelé, jejichž pohledávky byly po změně splátkového kalendáře navýšeny, dosáhly uspokojení kolem 48 % a pohledávka jediného věřitele, který byl do změněného splátkového kalendáře zahrnut nově, byla uhrazena pouze ve výši 40 %.

Vzhledem k nastavení společného oddlužení nebyl tento výsledek překvapivý. Pohledávky zařazené do změněného splátkového kalendáře byly uspokojovány v období od dubna 2011 do května 2015, tedy o 10 měsíců méně, než stanovoval insolvenční zákon. Jako naprosto neprofesionální hodnotím přístup insolvenčního správce, který ze své evidence musel vědět, že dochází k nerovnému uspokojování věřitelů a nijak na to nereagoval.

---

⁶⁶ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 2. 2011, č. j. KSCB 26 INS 9308/2009-B-14

Vidíme, že začátky spojování řízení manželů nebyly jednoduchou záležitostí pro nikoho ze zúčastněných. Přesto insolvenční soud nepovažoval za vhodné navýšit insolvenčnímu správci zálohu na odměnu a hotové výdaje a ponechal ji v tomto případě prozatím v běžné výši 1 080 Kč vč. DPH (resp. 1 089 Kč po změně DPH). Na druhou stranu, s ohledem na výsledek řízení se domnívám, že v tomto konkrétním případě byly splněny podmínky spíše pro snížení odměny insolvenčního správce dle § 38 odst. 3 InsZ. V řízení, kde došlo k nepoměrnému uspokojení věřitelů, zcela jistě došlo k porušení povinnosti insolvenčního správce.

Po zpeněžení zajištěného majetku a vydání výtěžku zpeněžení zajištěným věřitelům vydal soud usnesení, kterým vzal na vědomí splnění oddlužení oběma dlužníky. Oba dlužníci byli osvobozeni od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu, v němž nebyly dosud uspokojeny. Proti výsledku insolvenčního řízení se žádný z účastníků řízení neodvolal, a proto v souladu se zásadou *nemo iudex sine actore* bylo insolvenční řízení dlužníků úspěšně pravomocně ukončeno.

2.5.2 KSCB 27 INS 23719/2012

Předchozí společné oddlužení manželů bylo v praxi českobudějovického soudu jedním z prvních. Soud tehdy nezvolil to nejvhodnější řešení. Z následujícího případu téhož soudu je zřejmé, že postupem času a s přibývajícimi zkušenostmi se soud vydal jiným směrem. Ani v tomto případě se mu však nedokonalosti odstranit v plné míře nepovedlo.

Dne 27. 9. 2012 bylo zahájeno insolvenční řízení dlužnice J. L. Spolu s insolvenčním návrhem podala dlužnice i návrh na povolení oddlužení. Úpadek dlužnice byl zjištěn dne 18. 2. 2013. Na přezkumném jednání dne 22. 4. 2013 byly zjištěny nezajištěné pohledávky ve výši 221 422,24 Kč a jedna zajištěná pohledávka ve výši 20 549,68 Kč. O schválení oddlužení rozhodl insolvenční soud usnesením dne 6. 9. 2013 a dlužnice začala plnit splátkový kalendář hned od následujícího měsíce, tj. od října 2013.

O devět měsíců později, dne 25. 6. 2013, doručil svůj insolvenční návrh s návrhem na povolení oddlužení k témuž soudu i manžel dlužnice. Dlužník, stejně jako jeho manželka, ve svém návrhu uvedl, že všechny jeho závazky náleží do společného

jmění manželů. Soud proto ještě před rozhodnutím o úpadku dlužníka, mj. veden právním názorem Vrchního soudu v Praze vyjádřeným v rozhodnutí ze dne 15. 12. 2009, č. j. 1 VSPH 669/2009-A-21, KSPL 54 INS 4966/2009, spojil řízení obou manželů pod jednu spisovou značku KSCB 27 INS 23719/2012.⁶⁷ O úpadku dlužníka bylo rozhodnuto dne 28. 2. 2014 a insolvenčním správcem byl, stejně jako v případě manželky dlužníka, ustanoven JUDr. F. P. Všechny pohledávky přihlášené do řízení dlužníka byly přihlášeny jako nezajištěné a na přezkumném jednání konaném dne 28. 4. 2014 byly zjištěny ve výši 58 285,17 Kč. V tomto případě přihlásil svou pohledávku duplicitně pouze jeden věřitel. Z toho je možné usuzovat, že i věřitelé již získávali ponětí o novém institutu společného oddlužení manželů.

Celková výše společných nezajištěných závazků činila 279 707,41 Kč. Připojení manžela dlužnice ke schválenému oddlužení dlužnice navrhl i insolvenční správce ve své zprávě o dosavadní činnosti a hospodářské situaci dlužníka v oddlužení. Součástí zprávy byl i nový předpoklad plnění oddlužení ve verzi výlučného oddlužení manžela i ve variantě oddlužení společného.

Pamatujme na to, že zahájením insolvenčního řízení dlužníka se schválené oddlužení manželky nepřerušilo a insolvenční správce dál každý měsíc rozpočítával podle schváleného splátkového kalendáře splátky přihlášeným věřitelům. Na rozdíl od předchozího insolvenčního řízení soud již běžící oddlužení reflektoval. Ještě před schválením společného oddlužení se dotázal insolvenčního správce na dosavadní míru uspokojení věřitelů v původním řízení. Při vydání usnesení pak k této hodnotě přihlédl. Z odůvodnění usnesení, jímž došlo ke schválení společného oddlužení, je zřejmé, že soud dbal zásady poměrného a rovného uspokojení věřitelů. Nekompromisní byl i k zachování zákonné pětileté doby trvání splátkového kalendáře u každého z manželů. *„Vzhledem k tomu, že došlo ke spojení řízení obou manželů až v průběhu plnění splátkového kalendáře dlužnicí, je nutné, aby soud pozastavil placení splátek věřitelům, kterým je plněno již od 31. 10. 2013 a jejich pohledávky jsou již uspokojeny z 6,89 %. Do okamžiku, kdy dojde k vyrovnání procenta uspokojení všech věřitelů, bude insolvenční správce rozdělovat příjmy obou manželů pouze mezi věřitele, kteří přihlásili své pohledávky za dlužníkem, neboť tito dosud na úhradu jejich pohledávek*

---

⁶⁷ Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB 27 INS 23719/2012. [online] [cit. 2021-01-23] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=05fdca1b-28ef-4c0d-acae-5d1653704675.

*v insolvenčním řízení nic neobdrželi. První splátka poté, co bude uspokojení všech věřitelů dorovnáno na stejnou úroveň, se již rozdělí mezi věřitele přihlášené za dlužníci i dlužníkem. Citovaným postupem bude dosaženo rovného uspokojení všech věřitelů tak, aby žádný z účastníků nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn. Soud ve výroku V. rovněž zdůraznil termín poslední splátky z příjmu dlužnice, jenž nemůže být v rámci plnění splátkového kalendáře nucen platit věřitelům po dobu delší než 5 let.*⁶⁸

Součástí usnesení o schválení společného oddlužení manželů plněním splátkového kalendáře byla dvě distribuční schémata. První obsahovalo jen pohledávky věřitelů přihlášených do insolvenčního řízení manžela. Mělo být plněno od prosince 2014 do doby, než hodnota uspokojení těchto věřitelů dosáhne stejné hranice jako míra uspokojení věřitelů v řízení dlužnice. Po dorovnání měla platit druhá tabulka, která již zahrnovala věřitele a jejich pohledávky z obou řízení manželů.

Z příjmů obou manželů byly splátky pohledávek věřitelů umořovány jen od prosince 2014 do září 2018. V září byla rozpočtena poslední splátka z příjmů dlužnice (60. měsíc trvání oddlužení dlužnice). Od října 2018 do listopadu 2019 byli věřitelé uspokojováni již jen ze srážek provedených u dlužníkovy plátce příjmu. Teprve po uplynutí i šedesáti měsíců trvání splátkového kalendáře dlužníka mohlo být společné oddlužení ukončeno. Insolvenční správce podal zprávu o splnění společného oddlužení a soud přiznal dlužníkům osvobození dle § 414 InsZ.

Toto řízení bylo administrativně náročnější než způsob oddlužení v řízení pod sp. zn. KSCB 26 INS 9308/2009. Ze zpráv podaných insolvenčním správcem je patrné, že na rozdíl od předchozího řízení zde byla dodržena zásada par conditio creditorum (pari passu) a všichni věřitelé dosáhli stejné míry uspokojení 56,90 %. Celkem věřitelé obdrželi částku 159 358 Kč. Konkrétně z celkové společné dlužné částky 279 707,41 Kč bylo 15 259 Kč uhrazeno z řízení dlužnice, 140 083,15 Kč ze společného řízení a 4 015,85 Kč z řízení dlužníka.

V době schválení společného oddlužení byla již účinná novela vyhlášky č. 313/2007, o odměně insolvenčního správce. Měsíční záloha na odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce, v souladu s ustanovením § 3 písm. b) a § 7 odst. 4 této vyhlášky ve znění účinném do 31. 5. 2019, činila 1 633,50 Kč vč. DPH. Tato výše odměny a náhrady hotových výdajů náležela insolvenčnímu správci pouze na dobu, kdy

⁶⁸ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 25. 11. 2014, č. j. KSCB 27 INS 23719/2012-B-15

se řízení manželů kryla. Od října 2018, kdy probíhalo již „jen“ řízení dlužníka, patřila správci odměna ve výši 1 089 Kč vč. DPH. K zamyšlení dávám, zda právě zde nebyly splněny podmínky pro mimořádné navýšení odměny, aby její výše zůstala zachována po celou dobu trvání oddlužení. I přesto, že v řízení později pokračoval jen jeden dlužník, vyžadovalo řízení stále zvýšenou péči insolvenčního správce. Podání zprávy o splnění oddlužení bylo s ohledem na kombinovaný průběh oddlužení zcela jistě náročnější než v běžných případech.

Bez pochyby tento postup vyžadoval velkou pozornost insolvenčního soudu i insolvenčního správce. Celkový dojem z tohoto řešení společného oddlužení hodnotím jako přijatelný. Soud se obstojně vypořádal se spojením dvou řízení v různých fázích. Jako kladný hodnotím zejména zodpovědný přístup k základním zásadám insolvenčního řízení, které jsem naprosto postrádala v insolvenčním řízení vedeném pod sp. zn. KSCB 26 INS 9308/2009. Naproti tomu ani zde neproběhlo vše správně. Oddlužení dlužnice sice trvalo 60 měsíců, ale její věřitelé byli fakticky uspokojováni jen po dobu 50 měsíců. Desetiměsíční výpadek představoval soudem nařízenou dobu k dorovnání stejné míry uspokojení u dlužníkových věřitelů.

2.5.3 KSCB 27 INS 5100/2009

Ke spojení řízení docházelo i v případě oddlužení zpeněžením majetkové podstaty. Názorně jej představím na společném oddlužení manželů, jejichž insolvenční řízení bylo vedeno Krajským soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB 26 INS 5098/2009 a KSCB 27 INS 5100/2009.⁶⁹

Dlužnice J. K. podala insolvenční návrh s návrhem na povolení oddlužení dne 7. 8. 2009. V návrhu prohlásila, že veškeré závazky i majetek náleží do SJM. Téhož dne podal ke stejnému soudu svůj návrh i její manžel J. K. I on uvedl, že závazky a majetek jsou součástí SJM. Řízení obou manželů běžela odděleně. O úpadku dlužnice bylo rozhodnuto dne 4. 9. 2009 a úpadku dlužníka dne 15. 12. 2009. Insolvenční soud každému z manželů ustanovil jiného insolvenčního správce.

---

⁶⁹ Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB 27 INS 5100/2009. [online] [cit. 2021-01-23] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=753c5cf9-8058-4717-842e-ab9f9f5f9a02.

Na přezkumném jednání dlužnice byly zjištěny pohledávky nezajištěné ve výši 474 142,49 Kč a jedna zajištěná ve výši 595 372 Kč. Po zvážení všech okolností, s přihlédnutím k návrhu dlužnice a jejího insolvenčního správce, vydal dne 20. 1. 2010 soud usnesení, jímž schválil oddlužení dlužnice zpeněžením majetkové podstaty.

Jednání k přezkumu pohledávek přihlášených do insolvenčního řízení dlužníka se konalo 25. 1. 2010; byly zjištěny jen nezajištěné pohledávky ve výši 229 270,74 Kč. Na základě hlasování věřitelů bylo rozhodnuto, že i oddlužení manžela bude řešeno zpeněžením majetkové podstaty. Usnesení bylo vydáno 12. 2. 2010.

Stalo se, že vedle sebe existovala řízení manželů se stejnou majetkovou podstatou. I když řízení ještě nebyla spojena, postupovali již insolvenční správci ve vzájemné kooperaci. Dne 4. 3. 2011 uzavřeli se zájemcem kupní smlouvu na sepsané nemovité věci. Insolvenční správkyň dlužnice poté podala návrh na vydání výtěžku zajištěnému věřiteli a po schválení soudu jej vyplatila.

Teprve rok poté, dne 1. 3. 2012, bylo vydáno usnesení o spojení řízení obou manželů. Z funkce byla odvolána insolvenční správkyň dlužnice a společným insolvenčním správcem byl jmenován dosavadní insolvenční správce dlužníka.

Společný insolvenční správce podal konečnou zprávu, podle které měli být všichni přihlášení věřitelé (společná výše pohledávek po odečtení jedné duplicitní pohledávky činila 566 022,04 Kč) uspokojeni ve výši 30 % a odměny obou insolvenčních správců měly být stejné. Po splnění rozvrhového usnesení bylo společné oddlužení ukončeno a 27. 5. 2013 bylo vydáno usnesení, kterým bylo oběma manželům přiznáno osvobození dle § 414 InsZ. Řízení bylo pravomocně ukončeno 26. 6. 2013.

Insolvenční návrhy dlužníků byly podány ještě před zavedením společného oddlužení manželů judikaturou vrchního soudu. Dle mého názoru by celé řízení obou manželů zjednodušilo a zrychlilo, kdyby byl manželům od počátku ustanoven stejný insolvenční správce. Při nejdůležitějších úkonech byla řízení stále vedena samostatně. Ke spojení řízení manželů a ke sjednocení v osobě insolvenčního správce přistoupil insolvenční soud až dva roky po schválení oddlužení. V té době již byl majetek zpeněžen a zbývalo podat jen konečnou zprávu. Proč se k takovému kroku soud neuchýlil dříve, mi není jasné. Stejně tak nerozumím jeho volbě společného insolvenčního správce. Logičtější by bylo ponechat ve funkci insolvenční správkyň dlužnice. Jednak byla do funkce ustanovena dříve, a i ze spisu vyplývá, že minimálně

ohledně zpeněžení byla do celé věci zainteresována více. Jediným vysvětlením by mohlo být, že se na takovém postupu insolvenční správci s insolvenčním soudem přímo dohodli. Dle konečné zprávy náležela oběma insolvenčním správcům stejná odměna, proto na tom, který z nich dovedl oddlužení do konce, již tolik nezáleželo. Důležité je, že míra uspokojení všech věřitelů dosáhla 30 % a dlužníci byli oddluženi. Přístup soudu v tomto případě hodnotím poněkud vlažným, a bez bližších údajů by mohl být považován za rozporný se zásadou rychlosti řízení, ale jinak v něm nenacházím zásadní pochybení.

V souvislosti s dříve uvedeným si dovoluji uvést, že ani tato řízení nejsou v insolvenčním rejstříku vzájemně provázána.

2.5.4 KSPH 40 INS 10341/2010, KSPH 40 INS 11660/2010

Bylo by chybou nezmínit zde postup i jiného insolvenčního soudu. Na případu úpadku dalších manželů můžeme sledovat počátek rozhodovací praxe u Krajského soudu v Praze.

Dlužníci podali ke svému místně příslušnému insolvenčnímu soudu (s jednoměsíčním rozestupem) každý svůj insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení. Oba manželé prohlásili, že veškerá jejich aktiva i pasiva náleží do SJM. K návrhu každého z nich byl připojen i úředně ověřený podpis druhého manžela a jeho prohlášení. Podmínky vyžadované judikaturou vrchního soudu byly splněny, přesto insolvenční soud ke spojení řízení nepřistoupil.

V samostatně vedených insolvenčních řízeních dlužníků soud nejprve usnesením č. j. KSPH 40 INS 10341/2010-A-12 ze dne 7. 10. 2010 zjistil úpadek dlužnice, povolil jeho řešení oddlužením a insolvenčním správcem ustanovil JUDr. J. H.⁷⁰ Poté usnesením č. j. KSPH 40 INS 11660/2010-A-14 ze dne 4. 11. 2010 zjistil úpadek manžela dlužnice, povolil jeho řešení oddlužením a insolvenčním správcem ustanovil Mgr. K. T.⁷¹ O měsíc později Mgr. K. T. funkce insolvenčního správce zprostil a novým

---

⁷⁰ Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Praze pod sp. zn. KSPH 40 INS 10341/2010. [online] [cit. 2021-01-24] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=72ac2f66-4a15-409a-a69e-28a94f35baab.

⁷¹ Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Praze pod sp. zn. KSPH 40 INS 11660/2010. [online] [cit. 2021-01-24] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=d340bcb5-9879-4710-b861-421e65b633c0.

správcem (s odkazem na dříve zahájené řízení dlužníkovy manželky) ustanovil JUDr. J. H.

Dne 5. 1. 2011 se konalo společné přezkumné jednání a společná schůze věřitelů. Byly přezkoumány pohledávky přihlášené do řízení dlužnice i jejího manžela. Po zahájení společného přezkumného jednání soud sice vydal usnesení, podle něž se řízení ve věci manželů V. T. a M. T. o povolení oddlužení spojuje ke společnému projednání, nerozhodl však (jak je při spojení věcí dle § 112 o. s. ř. třeba) o tom, ve kterém řízení budou obě věci nadále společně projednávány. Soud také dále s těmito věcmi jako se spojenými ani nezacházel.

Usnesením č. j. KSPH 40 INS 11660/2010-B-8 ze dne 14. 1. 2011 schválil insolvenční soud oddlužení manžela plněním splátkového kalendáře. O čtyři dny později bylo vydáno usnesení č. j. KSPH 40 INS 10341/2010-B-9, o schválení oddlužení dlužnice plněním splátkového kalendáře. Obě usnesení soud koncipoval obdobným způsobem. Každému z dlužníků manželů schválil zvlášť splátkový kalendář se zcela shodným okruhem nezajištěných věřitelů, jejich zjištěných pohledávek a určením poměru, v němž mají být uspokojováni. Každému z dlužníků uložil hradit tyto pohledávky z jeho označených příjmů po dobu trvání splátkového kalendáře. Za každé řízení přiznal insolvenčnímu správci nárok na odměnu a náhrady hotových výdajů (vč. DPH) ve výši 1 080 Kč měsíčně.⁷²

I přes ustálený názor vrchního soudu vedl Krajský soud v Praze insolvenční řízení manželů stále odděleně. Jediné, co ze společného oddlužení manželů dodržel, bylo ustanovení stejného insolvenčního správce a konání společného přezkumného jednání a schůze věřitelů.

Proti usnesení o schválení svého oddlužení podala dlužnice odvolání. Měla výhrady zejména k výčtu věřitelů a jejich pohledávek zařazených do splátkového kalendáře. Odvolací soud zrušil rozhodnutí a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení. Vrchní soud dospěl k závěru, že insolvenční řízení bylo stíženo nesprávným postupem soudu při tvorbě splátkového kalendáře. Odvolací soud uvedl: *„zjevnou závadu spočívající v absenci jediného společného splátkového kalendáře obou dlužníků-manželů se soud pokusil zhojit způsobem, kterým odstraněna být nemohla, totiž že v obou usneseních o schválení oddlužení (v bodech IV. výroku) insolvenčnímu správci*

⁷² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 4. 2011, č. j. 3 VSPH 325/2011-B-16, KSPH 40 INS 10341/2010

uložil, aby obě oddlužení manželů prováděl společně tak, že příslušné výplaty věřitelům bude uskutečňovat ze sumy částek sražených předepsaným způsobem z příjmů obou dlužníků, z nichž nejprve uhradí svoje nároky ve výši 1 080 Kč. Tím zřejmě chtěl soud také vyjádřit, že vůči oběma dlužníkům má insolvenční správce nárok jen na jednu paušální odměnu a náhradu hotových výdajů dle § 3 písm. b) a § 7 odst. 4 vyhlášky č. 313/2007 Sb. S tím se však nutně ocitají v rozporu rozhodnutí pod body II. výroku předmětných usnesení, v nichž soud u každého dlužníka určil rozsah jeho srážek rozvrhovaných věřitelům jen ve výši, která zbude po odečtení nároků správce ve výši 1 080 Kč (tj. ve výsledku určil rozvrhovat věřitelům sumu srážek obou dlužníků pozůstávající po dvojnásobném odečtení správcových nároků).⁷³

Po vrácení věci od odvolacího soudu nařídil insolvenční soud nové přezkumné jednání a zároveň uložil insolvenčnímu správci vypracovat nový seznam závazků. Seznam měl být společný pro oba dlužníky a důraz měl být kladen zejména na duplicitně přihlášené pohledávky. Insolvenční správce měl v seznamu přehledně oddělit výlučné závazky dlužníka, výlučné závazky jeho manžela a společné závazky obou manželů. Soud spojil řízení pod jednu spisovou značku (odkaz či propojení v insolvenčním rejstříku opět chybí) a vydal nový, tentokrát společný splátkový kalendář. Ve změněném splátkovém kalendáři došlo i k úpravě odměny a náhrady hotových výdajů. Od června 2011 náležela insolvenčnímu správci odměna i náhrada hotových výdajů jen ve výši 1 080 Kč vč. DPH (resp. 1 089 Kč po zvýšení DPH). Poslední měsícem společného oddlužení byl leden 2016, poté došlo k osvobození dlužníků a ukončení insolvenčního řízení.

Neodpustitelnou chybou insolvenčního soudu v tomto případě bylo nerozčlenění přihlášených pohledávek. Věřitelé některé ze svých pohledávek přihlásili duplicitně do obou řízení. Bez zásahu odvolacího soudu by mohlo dojít k jejich uspokojení v dvojnásobné míře oproti ostatním pohledávkám.

2.5.5 KSPH 40 INS 5210/2010, KSPH 40 INS 5211/2010

V souvislosti s výše uvedenými závěry odvolacího soudu považují ještě za nutné okrajově zmínit řízení dlužníků vedených Krajským soudem v Praze pod sp. zn.

---

⁷³ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 4. 2011, č. j. 3 VSPH 325/2011-B-16, KSPH 40 INS 10341/2010

KSPH 40 INS 5210/2010 a KSPH 40 INS 5211/2010.⁷⁴ Insolvenčním správcem v obou řízeních byl ustanoven JUDr. Oldřich Řeháček, Ph.D., který tato řízení dal za příklad částečného oddlužení manželů ve svém článku z roku 2011.⁷⁵

Řízení byla zahájena v květnu 2010. Manželé I. Ř. a B. Ř. se samostatnými návrhy domáhali řešení svého úpadku oddlužením. Podmínky splněny byly, ale insolvenční soud řízení nespojil, jen je (stejně jako v předchozím řízení vedeném Krajským soudem v Praze) částečně provázal. Pro obě řízení byl ustanoven stejný insolvenční správce. Po společném přezkumném jednání a schůzi věřitelů bylo každému z dlužníků schváleno oddlužení plněním splátkového kalendáře samostatným usnesením. Obsahem každého usnesení byla vlastní distribuční tabulka a příkaz insolvenčnímu správci, aby oddlužení prováděl společně v tom smyslu, že pokud splátky určené k rozdělení mezi přihlášené nezajištěné věřitele nebudou postačovat k uspokojení alespoň 30 % pohledávek věřitelů jednoho dlužníka, měl se hradit tento rozdíl ze splátek určených k rozdělení mezi přihlášené nezajištěné věřitele dlužníkova manžela.

Princip částečného společného oddlužení tedy spočíval v dorovnávání splátek v oddlužení manžela s nižšími příjmy z oddlužení druhého manžela s vyššími příjmy. Cílem mělo být dosažení alespoň zákonem stanovené hranice 30 % uspokojení nezajištěných věřitelů v obou řízeních. Přeposílání příjmů mezi jednotlivými oddluženími záleželo zcela na vůli insolvenčního správce. Sám Řeháček považuje tento způsob v porovnání s ostatními formami společného oddlužení za nejspravedlivější a nejpraktičtější. Nutno podotknout, že mu v tomto případě náležela odměna a náhrada hotových výdajů za každé řízení zvlášť.

S názorem JUDr. Řeháčka nelze souhlasit. V tomto kvazispolečném oddlužení manželů mělo dojít k uspokojení věřitelů v každém řízení ve výši 30 % (dohromady tedy 60 %) a tím měla být popřena největší výhoda společného oddlužení manželů. Tento případ se navíc podobá předchozímu řízení manželů u Krajského soudu v Praze, přičemž podobnost to není náhodná. Obě řízení byla vedena stejným insolvenčním soudem a řešena i stejným soudním senátem (40 INS). Jen případ těchto manželů byl

---

⁷⁴ Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Praze pod sp. zn. KSPH 40 INS 5210/2010. [online] [cit. 2021-01-26] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=8537971e-0e01-40a0-a7eb-7353131d41fd.

⁷⁵ ŘEHÁČEK, Oldřich. Osobní bankrot manželů a jeho řešení v soudní judikatuře. *Bulletin advokacie*, 2011, roč. 8, č. 7-8, s. 42-44.

zahájen o pár měsíců dříve. Ani zde nebyly nijak řešeny duplicitně podané přihlášky. K tíži ostatních věřitelů se však toto řízení na stůl odvolacího soudu nedostalo.

2.5.6 KSOS 33 INS 11987/2010

Posledním případem společného oddlužení před rokem 2014, který považuji za příhodné zde uvést, pochází z „dílny“ Krajského soudu v Ostravě.⁷⁶⁷⁷ Zmiňuje se o něm i JUDr. Jana Baboušková v článku uveřejněném v roce 2012 v odborném časopisu *Bulletin advokacie*.⁷⁸

Na základě rozhodnutí Vrchního soudu z 15. 12. 2009 začal ostravský krajský soud rozhodovat o společném oddlužení manželů za splnění třech podmínek - návrh na povolení oddlužení byl podán oběma manželi současně, všechny jejich závazky náležely do SJM (bez ohledu na to, čí jméno je na smlouvě uvedeno) a o společné oddlužení manželů dlužníci výslovně požádali.

Krajský soud v Ostravě přistupoval ke společnému oddlužení pouze na výslovnou žádost dlužníků. V ostravské podobě se nejednalo o společné oddlužení manželů v pravém slova smyslu, neboť řízení nebyla spojena, nýbrž dál byla vedena samostatně.

Zvlášť bylo rozhodováno o úpadku každého manžela a věřitelé měli své pohledávky přihlašovat samostatně v každém řízení daného dlužníka. Dlužníkům byl ustanoven stejný insolvenční správce, kterému náležela odměna i náhrada hotových výdajů za každé řízení, tj. 2 178 Kč vč. DPH.

Ostravský soud svou metodu oddlužení manželů okomentoval těmito slovy: *„z procesního hlediska budou probíhat obě insolvenční řízení samostatně, což by umožnilo formou změny usnesení o schválení oddlužení přejít do režimů samostatných individuálních oddlužení v případě hypotetického zániku společného jmění manželů. Společné oddlužení se projeví ve společné distribuci měsíčních splátek přihlášeným*

---

⁷⁶ Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Ostravě pod sp. zn. KSOS 33 INS 11987/2010. [online] [cit. 2021-01-26] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=29b6ab69-5832-42d3-8e8f-890868a918d5.

⁷⁷ Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Ostravě pod sp. zn. KSOS 33 INS 11985/2010 [online] [cit. 2021-01-26] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=1a8b978a-bf8e-4b60-998c-83ab359ef293.

⁷⁸ BABUŠKOVÁ, Jana. Oddlužení manželů – aneb co v zákoně nenajdete. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 7-8, s. 32-33.

nezajištěným věřitelům. Společnou distribucí je míněna substantivní konsolidace obou řízení, tj. postižitelné části příjmů obou z manželů určené pro uspokojení věřitelů budou sečteny a rozdělovány mezi věřitele z obou řízení tak, že míra uspokojení každého z věřitelů bude stejná nezávisle na tom, který z manželů s ním uzavřel smlouvu a potažmo tedy, do kterého z řízení se daný věřitel přihlásil.“⁷⁹

Na rozdíl od postupu Krajského soudu v Praze v případě, že věřitel podal totožnou pohledávku do obou insolvenčních řízení, byla zařazena do splátkového kalendáře jen jednou. Každému dlužníkovi bylo zvlášť schváleno oddlužení, ale distribuční tabulka byla jen jedna a v ní byli uvedeni věřitelé z obou řízení. Insolvenční správce inkasoval srážky z příjmů obou dlužníků a rozděloval je věřitelům podle jedné distribuční tabulky. Tím bylo zajištěno rovné uspokojení všech věřitelů.

Pojetí oddlužení manželů ostravským krajským soudem považují za velmi zdařilé. Zejména kvitují procesní „oddělení“ řízení pro případ zániku SJM a následného zrušení společného oddlužení. Výhodný byl tento postup i pro insolvenčního správce, řízení bylo přehledné a navíc mu náležela po celou dobu řízení odměna i náhrada hotových výdajů v dvojnásobné výši.

Pokud by v insolvenčním rejstříku u daných řízení nechyběly údaje o jejich propojení, byl by postup ostravského soudu takřka bezchybný.

---

⁷⁹ Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 12. 2010, č. j. KSOS 33 INS 11987/2010-B-5

3. Oddlužení v období od 1. 1. 2014 do 30. 6. 2017

3.1 Revizní novela

První rozsáhlejší novela insolvenčního zákona od doby jeho účinnosti byla provedena zákonem č. 294/2013.⁸⁰ Pro svůj cíl komplexně zhodnotit a zrevidovat úpadkové právo dostala označení „revizní“.

Revizní novela nabyla účinnosti dne 1. 1. 2014 a dle přechodného ustanovení se vztahovala i na řízení zahájená před tímto datem. Právní účinky úkonů, které v insolvenčním řízení nastaly přede dnem nabytí účinnosti revizní novely, zůstaly zachovány.⁸¹

Nejvýznamnějším přínosem zmíněné novely pro oddlužení byla širokou veřejností vítaná možnost oddlužení i osob s podnikatelskými dluhy a uzákonění společného oddlužení manželů.

O oddlužení mohla nově požádat i podnikající fyzická osoba. Naopak nadále nepřicházelo v úvahu oddlužení podnikajících právnických osob. I když zákon stále trval na tom, aby dluhy řešené oddlužením nepocházely z podnikatelské činnosti, nebyl již podnikatelský dluh po 1. 1. 2014 absolutní překážkou v oddlužení. Do insolvenčního zákona byly přidány výjimky, při jejichž splnění bylo možné řešit úpadek oddlužením i v případě existence závazků z podnikání. Pro povolení oddlužení stačilo naplnění jedné ze tří zákonem stanovených výjimek.⁸²

První možností bylo, že s návrhem na povolení oddlužení souhlasil věřitel, o jehož podnikatelskou pohledávku se jednalo. Zákonodárce nepožadoval přiložení výslovného souhlasu takového věřitele k návrhu na povolení oddlužení. Přesto insolvenční soudy (nad rámec zákona) vyžadovaly, aby dlužník doložil, že věřitele, vůči němuž měl dlužník podnikatelský závazek, o podaném návrhu na povolení oddlužení alespoň vyrozuměl a o souhlas ho požádal. Kopie dopisu zaslaného věřiteli spolu s podacím lístkem tvořil přílohu návrhu na povolení oddlužení. Pokud věřitel svůj nesouhlas se schválením oddlužení nesdělil do skončení schůze

---

⁸⁰ Zákon č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů

⁸¹ Čl. II zákona č. 294/2013 Sb.

⁸² § 389 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění účinném do 30. 6. 2017

věřitelů⁸³ a byly k tomu splněny i ostatní podmínky, soud oddlužení bez dalšího schválil.

Podnikatelské dluhy nebyly dále překážkou, pokud se jednalo o závazky dlužníka, které zůstaly neuspokojeny po skončení insolvenčního řízení, ve kterém insolvenční soud zrušil konkurs na majetek dlužníka podle § 308 odst. 1 písm. c) nebo d) InsZ. Dlužník po pravomocném ukončení konkursu mohl podat nový insolvenční návrh a požádat o oddlužení. Nespornou výhodou bylo, že na veškeré dluhy pak bylo v tomto „druhém“ kole již vždy pohlíženo jako na nepodnikatelské. Tímto postupem se dal obejít nesouhlas věřitele s oddlužením, ale dlužník musel mít na paměti, že i za „prázdný“ konkurs náležela insolvenčnímu správci minimální odměna ve výši 45 000 Kč + DPH, k jejíž úhradě byl povinen dlužník.

Posledním možným způsobem, jak dosáhnout oddlužení i s podnikatelskými závazky, bylo, že se jednalo o pohledávku zajištěného věřitele. Zajištěné pohledávky měly svůj vlastní režim – byly uspokojovány jen z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění. O osudu zajištěné pohledávky rozhodoval přímo zajištěný věřitel, který dával pokyn a souhlas ke zpeněžení předmětu zajištění.

Drobné rozvolnění přístupu k oddlužení pro podnikatele hodnotím jako krok správným směrem. Především vítám větší důraz na aktivitu věřitelů, kteří nově sami měli zvolit pro ně výhodnější variantu (oddlužení s podnikatelskými dluhy ano či ne?) a podle toho se na schůzi věřitelů vyjádřit.

I po revizní novele platilo, že o povolení oddlužení směl požádat pouze sám dlužník. K návrhu na povolení oddlužení musel i nadále být předložen seznam majetku, seznam závazků, přehled příjmů dlužníka za poslední tři roky a případný souhlas věřitele s jeho uspokojením nižším než 30 %. V případě společného oddlužení manželů muselo být k návrhu na povolení oddlužení nově přiloženo prohlášení manželů, jehož obsahem byl souhlas, aby všechn jejich majetek byl pro účely schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty považován za majetek ve společném jmění manželů.

Nově bylo do části insolvenčního zákona upravující oddlužení vtěleno ustanovení o přiměřeném použití § 253 až § 260 InsZ.⁸⁴ Jednalo se o úpravu dosud používanou jen při prohlášení konkursu. Její aplikací v oddlužení došlo k nabourání principu nedotčenosti dispozičních oprávnění dlužníka k majetkové podstatě

⁸³ § 403 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění účinném do 30. 6. 2017

⁸⁴ § 397a zákona č. 182/2006 Sb., ve znění účinném do 30. 6. 2017

v oddlužení. Důvodem ke změně byla prohlubující se potřeba přenést po povolení oddlužení některá oprávnění z dlužníka na insolvenčního správce. Z povahy věci měla být tato ustanovení využívána především při schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty.⁸⁵

Přijátá novela insolvenčního zákona nezměnila nic na lhůtě k přihlášení pohledávek ani na konání přezkumného jednání a schůzi věřitelů. Stejně tak insolvenční zákon nadále počítal pouze s dvěma způsoby oddlužení – plnění splátkového kalendáře nebo zpeněžení majetkové podstaty. Třetí způsob, kombinace plnění splátkového kalendáře a zpeněžení majetkové podstaty, byl stále dovozován jen judikaturou.

Revizní novela zřetelněji vymezila rozdíly mezi jednotlivými způsoby provedení oddlužení. Při zpeněžení majetkové podstaty náležel do majetkové podstaty jen majetek, který vlastnil dlužník do doby, kdy nastaly účinky schváleného oddlužení. Majetek nabytý dlužníkem po těchto účincích již nebylo možné do majetkové podstaty zahrnout. Naproti tomu při schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře byli věřitelé uspokojováni až z majetku, především z příjmů dlužníka, získaného po účincích schváleného oddlužení. Zpeněžení majetkové podstaty bylo založeno na principu, že výtěžek zpeněžení bude po schválení konečné zprávy insolvenčním správcem vyplacen mezi věřitele jako jednorázové plnění. Při oddlužení splátkovým kalendářem byli věřitelé uspokojováni postupně zasílanými platbami po dobu 60 měsíců, příp. po dobu kratší, pokud došlo k plnému uspokojení věřitelů před uplynutím pěti let. Výslovně bylo určeno, že zpeněžení majetkové podstaty, ke kterému docházelo při oddlužení, mělo být prováděno a mělo mít tytéž účinky jako zpeněžení v konkursu.

Při oddlužení plněním splátkového kalendáře bylo nutné rozlišovat majetek dlužníka nabytý před a po účincích schváleného oddlužení. „*Majetek, který dlužník získá poté, co nastanou účinky schválení oddlužení, z té části příjmů, která nepodléhá oddlužení, nenáleží do majetkové podstaty. Výkon rozhodnutí nebo exekuci, která by postihovala takový majetek, lze za trvání oddlužení nařídit nebo zahájit a provést jen pro pohledávky, které nemají být uspokojeny při oddlužení a současně které vzniknou poté, co nastanou účinky schválení oddlužení.*“⁸⁶ Naproti tomu nezajištěný majetek, který vlastnil dlužník ještě před schválením oddlužení, byl sice sepsán do majetkové podstaty, ale dispoziční právo k němu měl dlužník a mohl s ním volně nakládat.

⁸⁵ HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1278.

⁸⁶ § 409 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění účinném do 30. 6. 2017

Toto právo by dlužník ztratil až při případném prohlášení konkursu na svůj majetek. Objevovaly se i názory, že v případě zpeněžení takového majetku by měl dlužník výtěžek odvést do oddlužení jako mimořádný příjem.⁸⁷ Já jsem opačného názoru. Nedošlo k rozšíření majetku dlužníka. Dlužník pouze provedl směnu svého výlučného majetku za peníze. Mám za to, že dispoziční právo dlužníka k takto nabytým finančním prostředkům zůstává zachováno a peníze by neměly být považovány za mimořádný příjem dle § 412 odst. 1 písm. b).

Od 1. 1. 2014 měl dlužník povinnost odevzdávat do majetkové podstaty mimo příjem získaný dědictvím či darem i příjem z neúčinného právního úkonu, jakož i majetek, který neuvedl v seznamu majetku.⁸⁸ Dlužníci museli věnovat zvýšenou pozornost při vytváření seznamu majetku, aby opomenutí některého majetku nebylo v budoucnu důvodem možného zrušení schváleného oddlužení. Spíše než ke zrušení oddlužení byli dlužníci za neúplný seznam majetku sankcionováni zpeněžením onoho zatajeného majetku. Nejčastěji dlužníci opomínali uvést zejména své malé pohledávky, například sjednané životní pojištění či penzijní připojištění. Horší situace byla v případě družstevního bytu. Pokud v něm dlužník nebydlel, nebo družstevní podíl nebyl předmětem zajištění, či vůči bytovému družstvu neměl dlužník závazek, nebylo téměř možné se dopátrat jeho existence. Bylo pak často spíše dílem náhody, když se o takovém majetku insolvenční správce dozvěděl.

Malou změnu doznala podoba procesu rozhodování insolvenčního soudu o splnění podmínek schváleného oddlužení. Zákonodárce ulehčil agendě insolvenčních soudů, když ze zákona vypustil nadbytečnou povinnost předchozího slyšení dlužníka před vydáním usnesení o přiznání osvobození. Jednání se slyšením dlužníka bylo nařizováno už jen při rozhodování o zrušení oddlužení. Oddlužení mohlo být zrušeno, pokud dlužník neplnil řádně své povinnosti, nebo se ukázalo, že nebude moct být splněna podstatná část splátkového kalendáře, nebo dlužníku vznikl nový závazek po splatnosti či o to sám dlužník požádal.⁸⁹ V případě zrušení oddlužení soud vždy prohlásil na majetek dlužníka konkurs, který měl ve většině případů formu nepatrného konkursu.

---

⁸⁷ HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1374.

⁸⁸ § 412 odst. 1 písm. b) zákona č. 182/2006 Sb., ve znění účinném do 30. 6. 2017

⁸⁹ § 418 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění účinném do 30. 6. 2017

3.2 Společné oddlužení manželů po účinnosti revizní novely

Ještě v roce 2008, po účinnosti nového insolvenčního zákona, panovala obecná shoda insolvenčních soudů o nemožnosti spojit dvě různá insolvenční řízení. O správnosti tohoto stanoviska byl přesvědčen i Nejvyšší soud České republiky. Nicméně insolvenční praxe nakonec doznala, že alespoň pro insolvenční řízení dvou manželů tato domněnka neplatí. V zájmu právní jistoty proto v první řadě zákonodárce revizní novelou výslovně zakázal spojování věcí různých dlužníků.⁹⁰ Pro manžele z tohoto zákazu stanovil výjimku v podobě speciálního ustanovení. Dle přechodného ustanovení platil zákaz spojování řízení i na insolvenční návrhy dlužníků, které již byly u soudu podány. V takovém případě měly soudy dlužníky manžele vyzvat k opravě podle § 393 InsZ a dát jim poučení, aby ve stanovené lhůtě opravili svá podání a návrh podali společně. Součástí výzvy bylo i poučení, že po marném uplynutí stanovené lhůty nedojde k odmítnutí jejich návrhů, nýbrž o nich bude rozhodováno zvlášť, bez další možnosti spojení.⁹¹

V předchozí kapitole jsme hovořili o počátcích společného oddlužení manželů po účinnosti nového insolvenčního zákona. Metoda kolektivního řešení úpadku byla před přijetím revizní novely přípustná jen na základě rozsáhlé judikatury, především odvolacích vrchních soudů. Potřeba zákonné úpravy společného oddlužení manželů byla stále naléhavější, přesto trvalo celé čtyři roky, než zákonodárce zakotvil tento institut i na legislativní úrovni. Výsledkem rozsáhlých debat napříč odbornou veřejností bylo vytvoření jednoho nového paragrafu čítajícího tři odstavce. Společné oddlužení manželů je od roku 2014 upraveno v § 394a InsZ,⁹² jenž ve své původní podobě zněl: *„Manželé, z nichž každý samostatně je osobou oprávněnou podat návrh na povolení oddlužení, mohou tento návrh podat společně. Pro posouzení, zda jde o osoby oprávněné podat společný návrh manželů na povolení oddlužení, je rozhodné, zda jde o manžele ke dni, kdy takový návrh dojde insolvenčnímu soudu. (odst. 1) Společný návrh manželů na povolení oddlužení musí obsahovat výslovné prohlášení obou manželů, že souhlasí s tím, aby všechny jejich majetek byl pro účely schválení oddlužení*

⁹⁰ HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 269.

⁹¹ HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1250.

⁹² Pokud není uvedeno jinak, jsou v této kapitole použity odkazy na insolvenční zákon ve znění účinném do 30. 6. 2017.

zpeněžením majetkové podstaty považován za majetek ve společném jmění manželů; podpisy obou manželů u tohoto prohlášení musí být úředně ověřeny. (odst. 2) Manželé, kteří podali společný návrh na povolení oddlužení, mají po dobu trvání insolvenčního řízení o tomto návrhu a po dobu trvání účinků oddlužení postavení nerozlučných společníků a považují se za jednoho dlužníka. (odst. 3).“ Jde sice o paragraf krátký, nicméně pro řešení společného úpadku velmi důležitý.

Pokud po 1. 1. 2014 chtěli manželé řešit úpadek společným oddlužením, museli insolvenční návrh s návrhem na povolení oddlužení podat společně na jednom formuláři,⁹³ který byl Ministerstvem spravedlnosti za tím účelem upraven. Podmínky pro podání návrhu na povolení oddlužení byly insolvenčním soudem posuzovány u každého manžela zvlášť. Ne však striktně. S přihlédnutím k § 394a odst. 3 InsZ zakládající nerozlučné procesní společenství, bylo třeba dbát na kumulativní posuzování podmínek pro povolení oddlužení. Insolvenční soudy měly na společné jmění manželů nahlížet v širším slova smyslu. U závazků již nezáleželo na tom, který z manželů je obligačním dlužníkem, ale všechny závazky byly považovány za společné. Nedílnou součástí seznamu závazků bylo prohlášení manželů, že mají zájem na tom, aby všechny jejich závazky byly považovány za součást společného jmění manželů. Zákonodárce s konečnou platností potvrdil dřívější názor odvolacích soudů, že výlučný závazek jednoho z manželů není překážkou společného oddlužení manželů. Navíc tímto pojetím odpadlo rozlišování závazků ve splátkovém kalendáři, jak to dříve vyžadovala judikatura. Ulehčilo se tím jednak věřitelům, kteří se mohli lépe orientovat v podávání přihlášek pohledávek vůči oběma manželům a jednak dlužníkům manželům vypořádat se se všemi svými závazky v jediném insolvenčním řízení.⁹⁴

Manželé podávají svůj společný návrh k věcně a místně příslušnému soudu. Od 1. 1. 2014 přímo insolvenční zákon stanoví, že věcně příslušným je krajský soud.⁹⁵ Dle § 7b InsZ je místně příslušným insolvenčním soudem obecný soud dlužníka. Pro definici obecného soudu dlužníka se přiměřeně použijí ustanovení § 85 o. s. ř. - *obecným soudem fyzické osoby je okresní soud, v jehož obvodu má bydliště, a nemá-li bydliště, okresní soud, v jehož obvodu se zdržuje. Má-li fyzická osoba bydliště na více*

⁹³ Vyhláška č. 397/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění vyhlášky č. 70/2011 Sb.

⁹⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 7. 2014, č. j. 4 VSPH 673/2014-A-16, KSPH 60 INS 4489/2014

⁹⁵ § 7a zákona č. 182/2006 Sb., ve znění účinném do 30. 6. 2017

místech, jsou jejím obecným soudem všechny okresní soudy, v jejichž obvodu bydlí s úmyslem zdržovat se tam trvale. Dle § 85a o. s. ř., je-li pro řízení v prvním stupni věcně příslušný krajský soud a místní příslušnost se řídí obecným soudem účastníka, je místně příslušným krajský soud, v jehož obvodu je obecný soud účastníka. Dle § 11 odst. 2 o. s. ř., je-li místně příslušných několik soudů, může se řízení konat u kteréhokoli z nich. Měl-li každý z manželů jiný obecný soud, mohli si dlužníci vybrat, kterému z nich svůj společný insolvenční návrh s návrhem na povolení oddlužení adresují.

Ke společnému návrhu museli manželé doložit oddací list, kterým prokázali, že jejich manželství trvá. Soud zjišťoval existenci manželství jen ke dni podání společného návrhu na povolení oddlužení. Postavení dlužníků jako nerozlučných společníků se nadále vztahovalo k účinkům trvání oddlužení, nikoli k existenci manželství. Pokud během průběhu oddlužení došlo k zániku manželství rozvodem, nemělo to na společné oddlužení žádný vliv.

Novelou byly odstraněny i nesrovnalosti a pochyby o slučování majetku manželů v případě, kdy měl jeden z manželů výlučný majetek. Speciální přílohou ke společnému návrhu na povolení oddlužení bylo prohlášení manželů, aby všichni jejich majetek byl pro účely schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty považován za majetek ve společném jmění manželů. Z hlediska dopadu takového prohlášení na majetek manželů vyžadoval zákon přísnější, úředně ověřenou formu podpisu. Souhlas však platil pouze pro případ, kdy bylo společné oddlužení řešeno zpeněžením majetkové podstaty. Při počátcích společného oddlužení manželů v roce 2009 se vycházelo z názoru, že nemůže proběhnout společné oddlužení manželů, pokud jeden z manželů vlastní i výlučný majetek. Oddlužení bylo v takovém případě postaveno u každého dlužníka na jiné majetkové podstatě a to mohlo znamenat mj. i různé způsoby provedení oddlužení. Nicméně názor odvolacího soudu se neustále vyvíjel, a nakonec se ustálil na podobném principu, jaký byl zakotven do zákona. K zařazení výlučného majetku do majetkové podstaty manželů vyžadoval soud souhlas manžela, o jehož výlučný majetek šlo. „*Ustanovení § 394a InsZ modifikovalo právní úpravu obsaženou v § 731 a násl. občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. o ochraně třetích osob ve vztahu ke společnému jmění manželů. To se na základě prohlášení manželů rozšiřovalo o majetek určený k uspokojení dluhů obou manželů (i individuální jmění se*

pro účely oddlužení považuje za jmění společné) a skutečná povaha závazků se nezjišťuje. Režim společného jmění manželů ve smyslu § 394a odst. 2 InsZ je však výslovně určen pouze pro účely oddlužení zpeněžením majetkové podstaty a jeho aplikaci v případě plnění splátkového kalendáře zákon neřeší.“⁹⁶

Zákonodárce nezapomněl upravit ani procesní postavení manželů dlužníků. Od 1. 1. 2014 měli manželé po dobu trvání insolvenčního řízení o tomto návrhu, a po dobu trvání účinků oddlužení, postavení nerozlučných společníků. Bylo na ně pohlíženo jako na jediného dlužníka. Všude tam, kde insolvenční zákon hovoří o dlužníkovi, má při společném oddlužení na mysli oba manžele. Nerozlučné společenství dlužníků znamenalo podobně jako v civilním řízení,⁹⁷ že procesní úkony jednoho z manželů se týkaly i druhého manžela. Pro určité druhy úkonů však platila zásada jednotnosti a k jejich platnosti byl nutný souhlas obou manželů. Shodný projev vůle dlužníků byl nutný u úkonů, jimiž se nakládalo řízením.⁹⁸ Typicky o zrušení oddlužení dle § 418 odst. 1 písm. c) museli žádat oba manželé společně.⁹⁹ Dlouhou dobu se odborná veřejnost domnívala, že i se zpětvzetím insolvenčního návrhu spojeného se společným návrhem na povolení oddlužení musí souhlasit oba manželé.¹⁰⁰ V roce 2018 však Nejvyšší soud České republiky dospěl k opačnému názoru a určil, že *„podají-li manželé (dlužníci) společný insolvenční návrh a vezme-li jeden z těchto manželů insolvenční návrh zpět ještě před rozhodnutím o úpadku nebo předtím, než jiné rozhodnutí o (společném) insolvenčním návrhu již nabylo právní moci, insolvenční soud ve vztahu k tomuto manželu zastaví insolvenční řízení; souhlas druhého manžela (druhého insolvenčního navrhovatele) s takovým zpětvzetím se nevyžaduje bez zřetele k tomu, že manželé spojili s insolvenčním návrhem i společný návrh manželů na povolení oddlužení.“*¹⁰¹

Dle znění insolvenčního zákona účinného do 30. 6. 2017 nebyli manželé za nerozlučné společníky považováni během celého insolvenčního řízení, ale jen při

---

⁹⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 5. 2017, č. j. 3 VSPH 743/2017-B-46, KSUL 46 INS 4086/2014

⁹⁷ § 91 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁹⁸ LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský soudní řád (§ 1 až 250l). Řízení sporné. Praktický komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 378.

⁹⁹ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 27. 10. 2016, č. j. 2 VSOL 1201/2016-B-53, KSBR 47 INS 16781/2014

¹⁰⁰ SMOLÍK, Petr. *Oddlužení v právním řádu ČR.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 258.

¹⁰¹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 4. 2019, sp. zn. 29 NSČR 78/2017

projednání návrhu a dál jen v případě schválení řešení jejich úpadku společným oddlužením.

Z procesního postavení manželů lze dovodit i osud společného oddlužení manželů v případě porušování podmínek schváleného společného oddlužení. Podmínky oddlužení museli po celou dobu jeho trvání splňovat oba manželé. Porušování podmínek schváleného oddlužení a nepoctivé jednání, byť jen jednoho z nich, mohlo mít nežádoucí důsledky pro celé řízení. Oddlužení bylo rušeno jen jako celek. Prohlášením konkursu na majetek dlužníků došlo k zániku společného jmění manželů, které bylo nutné před dalšími kroky nejprve vypořádat. Pokud bylo řízení rozděleno, v jednotlivých řízeních insolvenční správce nakládal s majetkem, který dlužníku po vypořádání náležel. Po ukončení konkursu si manželé mohli podat opět společný návrh na povolení oddlužení. Zatímco před rokem 2014 judikatura v určitých situacích připouštěla, že za porušení povinností ve společném oddlužení bude sankcionován jen manžel, na němž leží vina za porušování podmínek schváleného oddlužení, přijetím revizní novely již zákon nedával žádnou možnost, jak by se mohl druhý manžel, který své povinnosti nijak neporušil, zachránit a pokračovat dál v oddlužení. Přičítání následků oběma manželům je možné podřadit mezi jednu z nevýhod společného oddlužení manželů. Oddlužení trvalo delší dobu, během které se mezi manželi může přihodit spousta nepředvídaných okolností. Každý z manželů by měl zvážit, nakolik je druhý z nich zodpovědný a schopný dostát svým povinnostem a mít na paměti, že *„kvalifikované selhání jednoho z nich, jehož výsledkem by (v poměrech mimo režim § 394a insolvenčního zákona) bylo jinak zrušení oddlužení dlužníka jediného, negativně dopadá na oba manžele, aniž by insolvenční soud byl povinen zkoumat míru zavinění toho kterého z nich.“*¹⁰²

Mezi insolvenčními soudci vznikaly rozdílné názory při rozhodování o přeměně společného oddlužení na konkurs. I když revizní novela nepřinesla pojem jako společný konkurs manželů, většina insolvenčních soudců se přikláněla k variantě ponechat řízení manželů spojená i v případě prohlášení konkursu. Takto rozhodoval například Krajský soud v Českých Budějovicích¹⁰³ či soudní senát 33 INS Krajského soudu v Brně¹⁰⁴.

---

¹⁰² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 3. 2016, č. j. 1 VSPH 309/2016-B-39, MSPH 95 INS 872/2016

¹⁰³ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 8. 11. 2016, č. j. KSCB 26 INS 3550/2015-B-27

¹⁰⁴ Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 27. 5. 2014, č. j. KSBR 33 INS 29128/2014-A-25

Někteří soudci se však striktně drželi znění zákona, a pokud oddlužení nebylo schváleno či již schválené oddlužení bylo zrušeno a na majetek dlužníků byl prohlášen konkurs, společné řízení rozdělili a o každém z manželů vedli samostatné řízení. Taková rozhodovací praxe byla například u Městského soudu v Praze¹⁰⁵ nebo u soudního senátu 37 INS Krajského soudu v Brně.¹⁰⁶

V souvislosti s touto problematikou řešil Vrchní soud v Praze odvolání proti rozhodnutí Městského soudu v Praze a k věci zaujal stanovisko, že *„ani v případě zániku účinků oddlužení (jeho neúspěchu) není procesně opodstatněno, aby insolvenční řízení manželů bylo dokončeno jinak, než jeho trváním jako jediného (nerozlučného) řízení manželů co jediného dlužníka, a to s jejich společným konkursem, jedinou majetkovou podstatou a setrváním jediného (původního) insolvenčního správce (což by v případě konstruktů dvou samostatných insolvenčních věcí dlužníků a jejich separátních konkursů v zásadě nebylo možné).“*¹⁰⁷ Odvolací soud v tomto rozhodnutí již částečně reagoval na tehdy přijatou, ale ještě neúčinnou novelu insolvenčního zákona č. 64/2017 Sb., která rozšířila dobu, po kterou se manželé považují za nerozlučné spolčovatele na celé insolvenční řízení.

Pečlivě zvážit, zda zvolit společné oddlužení, museli manželé zejména v případě, kdy jeden z nich měl výlučný závazek pocházející z podnikatelské činnosti. V takovém případě pak záležel osud celého oddlužení na stanovisku věřitele. Dle usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. 10. 2018 po dobu *„trvání fikce dlužníků jako jedné osoby, jsou pro oba manželé společné i všechny závazky, bez ohledu na to, že podnikatelem byl pouze jeden z manželů. Nesouhlas věřitele, který má pohledávku z podnikání, je tak ve vztahu k možnosti povolit či schválit oddlužení relevantní ve vztahu k oběma manželům.“*¹⁰⁸ Pokud věřitel nesouhlasil, aby dlužník s podnikatelskými závazky řešil svůj úpadek oddlužením, byl prohlášen konkurs na oba manželé.

Společné oddlužení manželů mohlo být provedeno všemi známými způsoby. Oddlužení plněním splátkového kalendáře nemělo na společné jmění manželů žádný vliv. Majetek, který vlastnili manželé před podáním návrhu, byl sepsán do majetkové

---

¹⁰⁵ Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 11. 2016, č. j. MSPH 79 INS 19915/2014-B-63

¹⁰⁶ Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 20. 2. 2017, č. j. KSBR 37 INS 25749/2016-A-10

¹⁰⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 2. 2017, č. j. 2 VSPH 6/2017-B-75, MSPH 79 INS 19915/2014

¹⁰⁸ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. 10. 2018, č. j. 29 NSCR 222/2016-B-94

podstaty, ale dispoziční právo k němu měli nadále oba manželé. Splátkový kalendář byl plněn ze srážek obou dlužníků. Postižitelný příjem ale nemuseli mít oba manželé. Schopnost uspokojit věřitele nebyla zjišťována jednotlivě u každého z manželů zvlášť, tedy že by každý z nich měl být schopen uhradit alespoň 30 % společných závazků (dohromady 60 %), ale manželé museli být schopni dosáhnout 30 % míry uspokojení věřitelů dohromady. To bylo jednou z hlavních výhod, pro kterou se manželé do společného oddlužení pouštěli. Tímto zákonodárce odstranil rozdílné postupy insolvenčních soudů před rokem 2014, kdy někteří soudci i při společném oddlužení žádali, aby každý z manželů uspokojil věřitele ve výši 30 %.

Srážky z příjmu náležející do insolvenčního řízení byly u každého manžela prováděny a počítány zvlášť.¹⁰⁹ Každému z manželů muselo zůstat (po zohlednění vyživovaných osob) jeho nezabavitelné minimum, přičemž manželé navzájem si byli počítáni jako vyživované osoby. Často se stávalo, že jeden z manželů měl vyšší příjem, ze kterého byl zcela nebo převážně plněn splátkový kalendář (druhý z manželů byl například na rodičovské dovolené, nezaměstnaný či pobíral nízkou mzdu). Na rozhodnutí o splnění podmínek oddlužení a přiznání osvobození dle § 414 InsZ to však nemělo žádný vliv. Na oddlužení manželů se pohlíženo komplexně a nezáleželo na tom, který z dlužníků se o jeho plnění více přičinil.

Ani v případě společného oddlužení manželů zpeněžením majetkové podstaty společné jmění manželů nezanikalo. Na základě prohlášení manželů patřil do majetkové podstaty společný i výlučný majetek dlužníků. Na celou majetkovou podstatu se hledělo jako na společnou.¹¹⁰ Dlužníci mohli v návrhu na povolení oddlužení uvést preferovaný způsob oddlužení, ale věřitelé, ani soud, nebyli návrhem dlužníků vázáni. Ke zpeněžení majetkové podstaty tak mohlo dojít i proti vůli dlužníků. Zejména proto zákonodárce vyžadoval na prohlášení úředně ověřený podpis manželů, zdůrazňoval jím důležitost a vážnost takového projevu.

Společné oddlužení manželů bylo možné provést též kombinací oddlužení zpeněžením majetkové podstaty s plněním splátkového kalendáře. Revizní novela s touto variantou nepočítala, proto ji bylo možné aplikovat jen na základě judikatury. S tímto způsobem oddlužení však museli dlužníci výslovně souhlasit.

---

¹⁰⁹ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 4. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015, s. 199.

¹¹⁰ § 398 ve spojení s § 408 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění účinném do 30. 6. 2017

Z případu vedeného u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. KSPL 52 INS 2580/2014¹¹¹ a KSPL 52 INS 5931/2014 plyne, že ke schválení oddlužením kombinací stačil souhlas i jen jednoho z manželů (přezkumného jednání a následné schůze věřitelů se účastnila jen manželka). Z povahy tohoto úkonu se však domnívám, že se jednalo o případ, kdy bylo třeba souhlasu obou manželů. Tím spíš, když dlužníkovi nenáleželo podat proti výroku o způsobu schváleného oddlužení opravný prostředek.

Společné řešení úpadku dával zákon manželům pouze jako možnost, nikoli jako povinnost. Pokud jeden či oba manželé chtěli řešit svůj úpadek zvlášť, neexistovala k tomu žádná zákonná překážka. Naopak insolvenční zákon nově již nepožadoval, aby návrh na povolení oddlužení jen jednoho manžela spolupodepsoval i druhý manžel. Osud společného jmění manželů závisel na způsobu řešení úpadku manžela. V případě oddlužení plněním splátkového kalendáře byl do majetkové podstaty zahrnut jen výlučný majetek dlužníka a oddlužení bylo plněno jen srážkou z příjmu dlužníka. Druhý manžel, jehož se návrh netýkal, nebyl do oddlužení svého manžela nijak zainteresován.¹¹²

Naproti tomu při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, stejně tak jako při prohlášení konkursu na majetek dlužníka, došlo k zániku společného jmění manželů a do majetkové podstaty připadl podíl, který dlužník z tohoto vypořádání získal. Výlučný majetek manžela, který nebyl účastníkem insolvenčního řízení a který mu připadl po vypořádání SJM, nebyl v řízení dlužníka postižitelný. V porovnání s postupy před rokem 2014 zde vidíme podstatné zjednodušení. Po prvotních rozhodnutích Vrchního soudu v Praze se zdálo, že individuální oddlužení manžela není možné a že soudy mají vždy úpadek manželů řešit společně. Judikatura z počátku nedávala manželům volbu, pokud splnili všechny podmínky, aby prošli oddlužením každý sám. Nové pojetí je jistě rozumnější, neboť společné oddlužení není pro manžele vhodné vždy.

Tím, že do výlučného insolvenčního řízení manžela nebyl zahrnut majetek patřící druhému z manželů, byl odstraněn konflikt ohledně dopadů přiznání osvobození po úspěšném ukončení oddlužení. Novelou insolvenčního zákona bylo dáno zřetelně

---

¹¹¹ Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Plzni pod sp. zn. KSPL 52 INS 2580/2014 [online] [cit. 2021-02-10] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=0749ca31-7cba-4554-b84f-36adaeeae931.

¹¹² KOZÁK, Jan, DADAM, Alexandr a kol. *Insolvenční zákon a předpisy související. Komentář*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 1233.

najevo, že se celé oddlužení, tedy i osvobození dle § 414 InsZ, týká jen manžela, který byl jeho účastníkem, a že v případě výlučného oddlužení manžela nedochází k oddlužení celé domácnosti.

I když se našli sepisovatelé návrhů, kteří doporučovali manželům podat společný návrh na povolení oddlužení vždy, jsem toho názoru, že k tomu nešlo přistupovat takto paušálně. Vždy musely být zváženy konkrétní okolnosti případu.

Individuální řešení úpadku bylo pro oba manžele výhodné zejména v případě, kdy si manžel do manželství přinesl dluhy, které vznikly pouze jeho vinou. Společným oddlužením by byl druhý, nezadlužený, manžel vystaven několika rizikům. Největší riziko spatřuji zejména v možnosti postihnout oddlužením či případným konkursem i výlučný majetek nezadluženého manžela. V případě zrušení schváleného oddlužení manželů a prohlášení konkursu na jejich majetek nelze opomenout úpravu § 312 odst. 4 InsZ, že upravený seznam pohledávek má pro věřitele povahu exekučního titulu. Věřitel, jehož pohledávka nebyla dlužníkem popřena, má právo ji vymáhat a jeho právo se promlčí až za deset let od zrušení konkursu.¹¹³ Pasivně legitimován je každý z manželů bez ohledu na to, zda byl obligačním dlužníkem.

Další, neméně důležitou skutečností, je, že případný rozvod manželů nemá na trvání oddlužení vliv. Druhý manžel by si i po rozvodu dále nesl břemeno původně do SJM nespádajících závazků a byl by za jejich úhradu zodpovědný.

I když hrozila při společném oddlužení manželů určitá rizika, výhody převažovaly. Z oblíbenosti institutu hovoří i statistiky Ministerstva spravedlnosti.¹¹⁴ V roce 2014 bylo podáno celkem 30 444 insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení a z toho jich 5 912 představovalo společný návrh manželů. Tedy téměř každý pátý návrh na povolení oddlužení byl podáván manželi s cílem řešit svůj úpadek společně.

Stejně tak jako se manželé mohli svobodně rozhodnout, zda požádají o společné oddlužení, i věřitel mohl podat insolvenční návrh i jen proti jednomu z manželů. V takovém případě měl být společný návrh na povolení oddlužení podán ve lhůtě 30 dnů od doručení věřitelského insolvenčního návrhu dlužníkovi. Pokud byl dlužník ženatý a měl zájem o společné oddlužení, byla uvedená lhůta pro oba manžele společná.

---

¹¹³ § 312 odst. 4 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění účinném do 30. 6. 2017

¹¹⁴ Sněmovní tisk 785/0 k zákonu č. 64/2017, tabulka č. 3, s. 222. [online] [cit. 2021-02-25] Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=785&ct1=0>.

S návrhem na povolení společného oddlužení musel být spojen i insolvenční návrh druhého manžela. Jelikož v úpadkovém právu nelze prominout zmeškání lhůty, musel být pozdě podaný návrh odmítnut. Tak tomu bylo i v usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 3. 12. 2014, č. j. KSCB 41 INS 26161/2014-A-11; správnost tohoto rozhodnutí potvrdil i Vrchní soud v Praze.¹¹⁵ Pokud nebyl podán návrh druhého manžela, bylo řízení vedeno jen s manželem, proti němuž věřitelský návrh směřoval.

Složitější situace nastávala v případech, kdy proti každému z manželů byl podán samostatný věřitelský insolvenční návrh. Potom každému z nich běžela k podání návrhu na povolení společného oddlužení lhůta odděleně. Odborná literatura zastává názor, aby v takovém případě byl podán společný návrh manželů na povolení oddlužení do uplynutí dříve započaté lhůty.¹¹⁶ S ohledem na výše uvedené se i já k tomuto názoru přikláním.

V souvislosti s uzákoněním společného oddlužení manželů musela být novelizována i vyhláška č. 313/2007 Sb., řešící odměnu a náhradu hotových výdajů insolvenčního správce. S účinností od 1. 1. 2014 bylo upraveno odměňování insolvenčního správce v případě společného oddlužení manželů.¹¹⁷ Odměna při společném oddlužení činila 1 125 Kč a náhrada hotových výdajů 225 Kč. Insolvenčnímu správci náleželo v případě oddlužení plněním splátkového kalendáře celkem 1 350 Kč měsíčně + DPH (pokud byl insolvenční správce jeho plátcem). Oproti praxi před rokem 2014 vidíme poměrně značný nárůst odměny. V době, kdy navýšení odměny a hotových výdajů při společném oddlužení manželů záleželo na úvaze soudu, dosahovala odměna většinou maximální částky 1 170 Kč + DPH. V některých případech soudy dokonce nepovažovaly ani za nutné odměnu a náhradu hotových výdajů navyšovat vůbec a insolvenční správci obdrželi každý měsíc základní částku 900 Kč + DPH. Na rozdíl od novely insolvenčního zákona, která se vztahovala i na již běžící řízení, se dle přechodných ustanovení vyhlášky č. 398/2013 Sb., nová výše odměny a náhrady hotových výdajů nevztahovala na řízení, v nichž již bylo

---

¹¹⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 1. 2016, č. j. 1 VSPH 2257/2015-A-27, KSCB 41 INS 26161/2014

¹¹⁶ HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1253.

¹¹⁷ Vyhláška č. 398/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů, ve znění vyhlášky č. 488/2012 Sb.

rozhodnuto o způsobu řešení úpadku. V oddluženích manželů, která počala běžet před 1. 1. 2014, tedy i nadále platila (nižší) odměna uvedená v rozhodnutí o schválení oddlužení. Odměna insolvenčního správce při společném oddlužení zpeněžením majetkové podstaty byla stejná jako v případě oddlužení jednotlivců. Odvíjela se od hodnoty výtěžku zpeněžení, který měl být vydán věřitelům;¹¹⁸ nejméně insolvenčnímu správci náleželo 45 000 Kč + DPH.

Jak vyplývá z názvu společného oddlužení manželů, bylo toto vytvořeno pouze pro manžele. Nepřipadá v úvahu, aby oddlužením společně prošli druh s družkou či registrovaní partneři. Ani v jednom z těchto případů nevzniká společné jmění manželů, které je základem pro společné oddlužení. I z dalších požadavků zákona (předložení oddacího listu, prohlášení o majetku a závazcích patřících do SJM) je zřejmé, že zákonodárce nezamýšlel, aby ani analogicky bylo možné tento institut využít pro jiné páry, než jsou manželé. Shodně se k tomu vyjádřil i Vrchní soud v Praze ve svém usnesení ze dne 4. 4. 2017, č. j. 1 VSPH 1885/2016-A-10, MSPH 93 INS 18351/2016.

3.2.1 Rozvod manželů

Revizní novela přinesla jednoznačný postoj o dalším průběhu společného oddlužení v případě rozvodu manželů. Teleologickým výkladem zákonného požadavku na trvání manželství ke dni podání společného návrhu na povolení oddlužení dojdeme k závěru, že trvání manželství po tomto okamžiku nemělo na společné oddlužení žádný vliv. Přičemž bylo jedno, zda manželé měli schváleno společné oddlužení formou splátkového kalendáře (např. KSCB 26 INS 19369/2013), či plněním splátkového kalendáře a současným zpeněžením majetkové podstaty (např. KSPL 52 INS 2580/2014). I s ohledem na fikci jediného dlužníka, tak i po právní moci rozsudku, jímž bylo manželství dlužníků rozvedeno, vedl dál soud společné řízení a po splnění oddlužení přiznal oběma osvobození dle § 414 InsZ.

---

¹¹⁸ § 1 vyhlášky č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů, ve znění vyhlášky č. 398/2013 Sb.

3.2.2 Úmrtí jednoho z manželů

Naproti tomu bez výslovné zákonné úpravy zůstal dopad úmrtí jednoho z manželů coby účastníka společného oddlužení na další průběh řízení. Stejně tak revizní novela zcela opomenula zabývat se vlivem pozůstalostního řízení zemřelého dlužníka na schválené oddlužení. V případě úmrtí jednoho z manželů během trvání účinků společného oddlužení nebyl jednotný postup.

Pro nedokonalost zákona se opět věci musely zabývat odvolací soudy. Vrchní soud v Olomouci zastával názor, že *„institut společného oddlužení manželů je postaven na konceptu právní fikce jediného dlužníka. Úmrtím jednoho z manželů v době trvání účinků schváleného oddlužení se pohledávky, které byly původně pouze zemřelého manžela a které byly zahrnuty do společného splátkového kalendáře, nevyklučují z uspokojení v rámci probíhajícího oddlužení. V oddlužení pokračuje nadále pozůstalý manžel, přičemž poměr, výše a další trvání stanovených měsíčních splátek zůstává beze změny.“*¹¹⁹ Pokud jeden z manželů zemřel, nemělo to mít vliv na trvání oddlužení. Dlužníci manželé byli považováni za jednoho dlužníka, proto ztráta způsobilosti jednoho z nich nebyla důvodem pro zastavení celého řízení. Oddlužení pokračovalo dál v nezměněné podobě, se všemi závazky, které byly zjištěny při přezkumném jednání.

U Vrchního soudu v Praze se střetly dva protichůdné názory. Rozhodnutí, která tato navzájem odlišná stanoviska prezentují, od sebe dělí jen necelé tři měsíce. První z nich je ze dne 9. 3. 2017 a je názorově blízké rozhodovací praxi olomouckého vrchního soudu. Pražský vrchní soud zde řešil odvolání dlužníka manžela proti rozhodnutí o zastavení řízení po smrti manželky dlužnice. I když se jednalo o společné oddlužení manželů dle § 394a InsZ, shledal odvolací soud, že k zastavení řízení vůči oběma dlužníkům nebyl důvod a oddlužení pozůstalého manžela mělo pokračovat dál. Odvolací soud vyslovil názor, že *„ani zánik společného jmění v důsledku úmrtí jednoho z manželů totiž nebrání tomu, aby oddlužení pokračovalo s pozůstalým manželem za situace, kdy k žádné změně jeho majetkových poměrů nedošlo: tak tomu bylo právě v daném případě, kdy žádný z dlužníků žádný majetek ve výlučném vlastnictví ani žádné vlastní dluhy neměl a do jejich společného jmění náležel pouze majetek zanedbatelné*

¹¹⁹ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 4. 2016, č. j. 2 VSOL 54/2016-B-19, KSBR 31 INS 15847/2014

*hodnoty a závazky, přičemž o tom, že tento majetek i závazky skutečně náležejí, resp. náležely do jejich společného jmění, není žádných pochyb.*¹²⁰ Podkladem pro vydání takového rozhodnutí bylo zejména zjištění, že nezajištění věřitelé byli uspokojeni již ve výši 38,30 % a splátkový kalendář byl plněn zejména z příjmů pozůstalého manžela. Důležitým faktorem bylo, že to byl právě pozůstalý manžel, kdo dál usiloval o pokračování oddlužení při zachování stávajících podmínek.

Druhé rozhodnutí bylo Krajským soudem v Praze vydáno na konci května 2017. Ve věci, která připadla k řešení jinému soudnímu senátu, existoval odlišný skutkový stav. Ani odvolatelem nebyl tentokrát dlužník, nýbrž jeden z přihlášených věřitelů. Společné oddlužení manželů ještě nebylo ani schváleno, nacházelo se ve fázi před konáním přezkumného jednání a schůzí věřitelů. Odvolací soud v tomto případě setrval na názoru vysloveném ještě před rokem 2014, *že po smrti jednoho z manželů, coby společných navrhovatelů povolení oddlužení ve smyslu § 394a InsZ, ve společném oddlužení manželů pokračovat nelze. Jedná se totiž o zcela odlišnou situaci od stavu, který tu byl v době zahájení řízení. Zanikl-li dlužník (ve smyslu manželů, kteří podali společný návrh na povolení oddlužení a mají dle § 394a odst. 3 InsZ po dobu trvání insolvenčního řízení postavení nerozlučných společníků), nejsou (při absenci zákonné úpravy dalšího postupu v řízení) splněny podmínky řízení ve smyslu § 103 o. s. ř. za použití § 7 InsZ a řízení je třeba ve smyslu § 107 odst. 5 o. s. ř. zastavit. Zemře-li jeden z manželů - účastníků společného oddlužení - je třeba (je-li takový postup vůbec možný) nejprve vypořádat společné jmění manželů v rámci dědického řízení a dát věřitelům na výběr jakou cestou budou své pohledávky uplatňovat. Zda v rámci dědického řízení, či v rámci nového insolvenčního řízení s pozůstalým manželem. V rámci dědického řízení budou dědici, za předpokladu že neuplatní výhradu soupisu (§ 1674 občanského zákoníku č. 89/2012 Sb.), povinni zaplatit veškeré dluhy (§ 1704 občanského zákoníku č. 89/2012 Sb.), avšak v případném pokračujícím oddlužení by se pozůstalý manžel mohl osvobodit od pohledávek (§ 414 InsZ) jen z titulu manžela, nikoliv však z titulu dědice. Povinnost dědiců hradit zůstavitelovy dluhy tedy vylučuje, aby se v insolvenčním řízení pokračovalo s pozůstalým manželem. Jediným možným (a objektivně spravedlivým) řešením se pak jeví, jak bylo uvedeno, pro*

---

¹²⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 3. 2017, č. j. 2 VSPH 2380/2016-B-31, KSUL 91 INS 30197/2014

*nedostatek podmínek řízení zastavení insolvenční řízení proti oběma manželům.*¹²¹

Vrchní soud v Praze v tomto rozhodnutí nijak nereagoval na své usnesení z března 2017. Vypořádat se snažil jen s odlišným postojem olomouckého vrchního soudu, který označil za nesprávný, neboť nezohledňoval dopad současné právní úpravy dědického práva na režim společného oddlužení manželů.

Druhý názor pražského vrchního soudu nepovažuji za vyhovující. Znovu zde odkazují na již zmiňované rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. 29 NSČR 120/2014, o absenci úpravy bránící oddlužení v případě nevypořádání společného jmění manželů. Ani revizní novela takovou restrikcí nepřinesla, proto jej považuji stále za aktuální a mám za to, že úmrtí jednoho z dlužníků by nemělo bránit pokračovat pozůstalému manželovi dále v oddlužení.

Názorově mi je nejbližší stanovisko Vrchního soudu v Olomouci. Stejný postup volil i Krajský soud v Českých Budějovicích. O pokračování oddlužení v nezměněné podobě rozhodl např. usnesením ze dne 8. 10. 2014, č. j. KSCB 26 INS 7299/2009-B-45, či usnesením ze dne 22. 10. 2014, č. j. KSCB 26 INS 9795/2011-B-23.

Oddlužení trvá relativně dlouhou dobu. Manželé při rozhodování o formě řešení jejich úpadku (společné či individuální oddlužení) mají zvážit všechny okolnosti a rizika, ke kterým může dojít. Vždy musí zhodnotit, zda klady společného oddlužení převažují nad jeho zápory. Dlužníci manželé si musí být vědomi, že vždy existuje riziko, že do konce oddlužení nemusí dojít společně. Při podání návrhu společně prohlašují, že všechny jejich závazky mají být považovány za společné, bez ohledu na to, který z manželů se k nim zavázal. Z těchto okolností si troufám tvrdit, že pokud se dlužníci dobrovolně do společného oddlužení pustí, ve většině případů jistě stojí o to, aby oddlužení bylo řádně dokončeno i po smrti jednoho z nich. Případný pokles příjmů pozůstalého manžela by bylo možné řešit operativně podle okolností případů (typicky smlouvou o důchodu).

---

¹²¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 5. 2017, č. j. 3 VSPH 743/2017-B-46, KSUL 46 INS 4086/2014

4. Oddlužení v období od 1. 7. 2017 do 31. 5. 2019

4.1 Akreditační novela

Další významnou novelou insolvenčního zákona dotýkající se i společného oddlužení manželů byla novela provedená zákonem č. 64/2017 Sb., nazývaná jako akreditační.

Stejně jako novela předchozí se i tato vztahovala na insolvenční řízení zahájená před její účinností, přičemž právní účinky úkonů, které v již zahájeném insolvenčním řízení nastaly, zůstaly zachovány.¹²²

Jednalo se o novelu rozsáhlou, obsahující velký počet změn nejen v oddlužení. Kromě zásahu do průběhu insolvenčního řízení cílila novela i na změnu rozdělování insolvenčních věcí mezi jednotlivé insolvenční správce a větší dohled nad jejich činností. Zákonodárce směřoval i k větší transparentnosti insolvenčního řízení, snížení administrativní zátěže insolvenčních soudů a regulaci subjektů poskytujících služby související s institutem oddlužení.¹²³

Okruh osob s právem požádat o oddlužení zůstal nezměněn. Po otevření cesty k oddlužení i pro dlužníky s podnikatelskými závazky se zvýšil nápad návrhů na povolení oddlužení. Výjimky pro podnikatelské závazky zůstaly i nadále stejné. Akreditační novela pouze odstranila drobnou komplikaci z praxe, kdy soudy vyžadovaly po dlužnících, aby k návrhu na oddlužení přikládali doklad o vyrozumění věřitelů o podaném návrhu na povolení oddlužení. Od 1. 7. 2017 dlužník neměl žádnou povinnost věřitele o podaném návrhu jakkoli vyrozumívat. Záleželo již zcela na věřiteli, aby výslovně dal soudu najevo, že s oddlužením dlužníka nesouhlasí a proč. Věřitel tak musel učinit nejpozději při podání své přihlášky do insolvenčního řízení dlužníka. V opačném případě nastala fikce, že věřitel s oddlužením dlužníka, i přes existenci podnikatelského závazku, souhlasí. Pro dlužníky a sepisovatele návrhů na povolení oddlužení byla tato změna velkým administrativním i finančním ulehčením. Často měl dlužník takových věřitelů více, a pokud měl všem zaslat vyrozumění doporučeným

---

¹²² Čl. II zákona č. 64/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

¹²³ Důvodová zpráva k zákonu č. 64/2017 Sb., s. 36. [online] [cit. 2021-02-27] Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=785&ct1=0>.

dopisem, aby mohl prokázat jeho podání, velmi se mu podání návrhu na povolení oddlužení prodražilo.

O povolení oddlužení směl dlužník požádat pouze na předepsaném formuláři.¹²⁴ Od 1. 7. 2017 je dlužník povinen se při sepisu a podání návrhu na povolení oddlužení nechat zastoupit. Mezi povinné přílohy návrhu na povolení oddlužení tak byla nově zařazena plná moc udělená dlužníkem sepisovateli návrhu. Insolvenční zákon tuto činnost povolil vykonávat jen taxativně vyjmenovaným osobám – advokátům, notářům, soudním exekutorům, insolvenčním správčům a právníckým osobám, jímž byla za tímto účelem udělena akreditace Ministerstvem spravedlnosti. Z okruhu sepisovatelů je z logiky věci vyloučen soudní exekutor, který proti dlužníkovi nebo jeho manželovi vede exekuční řízení. Obligatorní zastoupení kvalifikovanou osobou není nutné u dlužníka, který má právnícké či ekonomické magisterské vzdělání, nebo složil zkoušku insolvenčního správce.¹²⁵

Činnost výše jmenovaných kvalifikovaných osob se vztahuje výhradně k sepisu a podání insolvenčního návrhu s návrhem na povolení oddlužení. Pokud dlužník chce být sepisovatelem zastoupen i v dalších fázích insolvenčního řízení, musí mu v tom smyslu rozšířit plnou moc. Zákon sepisovatelům určil pevnou částku, kterou mohou za své služby inkasovat. V případě jednotlivců činí odměna za sepis 4 000 Kč + DPH a v případě společného návrhu manželů 6 000 Kč + DPH. Odměnu za sepis může dlužník uhradit nejdříve po té, co sepisovatel podal návrh na povolení oddlužení insolvenčnímu soudu. Ve většině případů však dochází k jejímu přihlášení do insolvenčního řízení dlužníka. Odměna má povahu pohledávky postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou. Zákon k jejímu uplatnění stanovil lhůtu pro přihlášení stejnou jako pro přihlášky ostatních věřitelů v oddlužení, tj. 30 dnů.¹²⁶ Pokud v uvedené lhůtě není pohledávka přihlášená, nezabývá to dlužníka odměnu sepisovateli uhradit, nicméně v případě jejího nedobrovolného uhrazení jej musí sepisovatel po dlužníkovi vymáhat v občanskoprávním řízení.

---

¹²⁴ Vyhláška č. 191/2017 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů

¹²⁵ § 390a zákona č. 182/2006 Sb., ve znění účinném do 31. 5. 2019; pokud není uvedeno jinak, jsou v této kapitole uváděny odkazy na insolvenční zákon ve znění účinném do 31. 5. 2019.

¹²⁶ Tato lhůta byla nedopatřením zákonodárce odstraněna novelou č. 31/2019 Sb., v připravované novele insolvenčního zákona je s ní opět počítáno.

Potřeba upravit okruh osob poskytujících služby spojené se sepisem insolvenčního návrhu s návrhem na povolení oddlužení byla čím dál naléhavější. Ministerstvo spravedlnosti se již delší dobu potýkalo s nekalými praktikami „oddlužovacích“ společností a agentur. Podnikání těchto subjektů bylo založeno na inkasování neúměrně vysokých částek za sepis návrhu, který mnohdy vykazoval nesprávnosti a neúplnosti. Dlužník poté, co jej insolvenční soud vyzval k doplnění či opravě podání, se opět obrátil na svého sepisovatele a v obavě o osud svého oddlužení mu znovu zaplatil, aby návrh doplnil dle pokynu soudu. I z uvedeného důvodu nese kvalifikovaná osoba odpovědnost za správně podaný návrh na povolení oddlužení a případné nedostatky návrhu má povinnost odstranit v rámci jedné odměny. Před přijetím akreditační novely byl insolvenčními soudy prováděn výzkum o cenách „oddlužovacích“ agentur za poskytované služby. Insolvenční správci se při jednání s dlužníkem mimo jiné dotazovali i na osobu sepisovatele, zaplacenou cenu a obdržení dokladu o úhradě. Výzkum ukázal, že nebylo výjimkou, kdy za sepis a podání návrhu agentury inkasovaly i 20 000 Kč, což pro dlužníka, který se nachází v úpadku, nebyla malá částka. Často jej to zbavilo posledních úspor či donutilo se ještě více zadlužit. Dá se říci, že revize sepisovatelů byla přímo nutnou záležitostí, nicméně by se dalo debatovat o tom, zda je fixně stanovená odměna adekvátní k časové náročnosti provedeného úkonu.

Pokud byly splněny zákonné podmínky, soud povolil oddlužení, ustanovil insolvenčního správce a stanovil konec lhůty pro přihlašování pohledávek. Akreditační novela zbavila insolvenční soudy břemene konání přezkumných jednání. Nově je zákonem k přezkumu přihlášených pohledávek pověřen insolvenční správce.¹²⁷ Za tím účelem je nutné osobní jednání s dlužníkem, o jehož termínu musí být dlužník vyrozuměn alespoň sedm dní předem. Zákon ponechává na libovůli insolvenčního správce místo konání přezkumného jednání. S ohledem na povahu úkonu se jako nejvhodnějším místem jeví sídlo insolvenčního správce či jeho provozovna. S ohledem na povinnost insolvenčního správce provést obhlídku obydlí dlužníka může být přezkumné jednání konáno i přímo v bydlišti dlužníka.

Místem konání schůze věřitelů je i po účinnosti akreditační novely sídlo insolvenčního soudu. Nově je k jeho svolání potřebné kvorum. Schůzi věřiteli po

---

¹²⁷ § 410 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění účinném do 31. 5. 2019

1. 7. 2017 svolává insolvenční soud pouze v případě, že ho o to požádá nadpoloviční většina všech věřitelů, jejichž pohledávky počítané podle výše (§ 49 odst. 1 InsZ) činí zároveň nadpoloviční většinu přihlášených pohledávek. Třicetidenní lhůta k jejímu svolání zůstává zachována. Nutno podotknout, že věřitelé tohoto práva v oddlužení využívají velice zřídka. Schůzí věřitelů dříve obligatorně konaných se věřitelé účastnili též velmi sporadicky, a proto asi nebude překvapením, že ani za současných pravidel není konání schůze věřitelů častou záležitostí.

Po přezkumném jednání předloží insolvenční správce insolvenčnímu soudu zprávu o přezkumu, zprávu pro oddlužení a soupis majetkové podstaty dlužníka. Veškerá tato podání musí být zaslána datovou schránkou na předepsaných formulářích.¹²⁸ Součástí zprávy o přezkumu jsou přezkumné listy jednotlivých přihlášek pohledávek. U každé z nich musí být uvedeno stanovisko dlužníka, stanovisko insolvenčního správce a výsledek přezkumu vč. případného popření. Ve zprávě pro oddlužení uvede insolvenční správce údaje o dlužníkovi, jeho vyživovacích povinnostech a příjmech. Dále insolvenční správce předkládá distribuční schéma a varianty uspokojení věřitelů pro jednotlivé způsoby oddlužení.

Mezi dosavadní zákonné způsoby provedení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty a plněním splátkového kalendáře byla na legislativní úrovni přidána již dlouhou dobu judikaturou pojmenovaná kombinace obou způsobů. Oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty mohlo být provedeno, pokud to navrhl insolvenční správce ve své zprávě pro oddlužení a dlužník prohlásil, že s uvedeným způsobem provedení oddlužení souhlasí.¹²⁹ Na rozdíl od předchozí praxe zákon podmínil provedení oddlužení kombinací zpeněžením majetkové podstaty a plněním splátkového kalendáře návrhem insolvenčního správce.

Legislativně známé způsoby provedení oddlužení plněním splátkového kalendáře či zpeněžením majetkové podstaty nedoznaly po účinnosti akreditační novely žádných změn. Platily pro ně stále stejné zásady jako po přijetí revizní novely.

I povinnosti dlužníka uvedené v § 412 zůstaly po účinnosti akreditační novely beze změny. Jejich porušení projednal soud za osobní účasti dlužníka a insolvenčního správce a rozhodl, zda jsou dány podmínky pro zrušení schváleného oddlužení.

---

¹²⁸ Vyhláška č. 191/2017 Sb.

¹²⁹ § 398 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění účinném do 31. 5. 2019

Akreditační novelou zákonodárce odstranil problém tzv. prázdných konkursů. Po zrušení oddlužení a prohlášení konkursu na majetek dlužníka se věřitelům ve většině případů žádné plnění navíc nedostalo. Výsledkem těchto konkursů bylo jen hrazení odměny insolvenčních správců ze státního rozpočtu a protahování insolvenčního řízení.

Po 1. 7. 2017 má soud možnost po zrušení oddlužení, namísto prohlášení konkursu na majetek dlužníka, řízení zastavit. Insolvenční správce předloží insolvenčnímu soudu aktualizovaný soupis majetkové podstaty, na základě kterého soud posoudí majetkovou situaci dlužníka a rozhodne o dalším postupu. V případě, že majetek postačuje k uspokojení věřitelů, prohlásí soud na dlužníkův majetek (nepatrný) konkurs. V opačném případě zvolí novou možnost a řízení zastaví. Jelikož se jedná o rozhodnutí, jímž se řízení končí, rozhodne i o odměně a hotových výdajích insolvenčního správce, popř. o odměně kvalifikované osoby podle § 390a InsZ (pokud ještě nedošlo k její úhradě) a zproští insolvenčního správce funkce. K zastavení řízení dochází ve většině případů.

V případě, že došlo k zastavení insolvenčního řízení zahájeného na základě věřitelského návrhu, má upravený seznam pohledávek povahu exekučního titulu s promlčecí dobou deseti let od zastavení řízení.¹³⁰ Ustanovení o upraveném seznamu přihlášených pohledávek jako exekučním titulu v části insolvenčního zákona zabývající se konkursem zůstalo nedotčeno.

4.2 Společné oddlužení manželů po účinnosti akreditační novely

Povinnost obligatorního zastoupení při sepisu a podání návrhu na povolení oddlužení se samozřejmě vztahovala i na manžele. Plnou moc k podání společného návrhu na povolení oddlužení museli udělit oba manželé. Pro manžele mělo obligatorní zastoupení tu výhodu, že sepisovatel jim jako odborník mohl pomoci v rozhodování, zda řešit úpadek společně, či každý zvlášť. K výhodám společného oddlužení manželů se od července 2017 přidala i finanční úspora za úhradu odměny za sepis a podání návrhu na povolení oddlužení. Pro manžele zákon stanoví částku 6 000 Kč + DPH. Vidíme, že stejně jako v případě odměny a náhrady hotových výdajů insolvenčního správce, i zde dochází v případě kolektivního řešení úpadku k navýšení odměny o 50 %.

---

¹³⁰ § 418 odst. 6 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění účinném do 31. 5. 2019

Akreditační novela změnila znění § 394a odst. 3 tak, že „manželé, kteří podali společný návrh na povolení oddlužení, mají po dobu trvání insolvenčního řízení postavení nerozlučných společníků a považují se za jednoho dlužníka.“ Při vnímání manželů jako jediného dlužníka nemělo již záležet na způsobu řešení jejich úpadku. Fikce jediného dlužníka se rozšířila na celou dobu trvání insolvenčního řízení. Zákodárce jako by si vypuštěním těch několika slov vytvářel do budoucna právní rámec pro „společný konkurs manželů“.¹³¹

Nová legislativní úprava potvrdila ustálenou rozhodovací praxi vrchních soudů, které měly za to, že i po prohlášení konkursu má být řízení vedeno společně. I insolvenční soudy, které takové pojetí předtím odmítaly, měly přestat po zrušení oddlužení rozdělovat řízení manželů a vést jejich záležitosti i nadále pod jednou spisovou značkou a nakládat s nimi jako s jedním dlužníkem.

V souvislosti s možnými riziky společného oddlužení a problematikou společného konkursu bych ráda uvedla jeden zajímavý příklad z praxe brněnského insolvenčního soudu.

Manželé požádali dne 11. 11. 2016, tedy ještě před účinností akreditační novely, o povolení společného oddlužení. S ohledem na své podnikatelské dluhy měli dlužníci povinnost v insolvenčním návrhu tvrdit, že mají souhlasy věřitelů z podnikání. K tomu nedošlo, a proto nemělo dojít k povolení jejich oddlužení. Soud ještě před vydáním rozhodnutí o úpadku řízení manželů rozdělil, neboť předpokládal, že bude jejich úpadek řešen konkursem a dle názoru řešícího soudního senátu (37 INS) bylo dle tehdy účinné právní úpravy vyloučeno vést společný konkurs manželů. Rozhodnutí o vyloučení věci manželky k samostatnému řízení nabylo právní moci dne 3. 3. 2017. Než soud učinil další kroky, nabyla dne 1. 7. 2017 účinností akreditační novela insolvenčního zákona, která stanovila fikci souhlasu věřitele z podnikání ve smyslu „kdo mlčí, souhlasí“. Jelikož odpadl důvod, aby byl na majetek dlužníků prohlášen konkurs, odpadl i důvod, pro který bylo jejich řízení rozděleno. Insolvenční soud řízení dlužníků opět spojil s následujícím odůvodněním: „Ačkoliv ust. § 83a IZ nepřipouští spojení řízení různých dlužníků, je soud toho názoru, že v dané věci takový postup není vyloučen. Řízení bylo původně zahájeno na základě společného návrhu na povolení oddlužení podané manželé, kteří se ve smyslu § 394a odst. 3 IZ považují za jeden subjekt. Jelikož v dané

---

¹³¹ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy*. 3. vydání. Praha: Leges, 2018, s. 896.

*věci doposud nebylo rozhodnuto o úpadku, nejedná se tak fakticky o věci různých dlužníků, ale o společný insolvenční návrh jednoho subjektu, jež byl následně rozdělen pouze z procesních důvodů vzhledem k očekávanému vývoji řízení, neboť předchozí právní úprava neumožňovala vést konkurs na majetek obou manželů v jednom řízení současně. Jelikož konkurs se již nejví jako jediný možný způsob řešení úpadku dlužníků a aktuální právní úprava zároveň ani v případě konkursu společné řízení nevyklučuje, považuje soud opětovné spojení řízení v jedno za účelné a hospodárné.*¹³² Oddlužení bylo dlužníkům bez problému povoleno a následně schváleno plněním splátkového kalendáře, který podle poslední zprávy insolvenčního správce plní těsně pod hranicí 30 %. Lze jistě ocenit, že Krajský soud v Brně dodržel požadavek na provázání jednotlivých řízení a v insolvenčním rejstříku jsou uvedeny odkazy na jednotlivá (dnes již opět spojená) řízení.

4.2.1 Úmrtí jednoho z manželů

Rozšíření doby trvání fikce jediného dlužníka možná pomohla sjednotit i rozhodovací praxi insolvenčních soudů v případě, kdy zemřel jeden z manželů. I když stále existovala odlišná stanoviska vrchních soudů, principy rozhodování insolvenčních soudů byly v zásadě stejné, lišily se jen v malých detailech. V řízení se i nadále pokračovalo s nezměněným distribučním schématem. Některý insolvenční soud si vystačil s prostým rozhodnutím o zastavení řízení vůči zemřelému dlužníkovi a pokračování s pozůstalým dlužníkem. Tento postup volil například Krajský soud v Českých Budějovicích¹³³ či Krajský soud v Ústí nad Labem.¹³⁴ Jiný soud po zastavení řízení vůči zemřelému dlužníkovi vydal změněné usnesení o schválení oddlužení, kde vymazal údaje o plátcí zemřelého dlužníka a změnil výši záloh na odměnu a náhradu hotových výdajů insolvenčního správce. A jiný insolvenční soud zastavil řízení vůči zemřelému dlužníkovi a před dalším postupem si vyžádal zprávu od insolvenčního správce o aktuálních příjmech pozůstalého dlužníka a možnostech uspokojit přihlášené věřitele v míře 30 %. Žádný z těchto postupů nelze hodnotit jako

---

¹³² Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 20. 7. 2017, č. j. KSBR 37 INS 25749/2016-A-12, KSBR 37 INS 12294/2017

¹³³ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 30. 10. 2018, č. j. KSCB 27 INS 14281/2013-B-7

¹³⁴ Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 2. 3. 2018, č. j. KSUL 89 INS 27991/2016-B-12

lepší či horší. Zásadní je, že se insolvenční soudy shodovaly v podstatné věci – zastavit řízení vůči zemřelému dlužníkovi a pokračovat dál s pozůstalým manželem. Ostatní už bylo nad rámec. Pokud soud nerozhodl ihned o snížení záloh na odměnu a náhradu hotových výdajů insolvenčního správce, mohl se s jejich výší vypořádat až při vydání rozhodnutí o splnění oddlužení. V rozhodnutí, jímž soud zjišťuje úpadek dlužníka a povoluje oddlužení, zároveň uloží dlužníkům povinnost platit insolvenčnímu správci zálohy na odměnu a náhradu hotových výdajů, které insolvenční správce zúčtuje při skončení oddlužení. Insolvenční soud při rozhodování o konečné odměně insolvenčního správce a náhradě hotových výdajů není vázán rozsahem, v němž správci povolil čerpat dílčí zálohy. Konečnou výši může v rozhodnutí upravit.¹³⁵ Stejně tak, pokud si insolvenční soud nevyžádá aktuální zprávu od insolvenčního správce o možnostech plnění pozůstalého dlužníka, zjistí jeho případnou neschopnost plnit splátkový kalendář z běžné či mimořádné zprávy o průběhu oddlužení.

4.3 Oddělené oddlužení manželů

Akreditační novela nic nezměnila na skutečnosti, že společné oddlužení manželů je pro manžele pouze jedna z možností, jak řešit svůj úpadek. O oddlužení mohl i nadále požádat každý zvlášť, či jen jeden z nich. Na rozdíl od společného oddlužení docházelo v případě odděleného oddlužení manželů zpeněžením majetkové podstaty dle § 408 odst. 1 k zániku společného jmění manželů. Společné oddlužení manželů, které nebylo předlužené, muselo být vypořádáno dle zásad platných při prohlášení konkursu (§ 270 InsZ). Osobou s dispozičním oprávněním k majetku patřící do majetkové podstaty dlužníka a osobou oprávněnou k podání žaloby na vypořádání společného jmění manželů byl insolvenční správce. O vypořádání SJM jako o incidenčním sporu rozhodoval insolvenční soud.¹³⁶ Do majetkové podstaty dlužníka připadla ta část, na kterou měl při vypořádání nárok, a druhá část byla vyplacena dlužníkovi, případně jeho insolvenčnímu správci do majetkové podstaty.

Složitější situace nastala, pokud bylo SJM předluženo. V případě oddlužení zpeněžením majetkové podstaty jen jednoho manžela byl veškerý majetek náležející do

---

¹³⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 5. 2019, č. j. 2 VSPH 1453/2018-B-48, KSCB 28 INS 28600/2012

¹³⁶ § 159 odst. 1 písm. c) zákona č. 182/2006 Sb., ve znění účinném do 31. 5. 2019

předluženého SJM sepsán do majetkové podstaty tohoto dlužníka. Docházelo tak k absurdní situaci, kdy ačkoli byli věřitelé uspokojeni i z majetku druhého manžela, osvobození dle § 414 se na něj nevztahovalo.

Jak zákonodárce sám později připustil, tato právní úprava nebyla dokonalá. Mezi jednotlivými řízeními vznikala disproporce. Pokud se jednalo o dluhy patřící do SJM, hrozilo, že věřitelé budou zbylou výši svých pohledávek uplatňovat po druhém (neosvobozeném) manželovi. Ten sice mohl též požádat o oddlužení, ale vzhledem k již proběhlému oddlužení prvního manžela ztratil možnost použít k úhradě dluhů majetek v SJM.¹³⁷ Právní podklad k tomu ale neexistoval.

Největším problémem bylo, jak rozdělit předlužené SJM mezi jednotlivá oddlužení manželů. Dle Mgr. Rostislava Krhuta nešlo bez rozmyslu aplikovat § 274 InsZ a majetek přiřadit do majetkové podstaty dříve zahájeného insolvenčního řízení, ale bylo nutné jej rozdělit mezi obě majetkové podstaty dle pravidel pro vypořádání SJM dle občanského zákoníku.¹³⁸

Pokud bylo jednomu či oběma manželům zvlášť schváleno oddlužení plněním splátkového kalendáře, nemělo to vliv na SJM. Zvýšenou pozornost musel insolvenční správce věnovat zajištěnému majetku, který náležel do SJM, a zajištěný věřitel udělil správci pokyn ke zpeněžení a po vydání výtěžku zpeněžení zajištěnému věřiteli vznikla hyperocha.¹³⁹ Dle ustálené judikatury Vrchního soudu náleží tato suma dlužníkovi, neboť *„nejde svojí povahou o nic jiného, než o přebytek výtěžku zpeněžení, na nějž zajištěný věřitel nárok nemá, stejně jako na něj nemají nárok ani ostatní nezajištění věřitelé, jejichž pohledávky se uspokojují v oddlužení plněním splátkového kalendáře jen z dlužnickových budoucích příjmů.“*¹⁴⁰ Jak správně zdůraznil Krhut, jde-li o zpeněžení zajištěného majetku, jenž byl součástí SJM, náleží vzniklá hyperocha opět do SJM a jako takovou jí má povinnost insolvenční správce vydat oběma manželům.¹⁴¹

Z výše uvedeného plyne, že problematika SJM a jeho vypořádání v rámci oddělených insolvenčních řízení manželů není jednoduchou záležitostí. Manželé pečlivě

---

¹³⁷ Sněmovní tisk 71/0 k zákonu č. 31/2019 Sb., s. 75. [online] [cit. 2021-03-01] Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0>.

¹³⁸ KRHUT, Rostislav. Společné jmění manželů v oddlužení. *Bulletin advokacie*, 2019, č. 5, s. 26.

¹³⁹ Částka náležející dlužníkovi z výtěžku zpeněžení po úhradě zajištěných dluhů a nákladů insolvenčního řízení spojených se zpeněžováním.

¹⁴⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 2. 2012, č. j. 1 VSPH 175/2012-B-30, KSPL 20 INS 3876/2010

¹⁴¹ KRHUT, Rostislav. Společné jmění manželů v oddlužení. *Bulletin advokacie*, 2019, č. 5, s. 26.

musí zvážit, zda je pro ně výhodnější varianta společného či odděleného oddlužení. Špatná volba by mohla způsobit nepříjemné komplikace a nenapravitelnou škodu.

5. Oddlužení v období od 1. 6. 2019 do současnosti

5.1 Oddlužovací novela

Poslední významná a stále ještě účinná novela insolvenčního zákona byla provedena zákonem č. 31/2019 účinným od 1. 6. 2019. Jelikož se dotýká převážně ustanovení týkajícího se oddlužení a otvírá oddlužení širšímu okruhu osob, je odbornou veřejností nazývaná jako oddlužovací. Cílem zákonodárce bylo zpřístupnění institutu oddlužení jako právního řádu, jehož prostřednictvím je možné řešit významnou zadluženost osob, a to v případech, kdy souhrn dluhů v kombinaci se všemi disponibilními prostředky dlužníka vylučuje efektivní řešení zadluženosti cestou soukromého práva bez významnější ingerence státu.¹⁴² Možnost oddlužení již není upřena osobám, které sice měly poctivý záměr se účastnit oddlužení, ale bohužel pro vážné finanční problémy nespĺňovaly dosavadní podmínky oddlužení.

Na rozdíl od předchozích novel se oddlužovací novela nevztahuje na insolvenční řízení, která byla zahájena a v nichž bylo vydáno rozhodnutí o úpadku dlužníka předem nabytí její účinnosti. V takových řízeních se i nadále postupuje podle insolvenčního zákona v podobě předem nabytí účinnosti oddlužovací novely.¹⁴³

S účinností od 1. 6. 2019 vedle sebe existují dva typy insolvenčních řízení. V prvních, u nichž bylo o úpadku dlužníka rozhodnuto do 31. 5. 2019, se i nadále, až do pravomocného skončení, bude postupovat dle platných předpisů. Zatímco v druhé kategorii řízení, u nichž byl úpadek prohlášen po 1. 6. 2019, se rozhoduje už podle nových, ve spoustě ohledů zcela odlišných, pravidel. Uvedená dvojkolejnost mimo jiné znamená, že na starší skupinu řízení se nebudou vztahovat ani budoucí novely insolvenčního zákona, pokud tak nebude výslovně stanoveno.¹⁴⁴ Důvodová zpráva

---

¹⁴² Důvodová zpráva k zákonu č. 31/2019 Sb., s. 9-10. [online] [cit. 2021-02-27] Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0>.

¹⁴³ Čl. II zákona č. 31/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

¹⁴⁴ GRYGAR, Jiří. Vývoj a další směřování institutu oddlužení. *Soudce*, 2019, č. 5, s. 22.

k nově pojatému přechodnému ustanovení uvádí, že toto znění reflektuje standardní procesní zásadu, že řízení se dokončí podle zákona ve znění, které zde bylo v okamžiku zahájení řízení. Zároveň to ale znamená, že zákonodárce odbočil od dosavadní zvyklosti aplikace dosud přijatých novel i na již zahájená insolvenční řízení.

Chápu záměr zákonodárce, že některé změny by nebylo možné vztáhnout i na dosavadní řízení, ale u některých ustanovení mám za to, že by bývalo záhodno udělit výjimku. I v dosavadních řízeních by jistě našlo uplatnění přerušování či prodloužení oddlužení, či zásady pro vypořádání SJM dle § 274 InsZ.

V nových řízeních zůstává beze změny okruh aktivně legitimovaných osob žádat o řešení svého úpadku oddlužením. Dlužníkům opět bylo zjednodušeno podání a po 1. 6. 2019 již stačí, když ke svému insolvenčnímu návrhu spojeným s návrhem na povolení oddlužení doloží údaje o svých očekávaných příjmech v následujících 12 měsících namísto dosavadních pěti let. Došlo i ke zkrácení období, za které jsou dlužníci povinni dokládat přehledy svých příjmů. Z původních třech let nově postačí údaje za posledních 12 měsíců.¹⁴⁵

Změny doznaly přílohy návrhu na povolení oddlužení. Značným ulehčením pro dlužníky, i když by se hodilo říci spíše pro sepisovatele jejich návrhu, je odstranění povinnosti přiložit k návrhu seznam závazků. Zákonodárce tuto povinnost zrušil pro nadbytečnost, když soud pro vstup do oddlužení nově již nezkontroluje naplnění podmínky předpokládaného uspokojení nezajištěných věřitelů v míře 30 %. Dlužník však není zbaven povinnosti dokládat své závazky absolutně. Nadále platí, že musí být osvědčen dlužníkův úpadek, nebo to, že mu hrozí. V souladu s § 3 odst. 1 písm. a) InsZ musí být k návrhu na povolení oddlužení doložena existence závazků alespoň vůči dvěma věřitelům.¹⁴⁶

Nově musí být součástí návrhu na povolení oddlužení čestné prohlášení dlužníka dle § 392 odst. 1 písm. d) InsZ následujícího znění: *„Při sepisu insolvenčního návrhu jsem byl poučen o svých povinnostech v insolvenčním řízení. V oddlužení budu řádně platit pohledávky svých věřitelů, vynaložím veškeré úsilí, které po mě lze spravedlivě požadovat, k jejich plnému uspokojení. Budu plnit všechny povinnosti vyplývající ze zákona č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon a z rozhodnutí o schválení oddlužení a budu přiznávat veškeré své příjmy v plné výši.“* Podle důvodové zprávy chtěl zákonodárce,

¹⁴⁵ § 391 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹⁴⁶ STRNAD, Zdeněk. Desatero oddlužovací novely. *Komorní listy*, 2019, č. 1, s. 27.

aby si dlužníci podpisem tohoto prohlášení ještě více uvědomili, že zdárný průběh oddlužení záleží na jejich přístupu k plnění povinností během trvání účinků schváleného oddlužení. Jestli to přineslo kýžený efekt, můžeme jen odhadovat. Minimálně může toto prohlášení sloužit jako obrana před obviněním dlužníků, že na plnění povinností uvedených v prohlášení nebyli ze strany sepisovatele, insolvenčního správce či insolvenčního soudu upozorněni, jak k tomu v minulosti nezřídka docházelo.

S účinností od 1. 6. 2019 zákonodárce vypustil povinnost přiložit k návrhu na povolení oddlužení darovací smlouvu, příp. smlouvu o důchodu. V mnoho případech se jednalo jen o umělé navyšování příjmů dlužníka. Dárce či plátce důchodu se sice zavázal, že po dobu trvání účinků oddlužení bude dlužníkovi pravidelně platit určitou částku, ale většina ze zavázaných osob ve skutečnosti nic nepřispívala a dlužníci si částku hradili sami ze svých prostředků. Doložení darovací smlouvy či smlouvy o důchodu dnes již záleží na dobrovolném rozhodnutí dlužníka. Podpis osoby, která se k případnému daru zaváže, nemusí být úředně ověřen.

Otevření oddlužení širšímu okruhu žadatelů je zajištěno zejména úpravou minimální hranice pro vstup do oddlužení. Dlužník již nemusí osvědčit, že je schopen uspokojit nezajištěné věřitele v míře 30 %. Procentuální hranice byla přeměněna na tzv. pravidlo „1+1“. Insolvenční soud rozhodne o povolení oddlužení, pokud dlužník zvládne měsíčně hradit odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce, a v té samé výši ještě splácet pohledávky jak věřitelů nezajištěných, tak věřitelů s pohledávkami za majetkovou podstatou a pohledávkami postavenými jim na roveň. Prakticky to znamená, že dlužník musí mít alespoň takové příjmy, ze kterých může být do oddlužení odváděna částka celkem 2 178 Kč vč. DPH (1 089 Kč + 1 089 Kč) a v případě společného oddlužení manželů částka ve výši 3 267 Kč vč. DPH (1 633,50 Kč + 1 633,50 Kč). Pokud má dlužník opatrovnickým soudem stanoveno hradit běžné výživné, musí být tato minimální částka náležející do oddlužení navýšena o určené výživné.

Nebude-li dlužník schopen hradit částku výše uvedenou, insolvenční soud jeho návrh zamítne. Návrh na povolení oddlužení bude zamítnut také tehdy, pokud má soud za to, že dlužník svým návrhem sleduje nepoctivý záměr. Oddlužovací novela vytvořila další důvody pro zamítnutí návrhu.¹⁴⁷ O zamítnutí návrhu na povolení oddlužení

---

¹⁴⁷ § 395 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů

insolvenční soud rozhodne, jestliže v posledních třech měsících před podáním insolvenčního návrhu vzal dlužník svůj předchozí návrh na povolení oddlužení zpět.¹⁴⁸ K legislativní úpravě tohoto důvodu vedla naléhavá potřeba praxe. Nezřídka se stávalo, že dlužníci se před důsledky provedení exekucí chránili tím, že neustále podávali a brali zpět své insolvenční návrhy. Po zahájení insolvenčního řízení nelze provést exekuci či výkon rozhodnutí, který by postihoval majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty.¹⁴⁹ Dlužníkům se těmito manévry podařilo oddálit například dražbu své nemovitosti i o několik měsíců.

Návrh na povolení oddlužení bude dále zamítnut, pokud v posledních pěti letech před jeho podáním byl dřívější návrh dlužníka na povolení oddlužení pravomocně zamítnut pro nepoctivý záměr. To se vztahuje i na případy, kdy nebylo z téhož důvodu oddlužení schváleno či již schválené oddlužení bylo zrušeno.¹⁵⁰ Zákonodárce opět apeluje na zodpovědný přístup dlužníků k plnění svých povinností. Otázkou je, na kolik už tak přehlcené soudy důvod ukončení předchozího insolvenčního řízení kontrolují. Ve své praxi jsem se setkala s případem, kdy dlužník, jemuž probíhalo schválené oddlužení, úmyslně přestal plnit splátkový kalendář s tím, že chce, aby mu bylo oddlužení zrušeno. Dlužník si spočítal, že nová pravidla účinná od 1. 6. 2019 jsou pro něj výhodnější a po pravomocném ukončení řízení hodlal o oddlužení požádat znovu. Ačkoliv insolvenční správce v návrhu na zrušení schváleného oddlužení upozornil insolvenční soud na zřejmě nepoctivý záměr dlužníka, který sám žádá o zrušení oddlužení, aby si mohl bezprostředně podat nový návrh na povolení oddlužení, soud na to v usnesení o zrušení schváleného oddlužení nijak nereagoval. Za měsíc po skončení tohoto insolvenčního řízení si dlužník podal u téhož soudu nový návrh na povolení oddlužení. Návrhu bylo vyhověno a oddlužení dlužníka povoleno. Aktuálně se řízení nachází ve fázi před konáním přezkumu přihlášených pohledávek.¹⁵¹

Oddlužovací novelou bylo nově stanoveno, že dlužník, který úspěšně prošel oddlužením, a bylo mu přiznáno osvobození od placení pohledávek zahrnutých do

---

¹⁴⁸ § 395 odst. 5 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹⁴⁹ § 109 odst. 1 písm. c) zákona č. 182/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁰ § 395 odst. 4 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹⁵¹ Jedná se o případy vedené Městským soudem v Praze pod sp. zn. MSPH 99 INS 11723/2018 [online] [cit. 2021-03-03] Dostupné z:

https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=7F49F80AE60C437DA332B2716C0F5EFA. A pod sp. zn. MSPH 98 INS 23308/2020 [online] [cit. 2021-03-03] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=B1C336C09A6D3EF8E05333F21FACA58E

oddlužení, nesmí o oddlužení znovu požádat dříve, než po uplynutí deseti let od právní moci rozhodnutí o osvobození dle § 414.¹⁵² Nedodržení desetileté lhůty je dalším a zároveň posledním z nových důvodů, pro které by měl insolvenční soud návrh na povolení oddlužení zamítnout.

I přes existenci některého z těchto třech nových důvodů pro zamítnutí návrhu na povolení oddlužení může soud oddlužení povolit, pokud k tomu shledá důvody zvláštního zřetele hodné. Zákon za takové důvody označuje zejména zadlužení dlužníka z ospravedlnitelného důvodu či existenci výrazného nepoměru mezi výší dluhu a poskytnutého plnění.¹⁵³ Za důvod, který lze považovat jako ospravedlnitelný, by podle mého názoru bylo možné podřadit například závažné zdravotní onemocnění dlužníka či osoby blízké vyžadující nákladnou léčbu, či řešení složité životní situace v případě úmrtí blízkého člověka dlužníka, na kterém mohl být dlužník i závislý výživou. K nepoměru mezi výší dluhu a poskytnutého plnění lze podle Strnada zařadit nekalé praktiky některých (zejm. nebankovních) poskytovatelů půjček.¹⁵⁴

Oddlužovací novela sjednotila lhůtu pro podávání přihlášek pohledávek. Věřitelé mají k přihlášení svých pohledávek do oddlužení, stejně jako v případě konkursu, dva měsíce. Pravidla pro konání přezkumného jednání a schůze věřitelů zůstala stejná i pro nová řízení.

Významnou měrou se proměnily způsoby provedení schváleného oddlužení. Oddlužení lze u nově zahájených řízení provést již jen dvěma způsoby – zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty.¹⁵⁵ Oddlužení plněním splátkového kalendáře je prováděno již jen v řízeních, v nichž bylo rozhodnutí o úpadku vydáno do 31. 5. 2019.

Volba, jakým způsobem bude oddlužení provedeno, i nadále zůstává na nezajištěných věřitelích. Pokud věřitelé mají zájem, aby bylo oddlužení provedeno jen zpeněžením majetkové podstaty, musí o tom hlasovat a rozhodnout. V opačném případě schválí soud oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty.¹⁵⁶

---

¹⁵² § 395 odst. 3 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹⁵³ § 395 odst. 6 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁴ KOZÁK, Jan, BROŽ, Jaroslav a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 1396.

¹⁵⁵ § 398 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁶ § 402 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Podoba oddlužení zpeněžením majetkové podstaty zůstává téměř nezměněna. Dochází při něm ke zpeněžení celé majetkové podstaty včetně obydlí dlužníka. Zpeněžení majetkové podstaty v oddlužení má tytéž účinky jako v konkursu. Zákon navíc nově výslovně stanoví, že se zajištění věřitelé uspokojují jen z výtěžku zpeněžení zajištění. Dosud tato praxe byla dovozována jen judikaturou.

K velké změně dochází u zpeněžování zajištěného majetku. Iniciativa zpeněžení zajištěného majetku se přesouvá ze zajištěného věřitele na insolvenčního správce. Od 1. 6. 2019 musí zajištěný věřitel výslovně insolvenčnímu správci sdělit, že nechce, aby došlo ke zpeněžení zajištěného majetku. V opačném případě po schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty vynakládá insolvenční správce veškeré úsilí, aby dosáhl co nejrychlejšího zpeněžení a zároveň získal co nejvyšší výtěžek. K neudělení souhlasu se zpeněžením zajištěného majetku musí mít věřitel legitimní důvod. Tím je buď skutečnost, že zpeněžením ostatního majetku dojde k plnému uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů, nebo že zajištěná pohledávka zjevně přesahuje hodnotu zajištění.¹⁵⁷ Případná hyperocha nenáleží dlužníku, ale má být rozdělena v rámci rozvrhu mezi nezajištěné věřitele. V dalším je průběh oddlužení zpeněžením majetkové podstaty stejný jako dosud. Insolvenční správce po zpeněžení veškerého majetku podá konečnou zprávu. Po jejím schválení předloží návrh na vydání rozvrhového usnesení a po té insolvenční správce podá zprávu insolvenčnímu soudu o splnění rozvrhového usnesení. Oddlužení se považuje za splněné, pokud dlužník splnil všechny své povinnosti vyplývající pro něj z usnesení o schválení oddlužení.

Zcela novým způsobem, jímž lze oddlužení provést, je plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty. I v tomto případě je dlužník povinen vydat ke zpeněžení majetek, který byl sepsán do majetkové podstaty, ale vedle toho navíc musí každý měsíc splácet nezajištěným věřitelům ze svých příjmů částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky.

Oproti prvnímu způsobu nemusí dlužník vydat svůj majetek ke zpeněžení, pokud by z něj nebyli uspokojeni věřitelé. Od zpeněžení bude tedy osvobozen majetek takové

---

¹⁵⁷ § 408 odst. 3 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů

hodnoty, při jehož zpeněžení by veškerý výtěžek byl použit výhradně na odměnu insolvenčního správce.¹⁵⁸

Dalším rozdílem mezi jednotlivými způsoby provedení oddlužení je postoj k obydlí dlužníka. Zatímco při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty dochází ke zpeněžení veškerého majetku, tedy i včetně jeho obydlí, při oddlužení provedené plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty požívá obydlí dlužníka zvláštní ochrany. Pokud není obydlí dlužníka zatíženo zajišťovacím právem a jeho hodnota nepřesahuje hodnotu určenou podle prováděcího předpisu násobkem částky na zjištění obydlí v dlužníkově bydlišti, nebude zpeněženo. Do majetkové podstaty při tomto způsobu oddlužení nepatří majetek, který dlužník nabyl po schválení oddlužení, s výjimkou věcí uvedených v § 412 InsZ.¹⁵⁹

Zpeněžení zajištěného majetku po schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty záleží vždy, i po provedené novele, na vůli zajištěného věřitele.¹⁶⁰

Od způsobu provedení oddlužení se odvíjí i okamžik splnění oddlužení. V případě zpeněžení majetkové podstaty je *oddlužení splněno po obdržení zprávy insolvenčního správce o splnění rozvrhového usnesení, jestliže dlužník řádně splnil všechny povinnosti stanovené v rozhodnutí o schválení oddlužení.*¹⁶¹

Při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty může dojít ke splnění oddlužení ve třech různých okamžicích. Oddlužení je splněno, pokud *„dlužník splatil nezajištěným věřitelům jejich pohledávky v plné výši, nebo dlužník v době 3 let od schválení oddlužení splatil nezajištěným věřitelům alespoň 60 % jejich pohledávek, nebo po dobu 5 let od schválení oddlužení nebylo dlužníku oddlužení zrušeno a dlužník neporušil svou povinnost vynaložit veškeré úsilí, které po něm bylo možno spravedlivě požadovat, k plnému uspokojení pohledávek svých věřitelů; má se za to, že tuto povinnost neporušil, jestliže v této době splatil nezajištěným věřitelům alespoň 30 % jejich pohledávek.“*¹⁶²

---

¹⁵⁸ SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 1056.

¹⁵⁹ § 398 odst. 6 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹⁶⁰ § 409 odst. 4 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹⁶¹ § 412a odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹⁶² § 412a odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Tyto požadavky na úspěšné splnění oddlužení jsou definovány obecně pro všechny dlužníky. Existují však i dlužníci, kteří vyžadují vyšší míru pomoci ze strany státu a právě pro ty zákon stanoví pro splnění oddlužení benevolentnější pravidla. Dlužníci s těmito výsadami jsou souhrnně označováni jako osoby zvláště zranitelné a řadí se k nim starobní důchodci a osoby stížené invaliditou druhého či třetího stupně. Dle JUDr. Zdenka Strnada „*se tento nápad zrodil až v Poslanecké sněmovně a dle slov předkladatele si kladl za cíl zkrácení doby oddlužení u vybraných kategorií zvláště zranitelných osob vyloučených z pracovního trhu, které v praxi nemají možnost obstarat si jiný příjem než příjem poskytovaný státem.*“¹⁶³

Lepší podmínky znamenají, že u dlužníků – starobních důchodců – se oddlužení považuje za splněné bez ohledu na dosaženou míru uspokojení věřitelů, pokud nárok na starobní důchod vznikl dlužníkovi před schválením oddlužení a trval i po celou dobu schváleného oddlužení a oddlužení nebylo po dobu tří let od jeho schválení zrušeno. Stejně podmínky platí i pro osoby stížené invaliditou druhého či třetího stupně, u nichž navíc invalidita nemusí trvat po celou dobu oddlužení, ale rozhodný je stav v době rozhodování insolvenčního soudu o splnění oddlužení.

Mírnější režim oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty je nastaven i pro osoby, jejichž závazky vůči nezajištěným věřitelům vznikly alespoň ze dvou třetin jejich výše před dosažením 18 let věku dlužníka.¹⁶⁴ I v tomto případě se oddlužení považuje za splněné bez ohledu na výši uspokojení věřitelů, pokud nebylo zrušeno po dobu tří let od schválení oddlužení.

Další novinkou pro nově zahájená insolvenční řízení je možnost přerušit průběh oddlužení či naopak prodloužit dobu jeho trvání. O přerušení průběhu oddlužení lze požádat až na dobu jednoho roku. Návrh na přerušení může podat pouze dlužník nebo insolvenční správce. Oba tyto subjekty k tomu musí vést důležité důvody, kterými podle Strnada mohou být například plánovaný lékařský zákrok či nezbytné léčení, úraz, zahraniční mise s cílem vydělat dostatečné prostředky, péče o osobu blízkou a možná i částečně rodičovská dovolená apod.¹⁶⁵ Nutno zdůraznit, že se nejedná o přerušení oddlužení jako takového (to je i nadále vyloučeno), nýbrž je přerušen pouze jeho průběh. Oddlužení stále trvá, jen dlužník je po dobu trvání přerušení jeho průběhu

---

¹⁶³ STRNAD, Zdeněk. Desatero oddlužovací novely. *Komorní listy*, 2019, č. 1, s. 27.

¹⁶⁴ Zakotveno až zákonem č. 230/2019 Sb., účinným od 1. 10. 2019.

¹⁶⁵ STRNAD, Zdeněk. Desatero oddlužovací novely. *Komorní listy*, 2019, č. 1, s. 29.

osvobozen od placení měsíčních splátek věřitelů. Povinnost hradit odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce, běžné výživné, popř. též odměnu za sepis a podání insolvenčního návrhu, nebyla-li dosud uhrazena, trvá i nadále. Po dobu přerušeni dochází ke snížení odměny insolvenčního správce o 70 % (na částku 225 Kč bez DPH v případě jednotlivce a na částku 337,50 Kč bez DPH u oddlužení manželů).¹⁶⁶ Náhrada hotových výdajů zůstává i po dobu přerušeni průběhu oddlužení stejná. V řízení se pokračuje, jakmile odpadne překážka, pro kterou bylo přerušeno, či uplyne doba, na kterou bylo přerušeno. Doba, po kterou byl průběh oddlužení přerušen, se nezapočítává do doby nutné pro splnění oddlužení.

Stejně jako v případě přerušeni, i k prodloužení doby trvání oddlužení lze přistoupit jen na základě důležitých důvodů. Oddlužení může být prodlouženo až o šest měsíců a to pouze jedenkrát. Žádost o prodloužení může podat pouze dlužník. Příkladem, kdy by mohl dlužník o prodloužení usilovat, je dle Strnada situace, kdy se dlužník při uspokojování svých věřitelů přiblíží hranici 60 %, ale již je zřejmé, že tuto hranici „nepokoří“ v době tří let od schválení oddlužení. Prodloužení by mu mohlo pomoci této hranici dosáhnout dříve, např. za tři roky a 6 měsíců, a ochránit ho před okamžitou transformací jeho oddlužení do pětileté varianty.¹⁶⁷

Pro podnikatele – fyzické osoby platí po účinnosti oddlužovací novely nová pravidla při výpočtu srážek náležejících do oddlužení. Insolvenční zákon vytvořil pojem zálohová splátka a referenční srážka. Princip spočívá zjednodušeně v tom, že ve zprávě pro oddlužení navrhne insolvenční správce pro dlužníka podnikatele částku (zálohovou splátku), kterou bude pravidelně plněn splátkový kalendář. Zálohová splátka je minimální částka placená dlužníkem v oddlužení, vypočítaná insolvenčním správcem z dokladů doložených dlužníkem za jeho poslední zdaňovací období. Zálohová splátka má povahu nevratného plnění. Dlužník vždy po uplynutí dalšího zdaňovacího období předloží insolvenčnímu správci doklady, ze kterých bude patrné, jaké měl příjmy a výdaje a insolvenční správce přepočte, jaká ve skutečnosti měla být za uplynulé období prováděna srážka ve výši, v jaké mohou být při výkonu rozhodnutí či exekuci uspokojeny přednostní pohledávky. Tato skutečná částka se pak nazývá referenční

---

¹⁶⁶ § 3 odst. 3 písm. b) vyhlášky č. 313/2007, o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁶⁷ STRNAD, Zdeněk. Desatero oddlužovací novely. *Komorní listy*, 2019, č. 1, s. 30.

srážka. Na základě vyúčtování insolvenční správce zjistí, zda součet zasláných zálohových splátek dosahuje výše součinu referenční srážky a počtu měsíců, za které měla být zaslána. Dlužník je povinen případný nedoplatek uhradit do majetkové podstaty bez zbytečného odkladu. Přeplatek na splátkách se nevrací, ale může ovlivnit výši zálohové splátky na nadcházející zdaňovací období.¹⁶⁸

V případě, že dlužník dodrží všechny zákonné podmínky a splní řádně své povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, je součástí rozhodnutí o splnění oddlužení i rozhodnutí o osvobození dlužníka od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu, v němž nebyly uspokojeny. Dle § 414 InsZ se osvobození vztahuje také na věřitele, k jejichž pohledávkám se v insolvenčním řízení nepřihlíželo, a na věřitele, kteří své pohledávky do insolvenčního řízení nepřihlásili, ač tak měli učinit. Dále se osvobození vztahuje i na ručitele a jiné osoby, které měly vůči dlužníku pro tyto pohledávky právo postihu. Pokud nedošlo ke zpeněžení zajištěného majetku, zůstává zajištěnému věřiteli zachováno právo domáhat se uspokojení pohledávky z výtěžku zpeněžení tohoto majetku. Úhrady pohledávek, které se v insolvenčním řízení neuspokojují (§ 170), se může věřitel domáhat jen za dobu od skončení insolvenčního řízení. Na pohledávky vzniklé až po rozhodnutí o úpadku a závazky podle § 416 odst. 1 InsZ se osvobození nevztahuje.

O osvobození dlužníka rozhoduje soud z moci úřední. V případě, že se dlužník v budoucnu opět ocitne v úpadku, může nový návrh na povolení oddlužení podat až po uplynutí deseti let po právní moci usnesení, jímž bylo rozhodnuto o jeho osvobození.

5.2 Společné oddlužení manželů po účinnosti oddlužovací novely

I další novela znamenala drobnou úpravu ve znění § 394a. Ke společnému návrhu na povolení oddlužení musí manželé přiložit prohlášení upraveného znění, že souhlasí s tím, aby všechn jejich majetek byl pro účely schválení oddlužení považován za majetek ve společném jmění manželů. K této úpravě muselo dojít s ohledem na změnu způsobů provedení oddlužení. Na povinnosti manželů opatřit prohlášení svými úředně ověřenými podpisy se nic nemění.

---

¹⁶⁸ § 398b zákona č. 182/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Novelizací vyhlášky č. 191/2017 Sb.,¹⁶⁹ došlo od 1. 6. 2019 k vypuštění povinnosti dokládat ke společnému návrhu na povolení oddlužení oddací list. Existenci manželství ke dni podání návrhu si po tomto datu ověřuje insolvenční soud z jemu dostupné evidence. I přes tuto novinku mám za to, že příložením oddacího listu k návrhu na povolení oddlužení sepisovatelé jistě nic nezkaží.

Při vytváření nové úpravy se pozapomněl zákonodárce vypořádat s její aplikací při společném oddlužení manželů. Zákonodárce jasně neurčil, zda osobou zvlášť zranitelnou musí být oba manželé, či postačí, pokud jsou splněny podmínky jen u jednoho z nich. Cílem zákonodárce bylo ulehčit těmto osobám při snaze vyprostit se z dluhové pasti. Mám za to, že v tomto konkrétním případě by mělo stačit splnění podmínky alespoň u jednoho z manželů. V opačném případě by byli manželé nuceni projít oddlužením každý zvlášť, a to by při splnění ostatních podmínek nebylo v jejich prospěch. Zejména by to pro manžele znamenalo vyšší náklady. Z povahy výsledků oddlužení u osob zvlášť zranitelných mám za to, že by nemělo vadit, pokud každý z nich bude splňovat jinou podmínku (např. u manželů by mohla nastat kombinace starobní důchodce a poživatel invalidního důchodu, nebo manžel s dluhy před 18. rokem věku a poživatel invalidního důchodu).

I když fikce jediného dlužníka zůstává nedotčena, podle názoru některých odborníků nelze k manželům jako nerozlučným společníkům přistupovat vždy bez výjimky. Některá opatření je možné použít či nařídit i jen jednomu z manželů. Typickým příkladem je § 398 odst. 6 InsZ, kdy služby odborného sociálního poradenství může z povahy věci potřebovat jen jeden z manželů.¹⁷⁰ Stejně tak i jen jednomu z manželů lze uložit některé individuální povinnosti, vydat výlučný dar dle § 412 či předložit přehled příjmů.

5.2.1 Úmrtí jednoho z manželů

Ani oddlužovací novela nevyřešila s konečnou platností osud společného oddlužení manželů v případě úmrtí jednoho z dlužníků. Připomínám, že stále existují

---

¹⁶⁹ Novela byla provedena vyhláškou č. 131/2019 Sb.

¹⁷⁰ SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 1030.

dva protichůdné názory našich vrchních soudů z roku 2016 a 2017. Doufejme, že v brzké době zákonodárce či alespoň Nejvyšší soud ČR s konečnou platností určí, jak mám být v takovém případě postupováno. Nutno podotknout, že i bez této úpravy je judikatura insolvenčních soudů víceméně jednotná. I v nových případech insolvenční soudy zásadně zastavují řízení vůči zemřelému dlužníkovi a s nezměněným seznamem přihlášených pohledávek pokračují dál s pozůstalým dlužníkem.

V případě úmrtí jednoho z dlužníků během účinků schváleného oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty může vzniknout problém v majetkové sféře dlužníka. Pokud zemřelému dlužníkovi svědčilo vlastnické právo k nemovité věci, jež měla charakter chráněného obydlí dle insolvenčního zákona, a celé právo či jeho část přejde na pozůstalého dlužníka, pak bude muset být vyřešen konflikt mezi chráněným obydlím a povinností vydat příjem z dědictví do majetkové podstaty ke zpeněžení. S ohledem na účel zákonodárce, který ho vedl k zavedení institutu chráněného obydlí, mám za to, že by ochrana obydlí měla mít přednost.

5.3 Oddělené oddlužení manželů po účinnosti oddlužovací novely

Pokud se manželé po 1. 6. 2019 rozhodnou požádat o oddlužení každý zvlášť, s ohledem na nové varianty, jakými lze oddlužení provést, dojde vždy k zániku jejich společného jmění. Zákonodárce oddlužovací novelou cílil i na odstranění problematických částí při paralelním oddlužení manželů.

V první řadě je insolvenčním soudům výslovně přikázáno ustanovit manželům stejného insolvenčního správce, pokud tomu nebrání jiné okolnosti.¹⁷¹ Jedná se o logický krok, který najde uplatnění především při sepisu a zpeněžování majetkové podstaty. Z insolvenčních řízení uvedených v první kapitole víme, že k ustanovení stejného insolvenčního správce docházelo již před rokem 2014.

Ke zpeněžení majetkové podstaty a vypořádání SJM dochází v nových případech oddlužení dlužníka manžela vždy. Zákonodárce chtěl oddlužovací novelou odstranit *„disproporci mezi odděleně vedenými řízeními obou manželů, která fakticky poškozovala věřitele toho z manželů, u něhož došlo ke zvolení způsobu oddlužení*

---

¹⁷¹ § 25 odst. 4 zákona č. 182/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů

později.¹⁷² V aplikační praxi existovala již delší dobu naléhavá potřeba ujasnit pravidla s nakládáním předluženého SJM, pokud je oddlužením řešen úpadek jen jednoho manžela či obou manželů, ale v samostatných řízeních. Mezi mimořádný příjem k vydání do majetkové podstaty je nově zařazena i část výtěžku zpeněžení majetku náležejícího do SJM.¹⁷³

Návod k postupu dává novelizované ustanovení § 274 následujícího znění: *„Nelze-li provést vypořádání společného jmění manželů proto, že závazky dlužníka, které z něj mohou být uspokojeny, jsou vyšší než majetek, který náleží do společného jmění manželů, zahrne se celý majetek náležející do společného jmění manželů do majetkové podstaty. Výtěžek zpeněžení majetku náležejícího do společného jmění manželů se vypořádá přiměřeně podle pravidel pro vypořádání společného jmění manželů. (odst. 1) Pokud jsou vedena insolvenční řízení dlužníka i insolvenční řízení jeho manžela nebo bývalého manžela, zpeněžuje se majetek náležející do jejich společného jmění manželů podle odstavce 1 v insolvenčním řízení, ve kterém dříve nastaly účinky prohlášení konkursu nebo ve kterém zajištěný věřitel dříve požádal o zpeněžení majetku, který slouží k zajištění; v tomto řízení se také vypořádá výtěžek zpeněžení (odst. 2).“*

I když je toto ustanovení primárně určeno pro řešení úpadku konkursem, k jeho uplatnění dojde i v případě oddlužení, a to v jeho obou variantách. Při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty se dle § 408 odst. 1 InsZ užijí obdobně ustanovení o účincích prohlášení konkursu. Stejně pravidlo platí, i pokud při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty byla dlužníkovi uložena povinnost vydat majetek ke zpeněžení (§ 409 odst. 2 InsZ).

I v případě předluženého SJM bude majetek patřící do SJM sepsán do majetkových podstat insolvenčních řízení obou manželů, přičemž k jeho zpeněžení dojde v tom řízení, kde dříve nastaly účinky schváleného oddlužení. Výtěžek zpeněžení bude následně v tomtéž insolvenčním řízení i vypořádán. Při vypořádání se bude insolvenční správce řídit dle pravidel § 708 a násl. občanského zákoníku. Krhut se zamýšlí nad výkladem novelizovaného § 274 odst. 1. *„Má-li jít ve shodě s logikou druhého odstavce o pravidlo, že výtěžek se má rozdělit mezi obě majetkové podstaty,*

¹⁷² Důvodová zpráva k zákonu č. 31/2019 Sb., s. 29. [online] [cit. 2021-02-27] Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0>.

¹⁷³ § 412 odst. 1 písm. b) zákona č. 182/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů

je vše v pořádku, koneckonců ke stejnému závěru už dospěla stávající judikatura. Zásadně nepřijatelný by však byl výklad, že se snad má majetek oddělit od dluhů, které s tímto majetkem souvisejí a čistá hodnota SJM (obvykle polovinu) obdrží vždy druhý manžel, i když nebude v úpadku, a tato část majetku by tedy vůbec nebyla použita pro úhradu dluhů.¹⁷⁴ Z důvodové zprávy se jednoznačné odpovědi nedočkáme. Zákonodárce k tomu jen uvádí, že nákladem nového pojetí bude částečné snížení uspokojení pohledávek věřitelů, kteří by jinak byli uspokojováni v insolvenčním řízení druhého manžela, a to v těch případech, kdy bude vedeno řízení pouze jedno s oběma manžely coby dlužníky. Jelikož se nebude jednat o případy v praxi příliš obvyklé, budeme si muset na zodpovězení této otázky judikaturou zřejmě ještě chvíli počkat.

5.4 Lex COVID justice a společné oddlužení manželů

Od března 2020 se v České republice začal ve velké míře šířit nový typ koronaviru SARS CoV-2V. Vláda ČR vyhlásila nouzový stav, který s krátkou přestávkou stále trvá.¹⁷⁵ Došlo k omezení kontaktů mezi lidmi a zejména k utlumení provozu podnikatelských činností. To vše mělo, a stále má, vliv na fyzické i psychické zdraví osob i na jejich ekonomickou stabilitu. Ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru byl ve stavu legislativní nouze přijat zákona č. 191/2020 Sb.,¹⁷⁶ nazývaný jako lex COVID justice. Tímto zákonem byl mj. novelizován § 389 InsZ. S účinností od 24. 4. 2020 se oddlužení může účastnit dlužník fyzická osoba bez ohledu na své podnikatelské závazky. V souladu s přechodným ustanovením se tato změna použije i na již zahájená insolvenční řízení. Právní účinky úkonů, které nastaly přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, zůstávají zachovány. V platnosti tedy zůstává věřitelův nesouhlas s oddlužením vyjádřený před 24. 4. 2020. Dlužník s podnikatelskými závazky může o oddlužení požádat bez ohledu na to, zda tyto závazky vznikly před nebo po účinnosti této změny. Lex COVID reaguje na očekávaný strmý nárůst podnikajících fyzických osob v úpadku. Všechny fyzické osoby mají volný přístup k oddlužení bez

¹⁷⁴ KRHUT, Rostislav. Společné jmění manželů v oddlužení. *Bulletin advokacie*, 2019, č. 5, s. 27.

¹⁷⁵ Aktuálně je vyhlášen do 28. března 2021 a s největší pravděpodobností bude prodloužen.

¹⁷⁶ Zákon č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastnící se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu

ohledu na druh a způsob jejich výdělků a charakter jejich závazků.¹⁷⁷ Na rozdíl od jiných opatření se novela ustanovení § 389 odst. 1 písm. b) InsZ neomezuje jen na dobu trvání protiepidemických opatření.

V souvislosti s touto novinkou odpadlo jedno z možných rizik společného oddlužení manželů. Podnikatelský dluh jednoho z manželů již nemůže být důvodem pro odmítnutí společného návrhu na povolení oddlužení.

Od 13. 11. 2020 vešel v účinnost zákon lex COVID II,¹⁷⁸ který přinesl další drobnou změnu insolvenčního zákona. Dle § 418 odst. 7 se jednání o zrušení oddlužení nařídí jen na návrh insolvenčního správce či věřitele, nebo trvá-li na něm dlužník. U dlužníka zákon stanoví fikci, že netrvá na nařízení jednání v případě, že se nevyjádří do deseti dnů ode dne doručení výzvy. I když se na dlužníky manžele pohlíží jako na jediného dlužníka, mám za to, že s ohledem na povahu věci se v tomto případě jedná o úkon, ke kterému musí dát souhlas oba manželé. Pokud jeden z manželů bude na nařízení jednání trvat, měl by mu soud vyhovět.

---

¹⁷⁷ *Lex COVID: komentář: Zákon č. 191/2020 Sb.; Zákon č. 209/2020 Sb.; Zákon č. 210/2020 Sb.* Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 157.

¹⁷⁸ Zákon č. 460/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastnící se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu, a zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

6. Transpoziční novela aneb výhled do budoucna

V Poslanecké sněmovně aktuálně leží vládní návrh zákona, jehož hlavním cílem je transponování evropské směrnice o restrukturalizaci a insolvenční.¹⁷⁹ Přípravovaná novela insolvenčního zákona je nazývána jako transpoziční. Novelou by nemělo dojít k tak širokému zásahu do oddlužení, jako tomu bylo v případě novel předchozích. Předpokládaná účinnost připravované novely je od 1. 7. 2021, pokud k tomu však dojde a v jaké podobě bude novela nakonec schválena, si ještě musíme počkat. Lhůta pro implementaci směrnice je stanovena do 17. července 2021. Pro ucelenost celého tématu považují za vhodné zde alespoň v základních rysech představit předložené znění zákona.

Pro pochopení zamýšlených úprav je nutné se seznámit se směrnicí, která má být do českého právního řádu touto novelou transponována. Směrnice o restrukturalizaci a insolvenční žádá pro podnikatele rychlé a efektivní oddlužení. S tím souvisí vyrovnání podmínek oddlužení podnikatelů i spotřebitelů. I přes změnu, kterou přinesl lex COVID, požadavkům směrnice náš účinný insolvenční zákon zcela nevyhovuje. Směrnice zejména vyžaduje, aby oddlužení podnikatelů bylo omezeno na dobu trvání tří let a aby výše jejich měsíční splátky byla určována vždy individuálně podle možností a poměrů dlužníka. Evropský předpis cílí na sjednocení pravidel oddlužení pro všechny osoby, tedy bez ohledu, zda žádá o oddlužení osoba, která je spotřebitelem či podnikatelem.¹⁸⁰ Nepochybným záměrem směrnice je pustit do oddlužení a nabídnout druhou šanci co nejširšímu okruhu osob. Novelou insolvenčního zákona by se měla naše společnost očistit od multiexekucí dlužníků. Předložený vládní návrh zákona je i nutnou reakcí na déle než rok trvající krizi spojenou s výskytem nového koronaviru SARS CoV-2 a s ním související pandemií.

Dle důvodové zprávy k vládnímu návrhu zákona ukládá směrnice o restrukturalizaci a insolvenční členským státům v oblasti oddlužení v zásadě čtyři úkoly. Za prvé musí být podnikatelům zpřístupněn alespoň jeden typ řízení, který vede

---

¹⁷⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1023 ze dne 20. června 2019 o rámcích preventivní restrukturalizace, o oddlužení a zákazech činnosti a opatřeních ke zvýšení účinnosti postupů restrukturalizace, insolvenční a oddlužení a o změně směrnice (EU) 2017/1132 (směrnice o restrukturalizaci a insolvenční)

¹⁸⁰ Sněmovní tisk 1073/0 k vládnímu návrhu zákona, jímž se mění insolvenční zákon, s. 18. [online] [cit. 2021-03-05] Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=1073&CT1=0>.

k plnému oddlužení, přičemž členské státy mohou požadovat ukončení obchodu, živnosti, řemesla nebo povolání, s nímž souvisejí dluhy podnikatele v úpadku.¹⁸¹ Druhým požadavkem je harmonizovat maximální dobu oddlužení a zajistit, aby doba, po jejímž uplynutí mohou být podnikatelé v úpadku zcela oddlužení, nebyla delší než tři roky od úpadku.¹⁸² Třetím úkolem je zajistit, aby v případě, že je podnikatel v úpadku oddlužen v souladu se směrnicí, veškeré zákazy zahájení nebo provozování obchodu, živnosti, řemesla nebo povolání založené výlučně na skutečnosti, že daný podnikatel je v úpadku, pozbyly účinků nejpozději na konci doby oddlužení, a to bez podání zvláštní žádosti dlužníka.¹⁸³ A posledním požadavkem směrnice je konsolidovat oddlužení pro podnikatelské i osobní dluhy vzniklé mimo rámec podnikání.¹⁸⁴

Dle směrnice by již nadále nemělo být splnění oddlužení vázáno na pevně stanovenou procentuální hranici. Směrnice ukládá, aby maximální doba trvání oddlužení podnikatelů činila tři roky. Pro ostatní fyzické osoby takovou dobu nestanoví. Od některých požadavků směrnice se může členský stát odchýlit. V případě, že přesně definuje okolnosti, za kterých k tomu došlo a tyto případy řádně odůvodní, může prodloužit trvání doby oddlužení, vyloučit nebo omezit přístup podnikatelů k oddlužení a vyloučit některé typy pohledávek z oddlužení.¹⁸⁵

Dle vládního návrhu zákona by nově měl zaměstnavatel dlužníka zasílat insolvenčnímu správci již od povolení oddlužení částku z jím deponovaných peněžních prostředků ve výši postačující k úhradě měsíční výše odměny a zálohy na hotové výdaje insolvenčního správce a běžné výživné. Takovou povinnost bude mít zaměstnavatel jen v případě, že uvedené pohledávky není možné hradit z jiných příjmů dlužníka. Toto ustanovení je výjimečné, neboť poprvé má mít alimentární povinnost dlužníka přednost před úhradou odměny insolvenčního správce.¹⁸⁶

Zásadní změnou by podle předloženého návrhu zákona měla být aplikace lepších podmínek pro splnění oddlužení na všechny dlužníky. Dle navrhovaného znění § 412a InsZ má být osvobození dle § 414 InsZ v oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty vydáno, pokud dlužník splatil pohledávky

---

¹⁸¹ Čl. 20 směrnice o restrukturalizaci a insolvenční

¹⁸² Čl. 21 směrnice o restrukturalizaci a insolvenční

¹⁸³ Čl. 22 směrnice o restrukturalizaci a insolvenční

¹⁸⁴ Čl. 24 směrnice o restrukturalizaci a insolvenční

¹⁸⁵ Sněmovní tisk 1073/0 k vládnímu návrhu zákona, jímž se mění insolvenční zákon, s. 69. [online] [cit. 2021-03-06] Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=1073&CT1=0>.

¹⁸⁶ Zamýšlená změna § 136 zákona č. 182/2006 Sb.

nezajištěných věřitelů v plné výši nebo pokud po dobu tří let od schválení oddlužení nebylo oddlužení zrušeno a dlužník neporušil svou povinnost vynaložit veškeré úsilí, které po něm bylo možno spravedlivě požadovat k plnému uspokojení pohledávek svých věřitelů; má se za to, že tuto povinnost neporušil, jestliže v této době splatil nezajištěným věřitelům alespoň 30 % jejich pohledávek.

Přijetím zákona v této podobě by zaniklo zvýhodněné postavení osob zvláště zranitelných. Splnění oddlužení by nezáviselo na procentuální míře uspokojení věřitelů, ale na přístupu dlužníka, plnění jeho povinností a celkové snaze v průběhu celého oddlužení. U společného oddlužení manželů by odpadl problém s tím, zda osobou zvláště zranitelnou musí být oba manželé, či jen jeden z nich.

U oddlužení zpeněžením majetkové podstaty by mělo být osvobození přiznáno, pokud insolvenční soud obdržel zprávu insolvenčního správce o splnění rozvrhového usnesení a dlužník řádně splnil všechny povinnosti stanovené v rozhodnutí o schválení oddlužení (písm. a) nebo insolvenční soud neobdržel zprávu insolvenčního správce o splnění rozvrhového usnesení a od schválení oddlužení uplynula doba tří let, plnil-li dlužník po tuto dobu všechny povinnosti stanovené v rozhodnutí o schválení oddlužení a nebylo-li dlužníku po tuto dobu oddlužení zrušeno (písm. b).

Zpráva o splnění oddlužení by se měla změnit ve zprávu pro osvobození, obsahově ale zůstane stejná, neboť má podávat informace o plnění povinností dlužníka dle § 412a InsZ, doporučení insolvenčního správce k osvobození dle § 414 InsZ či návrh na zrušení oddlužení dle § 418 InsZ.

Účinky schváleného oddlužení již nemají trvat do konce insolvenčního řízení, ale do přiznání osvobození. I když dále bude probíhat fáze zpeněžování, dlužník už má mít plné dispoziční právo ke svým příjmům a majetku, který není předmětem zpeněžování. Podle důvodové zprávy je účelem „poskytnout legální základ pro zpeněžení reziduálního majetku dlužníka a uspokojení věřitelů i za situace, kdy se z pohledávek typických věřitelů již stala naturální práva, a tudíž by je za normálních okolností po skončení insolvenčního řízení již dlužník nebyl povinen plnit.“¹⁸⁷

Další novinkou má být, že osvobození dle § 414 InsZ nemá současně znamenat skončení insolvenčního řízení, ale i po této fázi může probíhat dokončování zpeněžení majetkové podstaty, a to až tři roky ode dne přiznání osvobození. Po tuto dobu by

¹⁸⁷ Sněmovní tisk 1073/0 k vládnímu návrhu zákona, jímž se mění insolvenční zákon, s. 41. [online] [cit. 2021-03-06] Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=1073&CT1=0>.

dlužník musel plnit povinnosti a poskytovat součinnost nutnou ke zpeněžení majetku. Závažné porušení této povinnosti má být sankcionováno odejmutím osvobození dle § 414 InsZ.

Dle navrhovaného znění přechodných ustanovení nemá být novela účinná pro řízení, která byla zahájena před nabytím účinnosti této novely. Výjimkou z toho má být jen § 75 (týkající se doručování) a § 136 (řešící nově povinnost zaměstnavatele provádět srážky v určité výši již od povolení oddlužení), které se uplatní na bázi procesně standardní nepravé retroaktivity.

Přestože při vytváření novely insolvenčního zákona se zákonodárce zabýval nedostatky dosavadního znění zákona a snažil se na ně reagovat a odstranit je, bez povšimnutí tentokrát zůstává společné oddlužení manželů. Doufejme, že úprava tohoto institutu dostane své místo v některé z příštích novel.

Závěr

V této rigorózní práci jsem se zabývala vývojem společného oddlužení manželů. Oddlužení manželů je výšečí širokého tématu oddlužení, vývoj těchto pojmů od sebe nelze oddělit a musí být řešen ve vzájemném kontextu. Pro snazší pochopení problematiky úpadku jsem na začátku práce krátce představila celé insolvenční řízení včetně různých způsobů řešení úpadku dlužníka.

Cílem mé práce bylo sledovat vývoj společného oddlužení manželů společně s vývojem soudní judikatury zaměřující se na problematické otázky daného tématu. Práce zahrnuje jednotlivé novely insolvenčního zákona a sděluje jejich zásadní přínosy pro oddlužení. Společné oddlužení manželů je založeno na dobrovolnosti a nelze jej považovat za univerzální nástroj k řešení úpadku manželů. Manželé musí vždy dle konkrétních okolností zvážit všechny klady a zápory, na které jsem se snažila v práci upozornit. Klady společného oddlužení manželů převažují, a proto manželé řeší svůj úpadek převážně společně. Mezi klady jednoznačně patří menší náklady, ať už spojené se sepisem návrhu na povolení oddlužení či s pravidelnou úhradou odměny a hotových výdajů insolvenčního správce. Fikce, že se na manžele během insolvenčního řízení hledí jako na jediného dlužníka, může být výhodou, pokud vše probíhá tak, jak má. Manželé společnými silami umořují společné dluhy a při splnění všech podmínek se osvobození dle § 414 InsZ vztahuje na celou jejich domácnost bez ohledu na skutečnou míru účasti každého z nich na uspokojení věřitelů. Takový postoj umožní účastnit se oddlužení i dlužníkovi, který by jinak neměl dostatečné prostředky vyžadované zákonem pro vstup do oddlužení. Naopak fikce jediného dlužníka působí problémy v případě, že během oddlužení dojde k porušení povinností, k jejichž plnění jsou dlužníci po celou dobu trvání insolvenčního řízení povinni. Pokud takové porušení zakládá důvod pro zrušení schváleného oddlužení, soud nezkoumá míru zavinění u každého z manželů, ale oddlužení zruší jako celek.

Ke dni vydání této práce byl insolvenční zákon novelizován více než čtyřicetkrát. Od jeho přijetí dne 30. 3. 2006 jsou to v průměru dvě až tři novely ročně, přesto společné oddlužení manželů stále vykazuje mezery, které vyplňuje soudní judikatura.

Mohlo by se zdát, že vytvořením § 394a InsZ zákonodárce považuje svou úlohu v úpravě společného oddlužení za splněnou. Samozřejmě, že mu nelze odepřít jeho

intervenci v podobě drobných úprav v roce 2017 a 2019, ale v žádném případě ji nelze považovat za dostatečnou. S ohledem na neustále se zvyšující zadluženost českých domácností se zákonodárce v posledních letech zabývá především tím, jak dlužníkům ještě více pomoci dostat se z dluhové pasti a dát jim druhou šanci. Možná právě to odvádí pozornost legislativců od ostatních problémů napříč celým úpadkovým právem. Postupnou přeměnou oddlužení a vytvářením nových pravidel zákonodárce opomíná reagovat i na oddlužení manželů a vznikají nejasnosti, zda nové podmínky musí splňovat alespoň jeden z manželů, či se musí striktně týkat obou dvou (viz oddlužení osob zvláště zranitelných).

Vítám zavedení fikce společného majetku pro oba způsoby provedení oddlužení a legislativní rozšíření postavení manželů dlužníků jako jediného dlužníka na celé insolvenční řízení. Tato změna dávala naději, a některými soudy je tak i vykládána, že si zákonodárce vytvořil prostor pro úpravu společného konkursu manželů. Bohužel ani aktuální znění vládního návrhu novely insolvenčního zákona se o tomto institutu nezmiňuje. Zákonodárce neřeší ani postup při úmrtí jednoho z manželů a dopad pozůstalostního řízení na probíhající oddlužení. Přitom potřeba této úpravy je čím dál nutnější, neboť jednotného názoru v této problematice nejsou ani naše vrchní soudy. Domnívám se, že než (a zda vůbec) se těmito problémy budou legislativci zabývat, dočkáme se spíše sjednocení judikatury ze strany Nejvyššího soudu České republiky.

Na příkladech z praxe jsem se snažila demonstrovat, jak se lišily a liší postupy jednotlivých insolvenčních soudů. I to hovoří o nedokonalosti právní úpravy řešení společného úpadku. Judikatura není obecně považována za autoritativní pramen práva, nicméně v souladu s principem právní jistoty je z ní často čerpáno. Pokud by se zákonodárce pustil do revize společného oddlužení manželů a opakující se problémy by odstranil přesnou dikcí zákona, bude mít situaci ulehčenou, neboť existují erudované názory odborníků (především) z vrchních soudů, v praxi již osvědčené, které stačí vtělit do textu zákona. Ostatně stejně jako tomu bylo již při přijetí zákona č. 294/2013 Sb.

Nad dalším významem společného oddlužení manželů se v kontextu odstranění zákonné minimální hranice uspokojení věřitelů zamýšlí Krhut. Pokládá si otázku, zda v budoucnu bude mít využití institutu společného oddlužení manželů smysl.¹⁸⁸

---

¹⁸⁸ V této části článku Krhut uvedl zkratku SJM, ale dle významu textu se domnívám, že se jedná o překlep a měl na mysli zkratku SOM (společné oddlužení manželů), kterou používá v průběhu celého článku.

Podle Krhuta po účinnosti oddlužovací novely odpadl zásadní důvod pro volbu společného řešení úpadku, a sice snadnější dosažení hranice 30 % uspokojení věřitelů využitím příjmů obou manželů. Krhut vyslovuje obavu nad tím, zda úspora na odměně insolvenčního správce převáží rizika spojená se společným oddlužením manželů.¹⁸⁹ Já tuto obavu nesdílím. Z toho co, bylo v této práci uvedeno, se domnívám, že společné oddlužení manželů stále má, a i v budoucnu jistě bude mít, v insolvenčním právu své pevné místo, jen by si ze strany zákonodárce jistě zasloužilo větší pozornost.

---

¹⁸⁹ KRHUT, Rostislav. Společné jmění manželů v oddlužení. *Bulletin advokacie*, 2019, č. 5, s. 27.

Seznam zkratk

InsZ	zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
SJM	společné jmění manželů
o. s. ř.	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
sp. zn.	spisová značka
č. j.	číslo jednací
KSCB	Krajský soud v Českých Budějovicích
KSBR	Krajský soud v Brně
MSPH	Městský soud v Praze
KSPH	Krajský soud v Praze
KSUL	Krajský soud v Ústí nad Labem
KSPL	Krajský soud v Plzni
KSHK	Krajský soud v Hradci Králové
VSPH	Vrchní soud v Praze
VSOL	Vrchní soud v Olomouci

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

KOZÁK, Jan, BUDÍN, Petr a kol. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2008. 928 s. ISBN: 978-80-7357-375-1.

HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 1504 s. ISBN 978-80-7400-555-8.

MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 4. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 301 s. ISBN 978-80-7380-568-5.

KOZÁK, Jan, DADAM, Alexandr a kol. *Insolvenční zákon a předpisy související. Komentář*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 1668 s. ISBN 978-80-7552-135-4.

SMOLÍK, Petr. *Oddlužení v právním řádu ČR*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. 335 s. ISBN 978-80-7400-617-3.

LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský soudní řád (§ 1 až 250l). Řízení sporné. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 1116 s. ISBN 978-80-7478-986-1.

HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018. 1824 s. ISBN 978-80-7400-691-3.

MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy*. 3. vydání. Praha: Leges, 2018. 1240 s. ISBN 978-80-7502-257-8.

KOZÁK, Jan, BROŽ, Jaroslav a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. 1792 s. ISBN 978-80-7598-578-1.

SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. 1248 s. ISBN 978-80-7400-753-8.

Lex COVID: komentář: Zákon č. 191/2020 Sb.; Zákon č. 209/2020 Sb.; Zákon č. 210/2020 Sb. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020. 218 s. ISBN 978-80-7598-845-4.

2. Odborné časopisy

DVOŘÁK, Tomáš. Společné jmění manželů a insolvenční zákon. *Právní fórum*, 2010, roč. 7, č. 2, s. 56-64.

ŘEHÁČEK, Oldřich. Osobní bankrot manželů a jeho řešení v soudní judikatuře. *Bulletin advokacie*, 2011, roč. 8, č. 7-8, s. 42-44.

BABUŠKOVÁ, Jana. Oddlužení manželů – aneb co v zákoně nenajdete. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 7-8, s. 32-33.

GRYGAR, Jiří. Vývoj a další směřování institutu oddlužení. *Soudce*, 2019, č. 5, s. 22.

STRNAD, Zdeněk. Desatero oddlužovací novely. *Komorní listy*, 2019, č. 1, s. 23-31.

KRHUT, Rostislav. Společné jmění manželů v oddlužení. *Bulletin advokacie*, 2019, č. 5, s. 26-27.

3. Seznam použitých internetových zdrojů

Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB 28 INS 28600/2012. [online] [cit. 2021-01-12] Dostupné z:

https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=7646df77-b7d6-4f31-ae4-2e7c267423bf.

Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB 28 INS 28602/2012. [online] [cit. 2021-01-12] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=07e34901-0bad-4077-8cf8-0a029be86552.

Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB 26 INS 9308/2009. [online] [cit. 2021-01-20] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=60482e46-d2d1-459f-a650-bc5158c54116.

Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB 27 INS 29286/2012. [online] [cit. 2021-01-20] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=8979cd77-83fb-41c5-ad96-5d99f61f040e.

Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB 27 INS 29281/2012. [online] [cit. 2021-01-20] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=8eba4a1d-1c58-47ff-a2a3-9040dadbe10c.

Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB 27 INS 16372/2013. [online] [cit. 2021-01-20] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=c36b9e7d-99a8-4fbe-b4b3-1a4850f532a2.

Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB 27 INS 16371/2013. [online] [cit. 2021-01-20] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=c36b9e7d-99a8-4fbe-b4b3-1a4850f532a2.

Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB 27 INS 5100/2009. [online] [cit. 2021-01-23] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=753c5cf9-8058-4717-842e-ab9f9f5f9a02.

Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Hradci Králové pod sp. zn. KSHK 35 INS 37139/2013. [online] [cit. 2021-01-20] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=8fe9427e-4cd4-43a2-8a8b-48b8effa858f.

Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Hradci Králové pod sp. zn. KSHK 35 INS 37144/2013. [online] [cit. 2021-01-20] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=478c4e34-a9f5-4ffe-9b36-a4e8ff662aba.

Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB 27 INS 23719/2012. [online] [cit. 2021-01-23] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=05fdca1b-28ef-4c0d-acae-5d1653704675.

Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Praze pod sp. zn. KSPH 40 INS 10341/2010. [online] [cit. 2021-01-24] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=72ac2f66-4a15-409a-a69e-28a94f35baab.

Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Praze pod sp. zn. KSPH 40 INS 11660/2010. [online] [cit. 2021-01-24] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=d340bcb5-9879-4710-b861-421e65b633c0.

Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Praze pod sp. zn. KSPH 40 INS 5210/2010. [online] [cit. 2021-01-26] Dostupné z:

https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=8537971e-0e01-40a0-a7eb-7353131d41fd.

Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Ostravě pod sp. zn. KSOS 33 INS 11987/2010. [online] [cit. 2021-01-26] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=29b6ab69-5832-42d3-8e8f-890868a918d5.

Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Ostravě pod sp. zn. KSOS 33 INS 11985/2010 [online] [cit. 2021-01-26] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=1a8b978a-bf8e-4b60-998c-83ab359ef293.

Insolvenční řízení vedené Krajským soudem v Plzni pod sp. zn. KSPL 52 INS 2580/2014 [online] [cit. 2021-02-10] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=0749ca31-7cba-4554-b84f-36adaeeae931.

Insolvenční řízení vedené Městským soudem v Praze pod sp. zn. MSPH 99 INS 11723/2018 [online] [cit. 2021-03-03] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=7F49F80AE60C437DA332B2716C0F5EFA.

Insolvenční řízení vedené Městským soudem v Praze pod sp. zn. MSPH 98 INS 23308/2020 [online] [cit. 2021-03-03] Dostupné z: https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=B1C336C09A6D3EF8E05333F21FACA58E.

Sněmovní tisk 785/0 k zákonu č. 64/2017. [online] [cit. 2021-02-25] Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=785&ct1=0>.

Sněmovní tisk 71/0 k zákonu č. 31/2019 Sb. [online] [cit. 2021-03-01] Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0>

Sněmovní tisk 1073/0 k vládnímu návrhu zákona, jímž se mění insolvenční zákon. [online] [cit. 2021-03-05] Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=1073&CT1=0>.

Důvodová zpráva k zákonu č. 64/2017 Sb. [online] [cit. 2021-02-27] Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=785&ct1=0>.

Důvodová zpráva k zákonu č. 31/2019 Sb. [online] [cit. 2021-02-27] Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0>.

4. Seznam použitých právních předpisů

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění účinném do 31. 12. 2013

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění účinném do 30. 6. 2017

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění účinném do 31. 5. 2019

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích

Zákon č. 99/1963, občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 31/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Zákon č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastnící se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu

Zákon č. 460/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastnící se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu, a zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 64/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1023 ze dne 20. června 2019 o rámcích preventivní restrukturalizace, o oddlužení a zákazech činnosti a opatřeních ke zvýšení účinnosti postupů restrukturalizace, insolvence a oddlužení a o změně směrnice (EU) 2017/1132 (směrnice o restrukturalizaci a insolvenční)

Vyhláška č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona

Vyhláška č. 397/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění vyhlášky č. 70/2011 Sb.

Vyhláška č. 191/2017 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů

Vyhláška č. 398/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů, ve znění vyhlášky č. 488/2012 Sb.

Vyhláška č. 131/2019 Sb., kterou se mění vyhláška č. 191/2017 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách)

5. Seznam použité judikatury

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. 20 Cdo 1642/2004

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 2. 2009, sp. zn. 29 NSČR 7/2008

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3509/2010

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31. 8. 2011, č. j. 29 NSČR 39/2011-P10-17

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. 29 NSČR 120/2014

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 2. 2018, č. j. 29 Cdo 2055/2016-103

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. 10. 2018, č. j. 29 NSČR 222/2016-B-94

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 4. 2019, sp. zn. 29 NSČR 78/2017

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 12. 2009, č. j. 1 VSPH 669/2009-A-21, KSPL 54 INS 4966/2009

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 8. 2010, č. j. 3 VSPH 535/2010-B-34,
KSHK 45 INS 8999/2009

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 1. 2011, č. j. 3 VSPH 514/2010-A-13,
KSUL 77 INS 5859/2010

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 4. 2011, č. j. 3 VSPH 325/2011-B-16,
KSPH 40 INS 10341/2010

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 9. 2011, č. j. 3 VSPH 574/2011-B-24,
KSPH 41 INS 14739/2010

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 9. 2011, č. j. 1 VSPH 993/2011-B-33,
KSLB 76 INS 13739/201, KSLB 76 INS 13740/2010

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 9. 2011, č. j. 3 VSPH 813/2011-B-37,
KSHK 34 INS 9061/2009

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 2. 2012, č. j. 1 VSPH 175/2012-B-30,
KSPL 20 INS 3876/2010

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 7. 2014, č. j. 4 VSPH 673/2014-A-16,
KSPH 60 INS 4489/2014

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 9. 2014, č. j. 2 VSPH 873/2014-B-14,
KSPL 52 INS 4551/2013

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 1. 2016, č. j. 1 VSPH 2257/2015-A-27,
KSCB 41 INS 26161/2014

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 2. 2017, č. j. 2 VSPH 6/2017-B-75, MSPH
79 INS 19915/2014

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 3. 2017, č. j. 2 VSPH 2380/2016-B-31,
KSUL 91 INS 30197/2014

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 3. 2016, č. j. 1 VSPH 309/2016-B-39,
MSPH 95 INS 872/2016

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 4. 2017, č. j. 1 VSPH 1885/2016-A-10,
MSPH 93 INS 18351/2016

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 5. 2017, č. j. 3 VSPH 743/2017-B-46,
KSUL 46 INS 4086/2014

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 5. 2019, č. j. 2 VSPH 1453/2018-B-48,
KSCB 28 INS 28600/2012

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 4. 2016, č. j. 2 VSOL 54/2016-B-19,
KSBR 31 INS 15847/2014

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 27. 10. 2016, č. j. 2 VSOL 1201/2016-B-
53, KSBR 47 INS 16781/2014

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 4. 2. 2011 č. j. KSCB 26
INS 5835/2010-B-14

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 2. 2011, č. j. KSCB 26
INS 9308/2009-B-14

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 6. 12. 2012, č. j. KSCB 28
INS 19180/2012-B-4

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 3. 1. 2013, č. j. KSCB 26
INS 16033/2012-B-5

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 3. 2013, č. j. KSCB 26
INS 29371/2012-B-4

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. 5. 2013, č. j. KSCB 26
INS 32658/2012-B-4

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 4. 6. 2013, č. j. KSCB 26
INS 30359/2012-B-5

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 8. 10. 2014, č. j. KSCB 26
INS 7299/2009-B-45

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 22. 10. 2014, č. j. KSCB 26
INS 9795/2011-B-23

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 25. 11. 2014, č. j. KSCB 27
INS 23719/2012-B-15

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 3. 12. 2014, č. j. KSCB 41
INS 26161/2014-A-11

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 8. 11. 2016, č. j. KSCB 26
INS 3550/2015-B-27

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 30. 10. 2018, č. j. KSCB 27
INS 14281/2013-B-7

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 27. 5. 2014, č. j. KSBR 33 INS 29128/2014-
A-25

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 20. 2. 2017, č. j. KSBR 37 INS 25749/2016-
A-10

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 20. 7. 2017, č. j. KSBR 37 INS 25749/2016-A-12, KSBR 37 INS 12294/2017

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 11. 2016, č. j. MSPH 79 INS 19915/2014-B-63

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 2. 3. 2018, č. j. KSUL 89 INS 27991/2016-B-12

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 12. 2010, č. j. KSOS 33 INS 11987/2010-B-5

Společné oddlužení manželů

Abstrakt

Tato rigorózní práce se zabývá problematikou společného oddlužení manželů, která nepochybně patří mezi aktuální témata úpadkového práva. Rigorózní práce je koncipována jako ucelené pojednání o oddlužení manželů od roku 2008 až do současnosti. Práce je uspořádána chronologicky podle vývoje právní úpravy insolvenčního zákona se zaměřením na nejvýznamnější novely zákona č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon.

V první kapitole je představeno insolvenční řízení obecně, včetně jednotlivých způsobů řešení úpadku dlužníka. Další kapitoly se již zabývají oddlužením fyzických osob. Společné oddlužení manželů je výšečí širokého pojmu oddlužení, a proto jej nelze od tématu oddlužení oddělit. Druhá kapitola se zaobírá počátkem společného oddlužení manželů v letech 2009 až 2013, kdy tento institut znala pouze soudní judikatura. Zásadní částí této kapitoly je představení rozdílné rozhodovací praxe insolvenčních soudů na několika konkrétních případech. Ve třetí kapitole je podrobně rozebrána revizní novela insolvenčního zákona účinná od 1. ledna 2014, kterou bylo na legislativní úrovni upraveno společné oddlužení manželů. Součástí kapitoly je i uvedení rozdílů mezi zákonnou úpravou a dosavadní judikaturou. Čtvrtá kapitola je zaměřena na změny, které s účinností od 1. července 2017 přinesla akreditační novela. Předposlední kapitola řeší aktuální podobu oddlužení a společného oddlužení manželů, vytvořenou oddlužovací novelou účinnou od 1. června 2019. V poslední kapitole je představen vládní návrh zákona, jehož cílem je implementace části směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) o restrukturalizaci a insolvenční, týkající se oddlužení.

V práci jsou zdůrazněny výhody společného oddlužení manželů a řešeny problematické otázky oddlužení manželů. Nedílnou součástí rigorózní práce jsou odkazy na skutečná insolvenční řízení a judikaturu (především) vrchních soudů. Soudní tvorba práva měla od počátku společného oddlužení manželů svou nezastupitelnou roli a vzhledem k naznačenému vývoji úpadkového práva tomu bude jistě i nadále.

Klíčová slova

společné oddlužení manželů, oddlužení, dlužník

Joint Debt Relief of Spouses

Abstract

This rigorous thesis deals with the issue of joint debt relief of spouses, which undoubtedly forms part of the current topics of bankruptcy law. The rigorous thesis is conceived as a comprehensive treatise on the debt relief of spouses from 2008 to the present. The thesis is arranged chronologically according to the development of the legal provisions of the Insolvency Act with a focus on the most important amendments to Act No. 182/2006 Coll., the Insolvency Act.

The first chapter presents insolvency proceedings in general, including individual ways of resolving the debtor's bankruptcy. The next chapters deal with the debt relief of physical persons. Joint debt relief for spouses is a segment of the broad concept of debt relief and therefore cannot be separated from the topic of debt relief. The second chapter deals with the beginning of joint debt relief for spouses in the years 2009 to 2013, when this institute was known only by case law advocacy. An essential part of this chapter is the presentation of different decision-making practices of insolvency courts in several specific cases. The third chapter discusses in detail the revision amendment to the Insolvency Act, in effect since 1 January 2014, which regulated the joint debt relief of spouses at the legislative level. Part of the chapter is the introduction of differences between legislation and hitherto existing case law. The fourth chapter focuses on the changes brought about by the accreditation amendment with effect from 1 July 2017. The second last chapter deals with the current form of debt relief of spouses, created by the debt relief amendment effective since 1 June 2019. The last chapter presents a government bill aimed at implementing the European Parliament and Council (EU) Directive on Restructuring and Insolvency concerning the debt relief part of the Directive.

The thesis emphasizes the benefits of joint debt relief and addresses certain problematic issues of debt relief of spouses. Integrated in the rigorous thesis are references to actual insolvency proceedings and the case law practices of (especially) the high courts. Judicial law has played an irreplaceable role since the beginning of the joint debt relief of spouses and, given the indicated development of insolvency law, this will certainly continue to be the case.

Key words

joint debt relief of spouses, debt relief, debtor